

§12 miljøgodkendelse

Faxmosegård
Bals Mark 5
8543 Hornslet

Dato for gyldighed dato: 27. februar 2013

Indhold

Datablad.....	1
Indledning	3
1 Resumé og samlet vurdering.....	4
1.1 Ansøgning om miljøgodkendelse	4
1.2 Ikke teknisk resumé.....	6
2 Afgørelse om miljøgodkendelse	7
2.1 Vilkårskatalog.....	8
2.2 Gyldighed	11
2.3 Retsbeskyttelse	12
2.4 Revurdering af miljøgodkendelsen	12
2.5 Offentlighed	12
2.6 Klagevejledning	13
3 Generelle forhold.....	15
3.1 Beskrivelse af husdyrbruget	15
3.2 Husdyrbrugets beliggenhed	15
3.2 Placering i landskabet.....	16
4 Husdyrhold, staldanlæg og drift.....	18
4.1 Husdyrhold og staldindretning	18
4.2 Ventilation	21
4.3 Fodring.....	23
4.4 Energi- og vandforbrug.....	23
4.5 Spildevand, herunder regnvand	24
4.6 Affald	26
4.7 Råvarer og hjælpestoffer.....	27
4.8 Driftsforstyrrelser eller uheld	27
5 Gødningsproduktion - og håndtering	29
5.1 Gødningstyper og mængder	29
5.2 Flydende husdyrgødning	30
5.4 Fastgødning inkl. dybstrøelse.....	30
5.5 Anden organisk gødning.....	30
6 Forurening og gener fra husdyrbruget	32
6.1 Ammoniak og natur.....	32
6.2 Lugt.....	32

6.2.2 Kommunens bemærkninger og vurderinger	34
6.3 Fluer og skadedyr	34
6.4 Transport.....	35
6.5 Støj fra anlægget og maskiner	36
6.6 Støv fra anlæg og maskiner.....	38
6.7 Lys	38
7 Påvirkning fra arealerne	39
7.1 Udbragt husdyrgødning.....	39
7.2 Kvælstof og fosfor til fjord & hav	43
7.3 Udbringning og natur herunder påvirkning af Bilag IV- arter.....	46
7.4 Kvælstof til grundvand.....	47
7.5 Udbringningsarealer i anden kommune	48
8 Bedste tilgængelige teknik (BAT)	51
8.1 Ansøgers BAT-redegørelse.....	51
8.2 Kommunens vurdering af anvendelse af BAT:	53
9 Alternative løsninger og 0-alternativet	56
9.1 Alternative løsninger	56
9.2 0-alternativ	56
10 Husdyrbrugets ophør.....	57
11 Egenkontrol og dokumentation	58
Bilag 1 A – situationsplan Etape 1.....	59
Bilag 1 B- Situationsplan nybyggeri Etape 2	60
Bilag 2: Oversigt over arealer og transportveje.....	61
Bilag 3.1 - 3.3 – Arealoversigt og beskyttet natur	62
Bilag 4 – Udtalelse fra i Syddjurs Kommune	65
Bilag 5 - Beredskabsplan	86

Datablad

Landbrugets navn og beliggenhed	Faxmosegård Bals Mark 5 8543 Hornslet
Matrikel nr.	2h Estrup Gde., Søby 3e Estrup Gde., Søby 1q Lindå By, Todbjerg 3n Lindå By, Todbjerg 1t Lindå By, Todbjerg 1s Lindå By, Todbjerg
Cvr. nr.	98995854
P-nr.	1009373566
CHR nr.	29034
Ejer af ejendommen	Erik Bredholt Lindå Møllevej 14 8541 Skødstrup
Driftsansvarlig	Erik Bredholt
Rådgiver	Gråkjær Miljøcenter, att. Nina Gamby Lundvej 24 8700 Horsens
Brugstype	Svinebrug
Godkendelsesbetegnelse	§ 12
Ansøgning, skemanr.	33157
Tilsynsmyndighed	Aarhus Kommune, sagsnr. NM/02/00178
Godkendelses dato	27. februar 2013
Tilsyn	Kommunen har, som tilsynsmyndighed, ret til på et hvert tidspunkt at kontrollere om vilkårene i godkendelsen overholdes.
Næste revurdering af godkendelsen	År 2021, hvis der ikke foretages ændringer af produktionen. Frem til dette tidspunkt må kommunen som udgangspunkt ikke ændre vilkårene. Egenkon-

trol er undtaget fra denne beskyttelse.

Indledning

Når et husdyrbrug med et tilladt husdyrhold over IPPC grænsen (>210 DE for slagtesvin) ønskes udvidet, skal anlægget med tilhørende udbringningsarealer til den producerede husdyrgødning godkendes i henhold til § 12 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Denne miljøgodkendelse er således udarbejdet efter Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, der har indarbejdet EU's VVM-direktiv¹ og IPPC-direktiv, og erstatter den tidligere godkendelse efter Miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, § 33.

Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Aarhus Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem, første gang den 1. februar 2012. I dialog med ansøger om projektet, er ansøgningen senere ændret og suppleret med yderligere oplysninger. Afgørelsen er truffet på baggrund af oplysninger indsendt med ansøgningens version 4, som er indsendt den 10. september 2012 samt øvrige supplerende oplysninger indsendt under sagsbehandlingen.

I miljøgodkendelsen er der redegjort for miljøkonsekvenserne af at udvide husdyrholdet på bedriften, og for påvirkningen af miljøet i bred forstand. Bedriften har ikke biaktiviteter, der i sig selv er omfattet af IPPC-direktivet.

---

¹ Rådets direktiv 85/337/EØF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet med senere ændringer (VVM: Vurdering af Virkninger på Miljøet)

1 Resumé og samlet vurdering

1.1 Ansøgning om miljøgodkendelse

Der ansøges om godkendelse af udvidelse af eksisterende slagtesvineproduktion på ejendommen Faxmosegård, Bals Mark 5, 8543 Hornslet. Ejendommen ejes og drives af Erik Bredholt, Lindå Møllevej 14, 8541 Skødstrup.

I dag er der en godkendt produktion på 259,44 DE, beregnet efter nugældende normer. Godkendelse til dette dyrehold blev givet af Aarhus Kommune i 2003, efter Miljøbeskyttelseslovens kapitel 5. Ved denne godkendelse blev der samtidig, af Aarhus amt, udarbejdet VVM redegørelse for projektet, idet husdyrholdet var større end 250 DE.

Denne godkendelse indebærer en årlig slagtesvineproduktion svarende til 361,4 DE, baseret på følgende produktion:

- Der må årligt produceres 12.600 slagtesvin fra 30-108 kg eller 14.040 slagtesvin fra 30 til 102 kg, begge dele svarende til 361,4 DE.
- Slagtesvinene indsættes ved 30 kg indgangsvægt, og udgangsvægten kan svinge mellem 102 og 108 kg, hvilket betyder op til 14 % udsving i antal dyr indenfor de tilladte dyreenheder.
- Der kan forventes effektivitetsforbedringer som følge af forbedret genetik og god management. Effektiviteten vil kunne betyde ændringer i foderforbrug og tilvækst.

Der ansøges om en godkendelse med en tidshorisont på 5 år. Udvidelsen vil foregå i to etaper: I Etape 1 vil udvidelsen udelukkende foregå i eksisterende stalde. I Etape 2 vil der blive bygget en ny slagtesvinestald, og stald 7 og 8 vil blive taget ud af brug. Udnyttelsesfristen er udvidet for at Erik Bredholt kan opnå den bedst mulige udnyttelse af ressourcerne i de eksisterende stalde før han bygger nyt.

Den nye stald bliver på ca. 1.500 m² og kommer til at ligge i umiddelbar tilknytning til de eksisterende stalde. Den nye slagtesvinestald er et moderne og tidssvarende staldbyggeri, der opføres i samme farve, højde og stil som de eksisterende stalde.

Der vil endvidere blive opført en ny tårnsilo på 20 m højde ved siden af den eksisterende 20 m silo, i samme størrelse, materialer og farve. Derudover skal der opføres en ca. 200 m² tilbygning til den eksisterende foderlade.

Der er tilknyttet ca. 298,64 ha i form af ejet og forpagtede arealer til udbringning af husdyrgødning fra produktionen på Bals Mark 5 samt bedriftens øvrige produktionsejendomme. I alt udbringes svinegylle fra 417,14 DE, svarende til 1,4 DE pr. ha.

Derudover indgår der i ansøgningen 163,59 ha aftalearealer, som er screenet ift. sårbarhed. En del af husdyrgødningen afgasses desuden på Bånlev biogasanlæg, hvorfra det ikke modtages retur.

Kravene i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er overholdt, og det er vurderet at projektet ikke i sig selv eller i sammenhæng med andre planer og projekter har en væsentlig påvirkning af internationale naturbeskyttelsesområder.

Ammoniakudledningen for Etape 1 mangler at reducere 566 kg N/år for at opnå det vejledende BAT niveau, mens udledningen i Etape 2 overholder BAT niveauet med ca. 46 kg N/år. Kommunen har stillet vilkår om tilægsgodkendelse der sikrer overholdelse af BAT, såfremt Etape 2 ikke bliver implementeret.

Der ligger kun få terrestriske naturområder i nærheden af bedriften og dens arealer, og Aarhus kommune har vurderet at den ansøgte drift ikke vil skade tilstanden af områderne.

Da ejendommen har udbringningsareal beliggende i Syddjurs Kommune og anlægget ligger ca. 700 m fra kommunegrænsen, er projektet i forbindelse med sagsbehandlingen sendt i høring i pågældende kommune. Høringsvaret modtaget fra Syddjurs Kommune er vedlagt som bilag 4.

1.2 Ikke teknisk resumé

Miljøgodkendelsen omfatter slagtesvineproduktionen på Faxmosegård, Bals Mark 5, 8543 Hornslet, med tilhørende udbringningsareal.

Der er tilknyttet ca. 298,64 ha i form af ejet og forpagtede arealer til udbringning af husdyrgødning fra produktionen på Bals Mark 5 samt bedriftens øvrige produktionsejendomme. I alt udbringes svinegylle fra 417,14 dyreenheder, svarende til 1,4 dyreenheder pr. ha.

Projektet overholder husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens² beskyttelsesniveauer. Aarhus Kommune har i henhold til bl.a. husdyrbrugloven³ vurderet, at projektet kan gennemføres uden væsentlige påvirkninger af miljøet. I miljøgodkendelsen er der redegjort for miljøkonsekvenserne af at udvide husdyrholdet på bedriften, og for påvirkningen af miljøet i bred forstand, herunder lugt, støj og støv samt landskab.

Kommunen har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af det ansøgte projekt i henhold til de gældende regler. Miljøgodkendelsen er betinget af, at de fastsatte vilkår overholdes.

Ejendommen drives i et driftsfællesskab med Erik Bredholts øvrige 3 ejendomme, beliggende Lindå Møllevej 14, Risvang 2 og Kaløvej 36, alle i Aarhus Kommune. Al den producerede husdyrgødning og samtlige udbringningsarealer behandles i nærværende miljøgodkendelse. Aarhus Kommune vurderer, at der ikke er tale om samdrift jf. § 13 i husdyrbrugloven, hvilket betyder at bedriften på Bals Mark 5 kan miljøgodkendes som en selvstændig enhed.

Efter udvidelsen vil den samlede produktion blive udvidet til 361,4 dyreenheder. Indgangsvægten vil være 30 kg. Der er ansøgt om fleksibilitet i afgangsvægten som skal ligge fra 102-108 kg, men indenfor det samme antal dyreenheder.

Samtidig godkendes følgende bygningsmæssige ændringer og nyopførelser:

- Ny slagtesvinestald på ca. 1.500 m²
- En ny tårnsilo med en højde på ca. 20 meter, i samme størrelse og materialer som den eksisterende, og placeret ved siden af denne.
- En tilbygning til den eksisterende foderlade, på ca. 200 m².

Placeringen af stalde og øvrige bygninger samt nybyggeri fremgår af situationsplanen vedlagt som bilag 1a og 1b.

Miljøgodkendelsen regulerer driften i 8 år, hvorefter den skal revurderes på baggrund af de erfaringer der har været med driften, og den udvikling der har været i metoder til reduktion af miljøpåvirkningen.

---

² Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

³ Bekendtgørelse af lov nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug med senere ændringer.

2 Afgørelse om miljøgodkendelse

På grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger, meddeler Aarhus Kommune hermed godkendelse af Faxmosegård, Bals Mark 5, 8543 Hornslet, på nedenstående vilkår. Det er endvidere Aarhus Kommunes samlede vurdering, at miljøgodkendelsen med de pågældende vilkår ikke vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Miljøgodkendelsen meddeles i henhold til husdyrbruglovens § 12, stk. 3 samt reglerne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, og omfatter de miljømæssige forhold, det vil sige forhold af betydning for det omgivende miljø, som beskrevet i loven og bekendtgørelsen.

Med denne afgørelse bortfalder husdyrbrugets miljøgodkendelse af 5. marts 2003.

Godkendelser og tilladelser i forhold til anden lovgivning (f.eks. Byggeloven, m.v. samt tilladelse til afledning af spildevand og overfladevand) skal søges separat.

Ejendommen skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser – også selvom disse regler eventuelt måtte være skærpede i forhold til denne godkendelse.

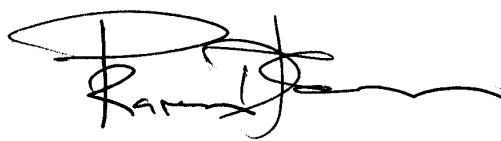
Godkendelsen skal, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2021.

Dyreenheder er beregnet efter de nugældende omregningsfaktorer i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Miljøvurderingerne er gennemført i forhold til antal dyr og den faktiske størrelse og sammensætning af dyreholdet, og miljøgodkendelsen tager derfor afsæt heri, uagtet at der på et senere tidspunkt måtte ske ændringer i beregning af antal dyreenheder.

Aarhus Kommune den 27. februar 2013

Mogens Bjørn Nielsen
Afdelingschef

Karen Damgaard Hansen
Miljøsagsbehandler

2.1 Vilkårskatalog

Miljøgodkendelsen meddeles under forudsætning af nedenstående vilkår:

Læsevejledning: Nummereringen af vilkårene er den samme, som nummereringen af de enkelte afsnit i miljøgodkendelsens afsnit "Baggrund for miljøgodkendelsen". Den nærmere beskrivelse og vurdering for fastsættelse af vilkårene kan findes under det samme afsnit.

- 2.2.1 Etape 1, som beskrevet i denne godkendelse, skal være udnyttet indenfor 2 år fra datoen for denne godkendelse. Såfremt der er dele af udvidelsen i eksisterende stalde, der ikke er udnyttet indenfor 2 år fra datoen for denne godkendelse, bortfalder den uudnyttede del af godkendelsen.
- 2.2.2 Etape 2, som beskrevet i denne godkendelse, skal være påbegyndt inden 4 år fra datoen for denne godkendelse og afsluttet inden der er gået 5 år fra godkendelsesdatoen. Dvs., hvis byggeriet af den nye stald ikke er påbegyndt indenfor de 4 år og afsluttet indenfor 5 år, bortfalder denne del (Etape 2) af godkendelsen.
- 2.2.3 Såfremt Etape 1 gennemføres helt eller delvis, men Etape 2 ikke påbegyndes og gennemføres indenfor fristens udløb, skal ansøger gøre Aarhus Kommune opmærksom på dette senest ved fristens udløb, og ansøge om et tillæg til denne godkendelse, hvori det sikres med tiltag, at Etape 1 lever op til BAT krav for ammoniak, som beskrevet i denne godkendelse.
- 3.2.2.1 Bygninger og anlæg skal placeres i overensstemmelse med den vedlagte situationsplan (Bilag 1a og 1b) samt opføres i overensstemmelse med ansøgningens beskrivelse af byggeriet.
- 3.2.2.2 Bygninger og anlæg må ikke opføres i blanke eller reflekterende materialer.
- 3.2.2.3 Den nye silo skal opføres i samme materialer og mål som den eksisterende silo, således at de fremstår som ens.
- 4.1.2.1 Husdyrbruget tillades drevet med en maksimal årsproduktion på 361,4 DE i slagtesvin, svarende til 12.600 slagtesvin fra 30-108 kg. Der tillades fleksibilitet i afgangsvægten, således at afgangsvægten må ligge i intervallet 102- 108 kg, så længe der produceres maksimalt 361,14 DE på årsbasis.
- 4.1.2.2 Ved afvigende vægtklasser skal det tilladte antal dyreenheder beregnes som det antal DE der svarer til 12.600 slagtesvin (30-108 kg), beregnet efter den til enhver tid gældende husdyrgødningsbekendtgørelse.
- 4.1.2.3 Før ibrugtagning af den nye stald (ST – 107395), skal der idriftsættes et anlæg til biologisk eller kemisk luftrensning, som skal være godkendt på Miljøstyrelsens teknologiliste.
- 4.1.2.4 Anlægget skal bortrense 65 % af ammoniakken fra staldluften, svarende til 853 kg N/år. Anlægget skal være i drift 8.760 timer om året.
- 4.1.2.5 Luftrensningsanlægget skal vedligeholdes i overensstemmelse med vejledning fra producenten af anlægget. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget.
- 4.1.2.6 Der skal indgås en skriftlig aftale med producenten af anlægget om serviceeftersyn af luftrensningsanlægget. Luftrensningsanlægget skal kontrolleres af producenten mindst hver 4. måned.

4.1.2.7 Tilsynsmyndigheden skal underrettes, hvis anlægget er ude af drift i en periode på mere end 2 uger.

4.1.2.8 Logbogen/elektronisk registrering skal opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Vilkår 4.1.2.9- 4.1.2.12 skal overholdes såfremt der vælges et anlæg til biologisk luftrensning:

4.1.2.9 Luftrensningsanlægget skal være forsynet med trykmåler, vandmåler samt alarm.

4.1.2.10 Før ibrugtagning af anlægget, skal der til tilsynsmyndigheden indsendes følgende oplysninger om anlægget:

- Anlæggets type og producent.
- Såfremt der er tale om et anlæg med ledningsevnestyring, skal det oplyses til kommunen hvor ledningsevnesensoren placeres.
- Hvilken ledningsevne (millisekund/cm) der er påkrævet for at udføre en rensning på 65 %
- Hvilket maksimalt tryktab (pascal) der må være for at udføre en rensning på 65 %

4.1.2.11 Kalibrering af ledningsevnesensoren (såfremt anlægget er ledningsevnebaseret) skal foretages mindst en gang årligt. Serviceaftalen med producenten skal opbevares på husdyrbruget

4.1.2.12 Der skal føres en logbog over luftrensningsanlægget, hvori følgende registreres:

- Ledningsevnen (som minimum på timebasis)
- Luftrensningsanlæggets driftstid
- Månedlige målinger af tryktabet og vandforbruget
- Tidspunkter for rengøring/skiftning af filtre
- Enhver form for driftsstop med angivelse af årsag og varighed.

Vilkår 4.1.2.13- 4.1.2.16 skal overholdes såfremt der vælges et anlæg til kemisk luftrensning:

4.1.2.13 Luftrensningsanlægget skal forsynes med en trykmåler, vandmåler og pH-måler.

4.1.2.14 Før ibrugtagning af anlægget, skal der til tilsynsmyndigheden indsendes følgende oplysninger om anlægget:

- Anlæggets type og producent.
- Hvilken pH værdi der er påkrævet for det specifikke luftrensningsanlæg, for at anlægget har den ammoniakreducerende effekt.
- Hvor mange m³ luft/time der er påkrævet at lede gennem luftrensningsanlægget for at udføre en rensning på 65 %. Angives også i procentdel af den samlede ventilationskapacitet.
- Hvilket maksimalt tryktab (pascal) der må være for at udføre en rensning på 65 %.

4.1.2.15 Der må kun anvendes svovlsyre i luftrensningsanlægget.

4.1.2.16 Der skal føres en logbog over luftrensningsanlægget, hvori følgende registreres:

- Luftrensningsanlæggets driftstid
- Månedlige målinger af tryktabet og vandforbruget
- Tidspunkter for rengøring/skiftning af filtre
- Enhver form for driftsstop med angivelse af årsag og varighed.
- Fakturaer for indkøbt svovlsyre samt udskrifter af pH målinger skal indsættes i logbogen

- 4.2.2.1 Ventilationsanlæggene skal løbende og mindst 1 gang om året vedligeholdes og renholdes efter leverandørens anvisninger. Rengøring og vedligeholdelse skal noteres i en driftsjournal.
- 4.2.2.2 Ventilationsanlægget skal mindst 1 gang årligt efterses af en sagkyndig i anlægstypen. Nødvendige justeringer og reparationer skal foretages.
- 4.4.2.1 Elforbruget skal registreres én gang årligt. Elforbruget skal føres ind i et skema, så det kan sammenlignes med tidligere registreringer. Registreringerne skal gemmes i fem år.
- 4.4.2.2 Vandforbruget skal registreres én gang årligt. Vandforbruget skal føres ind i et skema, så det kan sammenlignes med tidligere registreringer. Registreringerne skal gemmes i fem år.
- 4.7.2.1 Råvarer, halvfabrikata, færdigvarer og affald skal opbevares i overensstemmelse med Aarhus Kommunes "Forskrift om opbevaring af olier og kemikalier – Råvarer, halvfabrikata, færdigvarer og affald", som findes på kommunens hjemmeside.
- 4.8.2.1 Eksternt personale skal være orienteret om ejendommens miljøgodkendelse og beredskabsplan.
- 4.8.2.2 Beredskabsplanens instrukser skal følges ved uheld. Tilsynsmyndigheden skal orienteres følgende hverdag, og der skal efter aftale med tilsynsmyndigheden udarbejdes et notat, hvor der redegøres for hændelsesforløbet, og hvilke tiltag der vil blive iværksat for at hindre, at en lignende hændelse sker fremadrettet.
- 4.8.2.3 Der skal ved gylletankene være opsat instruks vedr. overløb af gylle, således at den er let tilgængelig i tilfælde af uheld. Instruksen skal i tilfælde af fremmedsprogede medarbejdere være oversat til det pågældende sprog.
- 4.5.2.1 Overfladevand skal afledes i tætte rør indenfor 15 m fra staldbygninger og opbevaringsanlæg.
- 4.5.2.2 I forbindelse med byggeprojektet skal søges særskilt om tilladelse til afledning af tagvand fra den nye stald og tilbygning til foderladen.
- 6.5.2.1 Støjgrænser: Husdyrbrugets samlede bidrag til det ækvivalente, korrigerede støjniveau målt i dB(A) målt i ethvert punkt på opholdsarealer ved nabobeboelse må ikke overstige følgende værdierne angivet i tabel 6.5.2 i denne godkendelse.
- 6.5.2.2 Kontrol af støj: Tilsynsmyndigheden kan bestemme, at husdyrbruget skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Dokumentationen skal senest 3 måneder efter, at kravet er fremsat, tilsendes tilsynsmyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen.
- 6.5.2.3 Krav til støjmåling: Husdyrbrugets støj skal dokumenteres ved måling eller beregning efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, p.t. nr. 6/1984, Måling af ekstern støj og nr. 5/1993, beregning af ekstern støj fra virksomheder. Ved støjmåling skal denne foretages, når husdyrbruget er i fuld drift eller efter anden aftale med tilsynsmyndigheden. Dokumentationen skal udføres af et målefirma, som er akkrediteret af DANAK eller godkendt af Miljøstyrelsen til "Miljømålinger ekstern støj". Støjdokumentationen skal gentages, når tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Hvis støjgrænserne er overholdt, kan der kun kræves én årlig støjbestemmelse. Udgifterne hertil afholdes af husdyrbruget.
- 6.5.2.4 Definition af overholdelse af støjgrænser: Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end eller lig med grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A).

7.1.2.1	Husdyrgødning svarende til 342,2 DE skal hvert år afsættes til biogasanlæg eller tredje- mand. Afsætningen skal på tilsynsmyndighedens forlangende dokumenteres i form af under- skrevet kontrakt eller lign.
7.1.2.2	På bedriften må der maksimalt for hvert planår udbringes svinegylle svarende til gennemsnit lig: <ul style="list-style-type: none"> - 1,4 DE pr. ha - 120,12 kg total N pr. ha - 26,72 kg P pr. ha
7.1.2.3	Udbringningsarealernes størrelse skal rettes til efter de lovbestemte dyrkningsfrie randzoner langs vandløb og søer, der følger af randzonenloven ⁴ . Der skal indenfor 1 år efter ikrafttræden af denne godkendelse fremsendes en redegørelse for, hvordan vilkår 7.1.2.3 overholdes efter ikrafttrædelse af randzonenloven. Redegørelsen skal vedlægges et revideret kort, der viser ud- spredningsarealernes nye afgrænsninger efter randzonenlovens ikrafttræden.
10.1.2.1	Stalde og opbevaringsanlæg til husdyrgødning skal rengøres ved husdyrbrugets ophør.

2.2 Gyldighed

Hovedreglen i husdyrbrugloven (§33, stk. 1) er, at udnyttelsesfristen (fristen for påbegyndelse af byggeriet) ikke fastsættes til senere end to år. Lovens § 33 stk. 2 fastsætter, at udnyttelsesfristen kan udvides i op til 5 år, såfremt der er yderligere planlagte udvidelser eller ændringer, der opfylder lovens § 14, som bl.a. siger, at der skal foreligge tilstrækkelige oplysninger om disse til, at kommunen kan vurdere forholdene og fastsætte de nødvendige vilkår.

Erik Bredholt ønsker en etapevis udnyttelse af godkendelsen. Begrundelsen er, at dette vil give mulighed for at udnytte ressourcerne i de eksisterende stalde til fulde, inden den nye stald føres ud i livet.

Etape 1 består således af en opfyldning af de eksisterende stalde, samt fortsat drift af to ældre stalde (stald 7 og 8), som planlægges nedrevet i Etape 2. I Etape 2 nedrives stald 7 og 8 og erstattes af en ny, moderne stald med luftrensning.

Såfremt der er dele af udvidelsen i eksisterende stalde (Etape 1), der ikke er udnyttet indenfor 2 år fra datoen for denne godkendelse, bortfalder den uudnyttede del af godkendelsen.

Projektets Etape 2 gives en frist for påbegyndelse af byggeprojektet på 4 år, og godkendelsen skal være fuldt udnyttet inden 5 år fra godkendelsesdatoen. Dvs., hvis byggeriet af den nye stald ikke er påbegyndt indenfor de 4 år og afsluttet indenfor 5 år, bortfalder denne del (Etape 2) af godkendelsen.

Hvis miljøgodkendelsen efter fuld implementering ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet i de seneste 3 år.

Vilkår:

2.2.1	Etape 1, som beskrevet i denne godkendelse, skal være udnyttet indenfor 2 år fra datoen for denne godkendelse. Såfremt der er dele af udvidelsen i eksisterende stalde, der ikke er udnyttet indenfor 2 år fra datoen for denne godkendelse, bortfalder den uudnyttede del af godkendelsen.
-------	---

⁴ Lov nr. 591 af 14. juni 2011 om randzoner (træder i kraft den 1. september 2012)

- 2.2.2 Etape 2, som beskrevet i denne godkendelse, skal være påbegyndt inden 4 år fra datoen for denne godkendelse og afsluttet inden der er gået 5 år fra godkendelsesdatoen. Dvs., hvis byggeriet af den nye stald ikke er påbegyndt indenfor de 4 år og afsluttet indenfor 5 år, bortfalder denne del (Etape 2) af godkendelsen.
- 2.2.3 Såfremt Etape 1 gennemføres helt eller delvis, men Etape 2 ikke påbegyndes og gennemføres indenfor fristens udløb, skal ansøger gøre Aarhus Kommune opmærksom på dette senest ved fristens udløb, og ansøge om et tillæg til denne godkendelse, hvori det sikres med tiltag, at Etape 1 lever op til BAT krav for ammoniak, som beskrevet i denne godkendelse.

2.3 Retsbeskyttelse

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Dato for retsbeskyttelsens udløb er den 27. februar 2021. Kommunen kan i særlige tilfælde meddele forbud eller påbud før der er forløbet 8 år, jf. § 40, stk. 2 i husdyrbrugloven.

2.4 Revurdering af miljøgodkendelsen

Den første regelmæssige vurdering skal foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i år 2021.

2.5 Offentlighed

Partshøring, Nabo høring

Udkastet til miljøgodkendelse blev den 10. januar udsendt i høring hos naboer og skønnede parter i sagen, ansøger selv og organisationer og private, der har anmodet herom med frist for afgivelse af bemærkninger på 3 uger frem til den 4. februar 2013.

De parter, som har fået udkast til godkendelse i høring er bortforpagtere af udbringningsarealer eller er naboer, defineret som ejere af ejendomme eller bosiddende inden for det såkaldte konsekvensområde. Inden for konsekvensområdet har det erfaringsmæssigt vist sig, at lugt i nogle tilfælde kan registreres. Konsekvensområdets omfang er beregnet af ansøgningssystemet, og er i dette tilfælde beregnet at have en radius på ca. 805 meter.

Høringsudkastet gav anledning til spørgsmål fra Lars Peter Sørensen, Lindå Møllevvej 4, vedr. transport til og fra ejendommen, samt baggrunden for regulering af lugtgener. Svaret vedrørende transport er tilføjet under afsnit 6.4 om Transport.

Offentliggørelse

Afgørelsen bekendtgøres ved annoncering på Aarhus Kommunes hjemmeside (www.naturogmiljoe.dk) den 27. februar 2013.

Følgende har modtaget udkastet samt besked om den endelige afgørelse:

Ansøger:

Erik Bredholt, Lindå Møllevvej 14, 8541 Skødstrup
Gråkjær Miljøcenter, Att. Nina Gamby, ng@graakjaer.dk

Naboer:

Anni Elgaard Christensen og Gert Bjerregaard Christensen, Lindå Hede 2, 8543 Hornslet
Esben Udengård Jensen og Margrethe Elisabeth Jensen, Lindå Hede 1, 8543 Hornslet
Lars Peter Sørensen, Lindå Hede 4, 8543 Hornslet
Kasper Dandanell, Lindå Hede 6, 8543 Hornslet
Ib Damgaard Andersen, Lindå Hede 8, 8543 Hornslet
Palle Mårslet Sørensen, Bals Mark 1, 8541 Skødstrup
Gustav Verhoff Nielsen og Inge Gerd Nielsen, Kaløvej 48, 8541 Skødstrup

Margrethe Larsen og Lily Lyngsø Jakobsen, Bals Mark 3, 8541 Skødstrup
Lindå-Balle Maskinstation, Bals Mark 2, 8541 Skødstrup
Anders Blæsbjerg Bach og Christian Christensen, Bals Mark 4, 8541 Skødstrup
Alf Mårslet Sørensen, Bals Mark 2, 8541 Skødstrup
Erik Sørensen og Vera Maarslet Sørensen, Vorrevej 30, 8541 Skødstrup
Dorthe Helene Larsen og Michael Elkjær Jensen, Bals Mark 7, 8543 Hornslet
John Jens Bitsch, Bals Mark 11, 8543 Hornslet
Fam. Kowalczyk Bals Mark 11A, 8543 Hornslet
Per Baltzer Nielsen og Jonna Sejer Nielsen, Bals Mark 5a, 8543 Hornslet

Bortforpagtere af udbringningsaeraler:
Christian Bredholt, Lindå Møllevej 7, 8541 Skødstrup
Jens Bonne Rasmussen, Lindåhøje 1, 8530 Hjortshøj

Myndigheder og organisationer:
Syddjurs Kommune, syddjurs@syddjurs.dk
Naturstyrelsen, Aarhus, aar@nst.dk
Sundhedsstyrelsen, Embedslægerne Midtjylland, midt@sst.dk
Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening, Aarhus, soeren.hoejager@skolekom.dk
Danmarks Sportsfiskerforbund, jkt@sportsfiskerforbundet.dk
Det Økologiske Råd, husdyr@ecocouncil.dk
Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
Danmarks Fiskeriforening, mail@dkfisk.dk
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, ae@aeraadet.dk
Forbrugerrådet, fbr@fbr.dk
Friluftsrådet, Århus v. Ole Bøgh Vinther, obv@webspeed.dk

2.6 Klagevejledning

Godkendelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet inden 4 uger fra annonceringens dato.

Klageberettigede omfatter ansøger, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald, som nævnt i husdyrbrugslovens §§ 84 - 87.

Eventuel skriftlig klage stiles til Natur- og Miljøklagenævnet, men skal indsendes til Aarhus Kommune, Natur og Miljø, Grøndalsvej 1, Postboks 4049, 8260 Viby J eller naturogmiljo@aarhus.dk, som sender klagen videre med sagens øvrige oplysninger.

Klagen skal være Aarhus Kommune i hænde senest den 27. marts 2013, ved kontortids ophør kl. 15.00.

Hvis godkendelsen bliver påklaget, vil det straks blive meddelt ansøger.

En klage over godkendelsen har ikke opsættende virkning, med mindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet. Det betyder, at godkendelsen kan tages i brug fra godkendelsens dato, men det sker på eget ansvar, da klageinstansen eventuelt kan ændre eller ophæve godkendelsen.

Søgsmål kan anlægges ved domstolene indtil 6 mdr. efter godkendelsens dato.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr.

Natur- og Miljøklagenævnet fremsender en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget klagen fra Aarhus Kommune. Denne opkrævning skal benyttes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når

gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Gebyret tilbagebetales, hvis

1. klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2. klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
3. klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkomelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

1. der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
2. klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

3 Generelle forhold

3.1 Beskrivelse af husdyrbruget

Der søges om godkendelse af udvidelse af eksisterende slagtesvineproduktion på ejendommen Faxmosegård, Bals Mark 5, 8541 Skødstrup. Ejendommen ejes og drives af Erik Bredholt, Lindå Møllevvej 14, 8541 Skødstrup.

I dag er der en godkendt produktion på 259,44 DE, beregnet efter gældende normer. Godkendelse til dette dyrehold blev givet i 2003. Efter udvidelsen vil den samlede produktion blive udvidet til 361,4 DE.

I de eksisterende slagtesvinestalde vil dyreholdet øges, eftersom produktiviteten er øget. Dette betyder, at der nu kan produceres 4 hold slagtesvin på et år. Beregningerne i ansøgningen er baseret på en årlig produktion af 12.600 slagtesvin i vægtintervallet 30-108 kg. Der forventes en mindre variation over året af vægtgrænsen for slagtesvinene, men den samlede produktion vil holde sig inden for det ansøgte antal dyreenheder.

Der ansøges om en godkendelse med en tidshorizont på 5 år. Udvidelsen vil foregå i to etaper. I Etape 1 vil udvidelsen udelukkende foregå i eksisterende stalde. I Etape 2 vil der blive bygget en ny slagtesvinestald, og stald 7 og 8 vil blive taget ud af brug.

Den nye slagtesvinestald bliver ca. 1.500 m² og kommer til at ligge i tilknytning til ejendommens eksisterende stalde.

Der er tilknyttet ca. 298,64 ha i form af ejet og forpagtede arealer til udbringning af husdyrgødning på Bals Mark 5 og bedriftens øvrige ejendomme.

Derudover indgår der i ansøgningen 163,59 ha aftalearealer.

Erik Bredholt ejer ejendommene Lindå Møllevvej 14, Risvang 2, Kaløvej 36 og Bals Mark 5. Aarhus Kommune vurderer, at der ikke er tale om samdrift jf. § 13 i husdyrbrugloven. Til grund for vurderingen ligger primært:

Hovedprincippet i husdyrbrugloven er:

- At der er tale om adskilte anlæg, der miljøgodkendes hver for sig.

Forhold der skal tages i betragtning er:

- Afstanden mellem anlæggene, herunder hvorvidt der kan foretages en særskilt bedømmelse af forureningen.
- Er der fællesanlæg, som begge er afhængige af, eller som kan betragtes som ét teknisk anlæg.

Forhold der ikke taler for samdrift i henhold til husdyrbruglovens § 13:

- Opbevaringskapaciteten kan være på en anden ejendom
- Regelmæssig flytning af varer, grise, foder etc. mellem ejendommene
- Fælles udbringningsarealer, gødningsregnskab, fælles maskinpark etc.
- Samme CVR udgør ikke krav om samme miljøgodkendelse. Dette gør sig kun gældende for arealer.

3.2 Husdyrbrugets beliggenhed

3.1.1 Miljøteknisk redegørelse

Der bliver bygget en ny slagtesvinestald på ca. 1.500 m², som placeres vest for det eksisterende produktionsanlæg (se bilag 1b). Husdyrbruget er placeret i landzone.

I følge § 8 i husdyrbrugloven må der ikke etableres stalde og gødningsopbevaringsanlæg på husdyrbrug for mere end 3 dyreenheder, inden for følgende afstande:

	Afstandskrav (meter)	Afstand fra nærmeste staldhjørne eller gyllebeholder (meter)
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	25	>25
Almene vandforsyningsanlæg	50	~2.300
Vandløb (herunder dræn) og søer	15	Dræn > 15 m Vandløb: 150 m
Offentlig vej og privat fællesvej (Bals Mark)	15	380
Levnedsmiddelvirksomhed	25	>25
Beboelse på samme ejendom (målt fr ekst. Stald)	15	17
Naboskel	30	140

Tabel 3.1.1. Afstandskrav - jf. § 8 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug - samt aktuelle afstande fra produktionsbygninger og anlæg.

Det fremgår af tabellen, at de generelle afstandskrav er overholdt.

3.1.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Husdyrbruget ligger i landzone. Projektet overholder husdyrbruglovens generelle afstandskrav anført i lovens § 6 og § 8.

Aarhus Kommune har ingen yderligere bemærkninger til placeringen. Til grund for denne vurdering ligger primært at de generelle afstandskrav er overholdt.

3.2 Placering i landskabet

3.2.1 Miljøteknisk redegørelse

Bygningsmæssigt er der tale om et byggeri af en ny slagtesvinestald på ca. 1.500 m². Staldens højde til kip er max. 8,5 m. Den eksisterende foderlade udvides med 2 fag, ca. 200 m², så det er muligt at læsse korn af inde i foderladen. Der etableres ligeledes en ny kornsilo. Den bliver ca. 20 m høj, og vil se ud som den eksisterende kornsilo.

Byggeriet vil blive opført som et moderne staldbyggeri i samme byggestil og materialer som de eksisterende stalde. Stalden opføres i elementer med gråt eternittag (20° hældning).

Den nye bygning etableres i sammenhæng med det eksisterende staldanlæg. Den nye slagtesvinestald placeres umiddelbart vest for de eksisterende slagtesvinestalde. De eksisterende bygninger vil fortsat blive anvendt. Placeringen anses for den landskabeligt og arkitektonisk bedste løsning, da hele anlægget på denne måde ligger samlet og ikke ændrer væsentlig på ejendommens fremtoning i landskabet. Ændringerne vil ikke være synlige fra Bals Mark, som forløber øst for anlægget.

Da hele området er præget af landbrug, vil udvidelsen falde naturligt ind i omgivelserne.

Der er tale om et forholdsvis fladt terræn med hældning på 0°-6°.

En oversigt over landbrugsbedriften fremgår af vedlagte situationsplan, som er vedlagt som bilag 1a og 1b.

3.2.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Ejendommen ligger udenfor landskabelige eller geologiske eller kulturhistoriske interesseområder i Kommuneplan 2009.

Terrænet er kuperet i bløde formationer, hvor ejendommens bygningsmasse ligger på et plateau, hvor terrænet skrånede mod øst.

Ejendommen er afgrænset af levende hegn mod nord, øst og vest indenfor en afstand af 100-300 m.

Ejendommens bygninger er synlige fra Hadsten-Løgten vejen, som forløber syd om anlægget, men da den nye stald vil ligge med gavlen mod syd, vil den nye stald ikke ændre det samlede indtryk af bygningsmassen væsentligt.

De nye bygninger opføres i tilknytning til den eksisterende bygningsmasse, hvilket formodes ikke at kræve terrænreguleringer.

Det forudsættes, at der ikke anvendes reflekterende materialer.

Aarhus Kommune stiller vilkår om, at den nye silo skal opføres i samme materialer og mål som den eksisterende silo, for at sikre at de to store siloer fremstår ens i landskabet. Der er tale om høje siloer, som vil være synlige over længere afstande, og som derfor vil kunne have en forstyrrende effekt på landskabet hvis de ikke er ens..

Aarhus Kommune vurderer samlet, at der ikke er tale om afgørende landskabelige hensyn, der taler imod den ansøgte placering.

Vilkår:

- 3.2.2.1 Bygninger og anlæg skal placeres i overensstemmelse med den vedlagte situationsplan (Bilag 1a og 1b) samt opføres i overensstemmelse med ansøgningens beskrivelse af byggeriet.
- 3.2.2.2 Bygninger og anlæg må ikke opføres i blanke eller reflekterende materialer.
- 3.2.2.3 Den nye silo skal opføres i samme materialer og mål som den eksisterende silo, således at de fremstår som ens.

4 Husdyrhold, staldanlæg og drift

4.1 Husdyrhold og staldindretning

4.1.1 Miljøteknisk redegørelse

Der er ansøgt om en trinvis udvidelse, med det formål i etape 1, at udnytte ressourcen i de eksisterende stalde et par år endnu, før to af disse nedrives (stald 7 og 8) og der opføres en ny og moderne stald med luftrensning.

Den nuværende tilladte drift er 10.400 slagtesvin (30-100 kg) i alt svarende til 259,44 DE (efter den nye beregning). Den ansøgte drift er på 12.600 slagtesvin (30-108 kg) i alt svarende til 361,40 DE. Der ønskes fleksibilitet i vægklasser, således at der alternativt kan produceres 14.040 slagtesvin fra 30 til 102 kg, også svarende til 361,40 DE.

- Gennemsnitligt produceres årligt 12.600 slagtesvin fra 30-108 kg eller 14.040 slagtesvin fra 30 til 102 kg, svarende til 361,4 DE
- Produktionen gennemføres i hhv. eksisterende slagtesvinestalde og en ny slagtesvinestald
- Slagtesvinene indsættes ved 30 kg indgangsvægt, og udgangsvægten kan svinge mellem 102 og 108 kg, hvilket betyder op til 14 % udsving i antal dyr indenfor de tilladte DE.
- Der kan forventes effektivitetsforbedring som følge af forbedret genetik og god management. Effektiviteten vil kunne betyde ændringer i foderforbrug og tilvækst.

STALD NR. og TYPE		Antal dyr	Sti-pladser	Vægt		DE
				Ind	Ud	
ST – 107389 (stald 2) Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast g	nudrift	1748	528	30	100	43,15
	ansøgt	2112	528	30	108	60,58
ST – 107390 (stald 3 og 4) Slagtesvin, drænet gulv + spalter (33/67)	nudrift	2342	704	30	100	57,81
	ansøgt	2816	704	30	108	80,77
ST – 107391 (stald 5 og 6) Slagtesvin, fuldspaltegulv	nudrift	1920	580	30	100	47,39
	ansøgt	2320	580	30	108	66,54
ST – 107392 (stald 7) Slagtesvin, fuldspaltegulv	nudrift	1490	450	30	100	36,78
	ansøgt	1490/0*	450/0*	30	108	42,74/0*
ST – 107393 (stald 8) Slagtesvin, fuldspaltegulv	nudrift	1192	360	30	100	29,42
	ansøgt	1192/0*	360/0*	30	108	34,19/0*
ST – 107394 (stald 1) Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast g.	nudrift	1748	528	32	107	48,56
	ansøgt	2112	528	30	108	59,72
ST – 107395 (ny stald): Slagtesvin, drænet gulv + spalter (33/67)	nudrift	0	0	-	-	0
	ansøgt	3240*	810*	30	108	92,93*
Total DE ansøgt drift, Etape 1 og 2						Etape 1: 345,4 DE
						Etape 2: 361,4 DE

Skema 4.1.1 Viser staldtype, antal stipladser, nudrift og ansøgt drift i Etape 1 og 2.

* angiver de ændringer som sker i Etape 2.

I ansøgningen er bemærket følgende om staldindretningen:

- Der foretages ikke nogen ændringer i de eksisterende slagtesvinestalde, men stald 1 og 2 er med delvis spaltegulv og stald 3, 4 og den nye stald er med drænet gulv, hvilket har en lav ammoniakfordampning set i forhold til fuldspaltegulv.
- Staldsystemet i den nye slagtesvinestald indrettes med drænet gulv og spalter.
- Gyllekanalerne er almindelige kummer med en dybde på 40 cm.
- Den nye stald etableres med luftrensere, der skal have en effekt på 65 %.
- Selve udslusningen vha. træk og slip og pumpning til gyllebeholder tager ca. en time pr. gang.
- Der foretages overbrusning af spalteareal til markering af søle- og gødeområde i alle slagtesvinestier. Overbrusningsanlægget anvendes til køling af dyrene i varme sommermåneder, hvor det kører i dagtimerne, overbrusningsintervallet er temperaturstyret og indstilles af leverandøren af anlægget.
- Drikkevand er etableret med bideventiler over fodertruget.
- Rengøring af stalde foretages når en sektion tømmes.

Anvendt BAT i staldindretningen

- Der etableres overbrusning i alle nye staldafsnit, dette sænker temperaturen og styrer gødeadfærden, hvilket formindsker ammoniakfordampningen.
- Der er delvist spaltegulv med 25-49 % fast gulv i stald 1, 2 og ny stald.

Der er to eksisterende gyllebeholdere på ejendommen, som rummer den gylle der produceres i ansøgt drift.

Opbevaring af husdyrgødning fordeler sig på følgende tanke:

	Nyt / eksisterende	Type	Kapacitet	Lagerandel	Virkemiddel
LA-72370	Eksisterende (1986)	Gyllebeholder	1500 m ³	45 %	Flydelag
LA-72371	Eksisterende (1994)	Gyllebeholder	1800 m ³	55 %	Flydelag

Tabel 4.1.2

4.1.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Tilladt dyrehold

Der ønskes en fleksibilitet i godkendelsen, således at der gennemsnitligt kan produceres årligt 12.600 slagtesvin fra 30-108 kg eller 14.040 slagtesvin fra 30 til 102 kg, begge scenarier svarende til 361,4 DE. Det vil sige en afvigelse i antal producerede dyr på ca. 14 %.

I ansøgningsystemet er beregningerne foretaget for 12.600 slagtesvin fra 30-108 kg, hvilket danner forudsætningerne for de beregninger der er foretaget i it ansøgningsystemet for lugt, fosfor og kvælstof. Udsving i vægtklasserne influerer i en vis grad på disse parametre.

Aarhus Kommune har dog vurderet, at de udsving der kan være tale om, kan rummes indenfor rammerne af de generelle miljøkrav samt BAT:

- Generelt vil 14.060 dyr i vægtintervallet 30-102 kg medføre lidt større mængder N og P i gødningen end 12.600 dyr i vægtintervallet 30-108. Det er vurderet, at udsvingene i gødningens indhold af N og P kan indeholdes indenfor de generelle regler og BAT.
- I forhold til lugt, forholder det sig sådan, at 12.600 dyr (30-108 kg) angiver et "worst case" scenarie, idet lugt beregnes som et antal OU (odeur units) pr. 1000 kg dyr på stald. Jo flere dyr på stald, des færre kilo dyr vil der samlet være, ved samme antal dyreenheder.

Aarhus Kommune vurderer, at udsving mht. miljøeffekten af afvigende vægtklasser kan rummes indenfor de generelle krav som husdyrbrugloven fastsætter, samt BAT.

Dyreenheder er beregnet efter de nugældende omregningsfaktorer i husdyrgødningsbekendtgørelsen⁵. Miljøvurderingerne er gennemført i forhold til antal dyr og den faktiske størrelse og sammensætning af dyreholdet, og miljøgodkendelsen tager derfor afsæt heri, uagtet at der på et senere tidspunkt måtte ske ændringer i omregningsfaktorer i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Den nugældende omregningsfaktor er således 36 slagtesvin (32-107 kg) per dyreenhed.

Biologisk eller kemisk luftrensning

Den nye stald, som skal etableres i etape 2 af udvidelsen, skal indrettes med biologisk eller kemisk luftvaske, som skal bortrense 65 % af den udledte ammoniak. Der er angivet en driftstid på 8.760 driftstimer årligt, samt en række vilkår der skal overholdes alt efter om der vælges biologisk eller kemisk luftrensning. Teknologien er under løbende udvikling. De anlæg som anvendes skal være godkendt på Miljøstyrelsens teknologiliste, hvilket skal sikre, at anlægget har en veldokumenteret effekt.

⁵ Bekendtgørelse nr. 764 af 28. Juni 2012

Et biologisk luftvaskeanlæg reducerer ammoniak fra staldluften gennem biologisk omsætning af de forurenende stoffer. Staldluften ledes gennem et biologisk filtermateriale, som holdes fugtigt, så ammoniak absorberes i en vandfilm i biofiltret og efterfølgende nedbrydes af mikroorganismer, der lever på filtermaterialet. Filtrene overrisles med vand og det akkumulerede ammonium, nitrat og nitrit fjernes med lænsevandet og ledes til gyllebeholder. Der vil kunne være en gevinst i form af reducerede lugtgener ved en biologisk luftvaske.

Et kemisk luftvaskeanlæg er baseret på en proces, hvor ventilationsluften ledes gennem en filtermatrice, der konstant overrisles med svovlsyreopløsning. Derved opsamles ammoniak fra luften. Den kemiske luftrensning placeres centralt ved afkastskakten og herfra trækkes luften ud via det centrale afkast. Ved kemisk luftrensning kræves et teknikrum samt beholdere til koncentreret svovlsyre og returvæske. Teknikrummet indeholder en blandetank, pumper, doseringsudstyr samt enheder til styring af hele luftrensningsenheden. Returvæsken fra renseprocessen opsamles i beholder og ledes herfra til gyllebeholder. Returvæsken er en flydende, svovlholdig ammoniumgødning.

Vilkår:

Husdyrhold

4.1.2.1 Husdyrbruget tillades drevet med en maksimal årsproduktion på 361,4 DE i slagtesvin, svarende til 12.600 slagtesvin fra 30-108 kg. Der tillades fleksibilitet i afgangsvægten, således at afgangsvægten må ligge i intervallet 102- 108 kg, så længe der produceres maksimalt 361,14 DE på årsbasis.

4.1.2.2 Ved afvigende vægtklasser skal det tilladte antal dyreenheder beregnes som det antal DE der svarer til 12.600 slagtesvin (30-108 kg), beregnet efter den til enhver tid gældende husdyrgødningsbekendtgørelse.

Indretning og drift af luftrensningsanlæg

4.1.2.1 Husdyrbruget tillades drevet med en maksimal årsproduktion på 361,4 DE i slagtesvin, svarende til 12.600 slagtesvin fra 30-108 kg. Der tillades fleksibilitet i afgangsvægten, således at afgangsvægten må ligge i intervallet 102- 108 kg, så længe der produceres maksimalt 361,14 DE på årsbasis.

4.1.2.2 Ved afvigende vægtklasser skal det tilladte antal dyreenheder beregnes som det antal DE der svarer til 12.600 slagtesvin (30-108 kg), beregnet efter den til enhver tid gældende husdyrgødningsbekendtgørelse.

4.1.2.3 Før ibrugtagning af den nye stald (ST – 107395), skal der idriftsættes et anlæg til biologisk eller kemisk luftrensning, som skal være godkendt på Miljøstyrelsens teknologiliste.

4.1.2.4 Anlægget skal bortrense 65 % af ammoniakken fra staldluften, svarende til 853 kg N/år. Anlægget skal være i drift 8.760 timer om året.

4.1.2.5 Luftrensningsanlægget skal vedligeholdes i overensstemmelse med vejledning fra producenten af anlægget. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget.

4.1.2.6 Der skal indgås en skriftlig aftale med producenten af anlægget om serviceeftersyn af luftrensningsanlægget. Luftrensningsanlægget skal kontrolleres af producenten mindst hver 4. måned.

4.1.2.7 Tilsynsmyndigheden skal underrettes, hvis anlægget er ude af drift i en periode på mere end 2 uger.

4.1.2.8 Logbogen/elektronisk registrering skal opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Vilkår 4.1.2.9 - 4.1.2.12 skal overholdes såfremt der vælges et anlæg til biologisk luftrensning:

- 4.1.2.9 Luftrensningsanlægget skal være forsynet med trykmåler, vandmåler samt alarm.
- 4.1.2.10 Før ibrugtagning af anlægget, skal der til tilsynsmyndigheden indsendes følgende oplysninger om anlægget:
- Anlæggets type og producent.
  - Såfremt der er tale om et anlæg med ledningsevnestyring, skal det oplyses til kommunen hvor ledningsevnesensoren placeres.
  - Hvilken ledningsevne (millisekund/cm) der er påkrævet for at udføre en rensning på 65 %
  - Hvilket maksimalt tryktab (pascal) der må være for at udføre en rensning på 65 %
- 4.1.2.11 Kalibrering af ledningsevnesensoren (såfremt anlægget er ledningsevnebaseret) skal foretages mindst en gang årligt. Serviceaftalen med producenten skal opbevares på husdyrbruget
- 4.1.2.12 Der skal føres en logbog over luftrensningsanlægget, hvori følgende registreres:
- Ledningsevnen (som minimum på timebasis)
  - Luftrensningsanlæggets driftstid
  - Månedlige målinger af tryktabet og vandforbruget
  - Tidspunkter for rengøring/skiftning af filtre
  - Enhver form for driftsstop med angivelse af årsag og varighed.

Vilkår 4.1.2.13 - 4.1.2.16 skal overholdes såfremt der vælges et anlæg til kemisk luftrensning:

- 4.1.2.13 Luftrensningsanlægget skal forsynes med en trykmåler, vandmåler og pH-måler.
- 4.1.2.14 Før ibrugtagning af anlægget, skal der til tilsynsmyndigheden indsendes følgende oplysninger om anlægget:
- Anlæggets type og producent.
  - Hvilken pH værdi der er påkrævet for det specifikke luftrensningsanlæg, for at anlægget har den ammoniakreducerende effekt.
  - Hvor mange m³ luft/time der er påkrævet at lede gennem luftrensningsanlægget for at udføre en rensning på 65 %. Angives også i procentdel af den samlede ventilationskapacitet.
  - Hvilket maksimalt tryktab (pascal) der må være for at udføre en rensning på 65 %.
- 4.1.2.15 Der må kun anvendes svovlsyre i luftrensningsanlægget.
- 4.1.2.16 Der skal føres en logbog over luftrensningsanlægget, hvori følgende registreres:
- Luftrensningsanlæggets driftstid
  - Månedlige målinger af tryktabet og vandforbruget
  - Tidspunkter for rengøring/skiftning af filtre
  - Enhver form for driftsstop med angivelse af årsag og varighed.
  - Fakturaer for indkøbt svovlsyre samt udskrifter af pH målinger skal indsættes i logbogen

4.2 Ventilation

Ventilation har til formål at fjerne varme og vanddampe fra stalden for at holde et stabilt staldklima.

Høj produktionsintensitet i husdyrbruget stiller krav til klima- og ventilationsanlæggets udformning og effektivitet. Når udetemperaturen stiger, øges ventilationsbehovet i staldene. Den potentielle lugtemission er derfor størst om sommeren, og når der er en maksimal belægning i stalden.

Afkasthøjde og afkasthastigheder har væsentlig indflydelse på spredningen og fortynding af staldluften og dermed på eventuelle lugtgener.

Stalde med gulvudsugningsanlæg kan give anledning til større lugtgener end lugten fra stalde med udsugning i loft, specielt hvis udsugning foregår via gødningskanaler.

Ventilationsanlæg kan udgøre en støjkilde. Specielt gamle ventilationsanlæg kan forvolde støjgener, hvorimod nye anlæg oftest er lydsvage.

4.2.1 Miljøteknisk redegørelse

Den maksimale ydelse i de eksisterende stalde er ca. 12.000 m³/time i hvert enkelt afkast svarende til en maksimal lufthastighed på 10 m/s.

I den nye slagtesvinestald etableres combi-diffus. I denne nye stald er den maksimale ydelse ca. 12.000 m³ pr. afkast svarende til en hastighed i hvert afkast på 10 m/s.

Ventilationsanlæggene er fuldautomatisk reguleret vha. temperaturfølere. Der vælges ventilationsanlæg med et tidssvarende lavt energiforbrug, som kun kører med minimums-ventilation og bruger netop den nødvendige mængde energi til at drive ventilationssystemet. I den eksisterende slagtesvinestald kører ventilationen op og ned i hastighed efter behov.

Fra al staldventilationen er der afkast på ca. 1 m over tagflade. Der er ikke hætte på ventilationsskorstenene, hvorved luften kastes mere lige op og dermed opnås en bedre luftopblanding.

Ventilatorerne er placeret nederst i hver enkelt ventilationsskakt. Det betyder, at støjbelastningen vil være lav.

Ventilation og ventilatorskakter rengøres ca. 3-4 gange årligt, når en staldsektion tømmes og rengøres.

Der er etableret nødopluk i al ventilation samt alarmer til flere forskellige mobiltelefoner ved ventilations-/strømsvigt.

I den nye stald er der 4 afkast pr. sektion.

4.2.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Aarhus Kommune vurderer, at ventilationssystemet ikke vil medføre gener for de omkringboende. Derudover er der kommunen stillet vilkår til årlig rensning af ventilationsanlægget, for at sikre optimal drift.

BAT for mekanisk ventilation i svinestalde er at reducere energiforbruget ved at gøre følgende:

- Optimere udformningen af ventilationssystemet i hver stald for at tilvejebringe god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation om vinteren.
- Ventilation med lavt energiforbrug, eksempelvis frekvensstyret ventilation.
- Undgå modstand i ventilationssystemer gennem hyppigt eftersyn og rengøring af luftkanaler og faner.

Der anvendes i den nye stald combi-diffus ventilationsanlæg med frekvensstyring, der reducerer energiforbruget. Ventilationsanlæggene er fuldautomatisk reguleret vha. temperaturfølere og der køres med minimums ventilation. Der er desuden stillet vilkår til egenkontrol og rengøring af ventilationssystemet

Det vurderes dermed, at projektet lever op til BAT mht. staldventilation, idet tiltag fastholdes med følgende vilkår:

4.2.2.1	Ventilationsanlæggene skal løbende og mindst 1 gang om året vedligeholdes og renholdes efter leverandørens anvisninger. Rengøring og vedligeholdelse skal noteres i en driftsjournal.
4.2.2.2	Ventilationsanlægget skal mindst 1 gang årligt efterses af en sagkyndig i anlægstypen. Nødvendige justeringer og reparationer skal foretages.

4.3 Fodring

4.3.1 Miljøteknisk redegørelse

Mængden af foder i nudrift er beregnet til 1.930 ton/år (beregnet ud fra standardtal).

Foderforbrug ansøgt drift: 12.600 slagtesvin/år forbruger ca. 2.605 ton foder/år.

Der foretages fasefodring, så der vil blive foderet efter de enkelte dyregrupperes behov.

Foderet består blandt andet af korn (der så vidt muligt dyrkes på ejendommens jorde), sojaskrå, vitaminer og mineraler. Korn og soja opbevares i indendørs og udendørs siloer. Foderet blandes i foderladen.

Foderets indhold af næringsstoffer optimeres løbende efter dyrenes behov, således at overforsyning undgås, der ender som uudnyttede næringsstoffer i gyllen. Denne løbende optimering betyder, at ammoniakdannelsen og dermed ammoniakfordampningen holdes på et minimum.

- Der anvendes forskellige foderblandinger til grisene alt efter, hvilken vægt de har.
- Der anvendes vådfoder.
- I foderet indgår korn af egen avl, samt indkøbt soja og vitaminer og mineraler. Der anvendes hjemmeblandet foder.

4.3.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Det fremgår af ansøgningen, at der fodres med 148 g råprotein pr. foderenhed samt at indholdet af P pr. foderenhed er 4,6 g. Dette svarer til normtallene for slagtesvin, hvorfor der ikke skal stilles vilkår til foderkorrektioner mht. råprotein og fosfor.

4.4 Energi- og vandforbrug

4.4.1 Miljøteknisk redegørelse

Energi

Elektricitet anvendes til foderanlæg, ventilation samt belysning i stalde, kontor og i beboelse. Bedriftens årlige energiforbrug til gårdens drift forventes at stige fra ca. 124.800 kWh/år til ca. 151.200 kWh/år efter udvidelsen. Energiforbruget er beregnet ud fra standard nøgletal. Energiforbrug til drift af luftrensere kan beregnes, når den endelige leverandør er valgt.

For at reducere energiforbruget er der sensorer på udendørs belysning, så belysningen er behovsstyret ved forrummet. Staldbelysningen, der så vidt muligt er lavenergibelysning, rengøres efter hvert hold, så nytteværdien af belysningen er optimal ift. energiforbruget. Ventilationsanlægget rengøres også i forbindelse med holdskift og serviceres efter aftale med leverandøren, således at der ikke bruges unødigt meget strøm. Yderligere vil det være energibesparende, at de to gamle stalde nedlægges, da ventilationsanlægget i disse bygninger ikke længere er tidssvarende og bruger mere energi end nyere anlæg. Ventilationsanlægget i de eksisterende stalde samt i den nye stald kører med minimumsventilation og forbruger dermed mindst mulig energi. Staldene opvarmes som udgangspunkt kun, når de skal udtørres efter vask.

Vand

Stalden forsynes af vand fra Krajbjerg vandværk. Bedriftens årlige vandforbrug, beregnet ud fra standard nøgletal, forventes at stige fra ca. 5.928 m³/år til ca. 7.182 m³/år efter udvidelsen. Vand til beboelsen er ca. 150 m³ pr. år.

Overbrusningsanlægget anvendes til adfærdsregulering, således at gødeområdet markeres. Derudover anvendes overbrusningen til sænkning af staldens temperatur i de varme sommermåneder, her kører anlægget i få minutter med bestemte intervaller.

Ved rengøring sættes staldene i blød, og rengøres med højtryksrensere. Denne rengøringsmetode sikrer et lavt vandforbrug. Under det daglige arbejde i stalden laves visuel kontrol af, om der er utætheder eller andet spild af vand. Alle lækager repareres så vidt muligt med det samme.

Drikkevandspild minimeres ved brug af bidenipler. Eventuelt drikkevandsspild ledes til gyllekummer.

4.4.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Aarhus Kommune finder, at det er vigtigt at overvåge ressourceforbruget med henblik på en løbende nedbringelse. Derfor stilles nedenstående vilkår.

Vilkår:

- 4.4.2.1 Elforbruget skal registreres én gang årligt. Elforbruget skal føres ind i et skema, så det kan sammenlignes med tidligere registreringer. Registreringerne skal gemmes i fem år.
- 4.4.2.2 Vandforbruget skal registreres én gang årligt. Vandforbruget skal føres ind i et skema, så det kan sammenlignes med tidligere registreringer. Registreringerne skal gemmes i fem år.

Samlet vurdering af energi- og vandforbrug

Aarhus Kommune vurderer, at det med en registrering af hhv. vand- og elforbruget sikres, at der ikke sker et unødigt stort forbrug af ressourcerne.

Kommunen vurderer, at energi- og vandforbruget ligger på et acceptabelt niveau i forhold til produktionens størrelse.

For yderligere oplysninger henvises der til vurdering af forbrug af vand og energi i afsnit 8 om anvendelse af bedst tilgængelig teknik – BAT.

4.5 Spildevand, herunder regnvand

4.5.1 Miljøteknisk redegørelse

Spildevand fra produktionen udgøres af vandspild, vand fra rengøring af stalde, regnvand i gyllebeholdere og sanitært spildevand fra husholdningen. Mængden af spildevand i den ansøgte drift øges med det der kommer fra det nye staldanlæg (vaskevand og vandspild).

Spildevandet fra de eksisterende stalde ledes til de eksisterende gyllebeholdere. Vandspild og vaskevand fra den nye stald ledes ligeledes til gyllebeholdere, via fortank.

Tagvand fra bygninger ledes til dræn. Forøgelse af vand til dræn vil komme fra den nye stalds tagflader. Drænet afleder til Ballehede Bæk, som har afløb til Skader Å..

Drænet er lagt i faste rør omkring anlægget.

Der er omfangsdræn omkring gyllebeholderne.

Sanitetsspildevand fra beboelse ledes via septiktank til nedsivningsanlæg etableret i 2007.

Spildevand	Ledes til	Mængde (m ³) Ansøgt drift	Mængde (m ³) Nudrift
Vandspild fra produktion	Gyllebeholder	ca. 448	ca. 948
Tagvand	Dræn	ca. 835	ca. 1.670
Sanitært spildevand (husholdning)	Septiktank (kommunal ordning)	120	120

Oversigt over spildevandsafledning, viser placering af nedsivningsanlæg, fortank samt dræneling til regnvand.

4.5.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Den samlede tagflade på den nye stald er ca. 1500 m². Kommunen har i forbindelse med miljøansøgningen vurderet, at der skal etableres forsinkelse på regnvandet fra den nye stald og tilbygning til foderladen, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 28, af hensyn til at begrænse belastningen af Ballehede Bæk. Dvs., tagvandet fra nybyggeri skal ledes gennem et forsinkelsesbassin eller evt. faskine.

Ansøgning om afledning af tagvand skal indgives separat, i forbindelse med byggeansøgningen.

De faste afstandskrav i godkendelsesbekendtgørelsen bestemmer desuden, at der skal være mindst 15 m afstand fra staldbygninger dræn. Der er derfor stillet vilkår om, at overfladevand skal afledes i tætte drænrør indenfor 15 m fra staldbygninger og opbevaringsanlæg.

4.5.2.1 Overfladevand skal afledes i tætte rør indenfor 15 m fra staldbygninger og opbevaringsanlæg.

4.5.2.2 Senest i forbindelse med byggeprojektet skal der ansøges om tilladelse til afledning af tagvand fra den nye stald og tilbygning til foderladen.

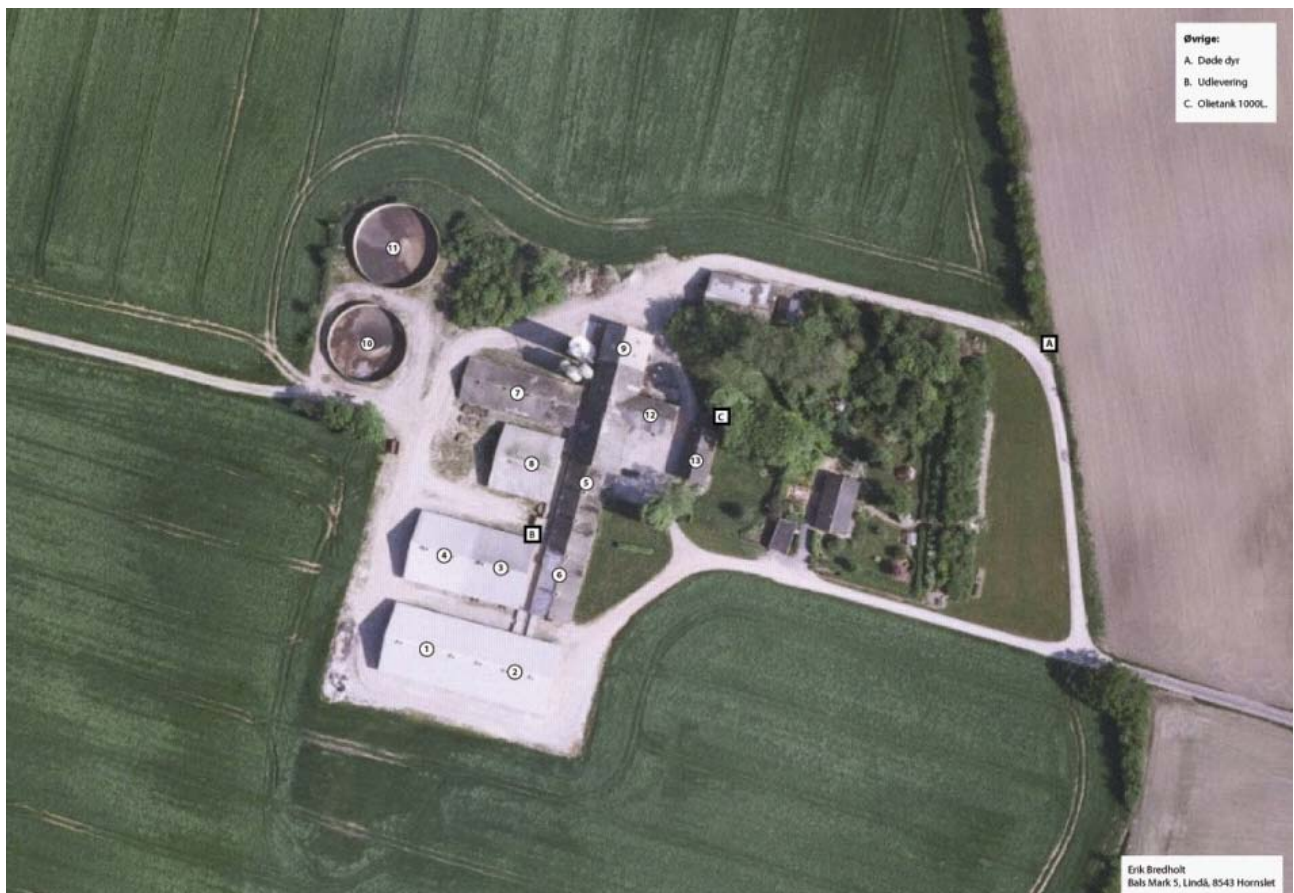
4.6 Affald

4.6.1 Miljøteknisk redegørelse

	Opbevaring	Bortskaffelse
Døde dyr	Der etableres en kølebrønd ved punkt A på oversigtskort	DAKA
Plast, papir, nylonsække o. a. brændbart	Container	Renovation
Tom dyrlægeaffald	Forrum	Apotek
Lysstofrør/glas	Container	Kommunal genbrugsplads
Spraydåser	Forrum	Kommunal genbrugsplads
Jern	På anden ejendom	Skrothandler
Sprøtekemikalier/emballage	Anden ejendom	Kommunal genbrugsplads
Husholdningsaffald	I affaldsbeholder ved stuehus	Offentlig renovation

Tabel 4.6.1

Affald til DAKA og industriaffald registreres. Affald fjernes på en korrekt måde (godt landmandskab).

4.6.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Bedriften er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen, derfor skal alt affald fra ejendommen bortskaffes i overensstemmelse med kommunens affaldsregulativ. De gældende affaldsregulativer kan findes på kommunens hjemmeside, www.aarhus.dk.

Døde dyr opbevares under kadaverkappe, beliggende ved indkørslen, ca. 200 fra vejen Bals Mark.

Aarhus Kommune vurderer, at affaldsopbevaringen ikke vil medføre gene for omgivelserne.

4.7 Råvarer og hjælpestoffer

4.7.1 Miljøteknisk redegørelse

Der findes 3 fodersiloer, hvoraf to siloer er ca. 14 m høje og en er på ca. 20 m. Ansøgningen omfatter en 4. 20 m høj fodersilo.

Foderlade renholdes indvendig og udvendig. Pladser omkring siloer og tanke holdes rene og ryddelige.

Der opbevares ikke sprøjtemidler på denne ejendom

Der findes en 1000 l overjordisk olietank fra 1991 nord for stald 3..

4.7.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Opbevaring af råvarer og hjælpestoffer skal altid ske på en sådan måde, at der ikke er risiko for forurening af jord, grundvand og overfladevand samt i overensstemmelse med det til enhver tid gældende regulativ. Der henvises til Aarhus Kommunes "Forskrift om opbevaring af olier og kemikalier – Råvarer, halvfabrikata, færdigvarer og affald", som findes på kommunens hjemmeside.

Veterinære lægemidler skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende, og må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.

Vilkår:

4.7.2.1 Råvarer, halvfabrikata, færdigvarer og affald skal opbevares i overensstemmelse med Aarhus Kommunes "Forskrift om opbevaring af olier og kemikalier – Råvarer, halvfabrikata, færdigvarer og affald".

4.8 Driftsforstyrrelser eller uheld

4.8.1 Miljøteknisk redegørelse

Beredskabsplanen og den tilhørende oversigtstegning (se bilag 5) beskriver, hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af en række kritiske situationer. Medarbejdere instrueres i denne.

Minimering af risiko for uheld

Ventilationsanlægget har nødopluk, som ved strømsvigt eller ventilationssvigt åbner alle spjæld. I den nye slagtesvinestald er der koblet alarmopkald til mobiltelefoner i tilfælde af for høj temperatur- eller strømsvigt.

Alarmer kontrolleres minimum i forbindelse med tømning og rengøring af stalde. I forbindelse med udvidelsen vil der blive etableret nødstrømsanlæg.

Ved foderstop er der en visuel alarm, så driftsstopet hurtigt kan udbedres. Foderblandinger vælges i samarbejde med fodringskonsulent for at sikre at dyrene får det korrekte foder. Det kontrolleres visuelt ved modtagelse af foderet, at det ser korrekt ud, ligesom indlægssedler kontrolleres. Det it-styrede fodringsanlæg sikrer, at der ikke fodres med en blanding med for højt tørstofindhold.

Gylleopbevaringen foregår i betongyllebeholdere, etableret efter gældende forskrifter, hvilket betyder, at den er modstandsdygtig overfor mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger og beholderens bund og vægge er tætte.

Fyldning af gyllebeholderen sker ved, at staldenes træk og slip system anvendes og gyllen udsluses fra staldene til fortank, hvorefter der pumpes videre til gyllebeholder. Udslusning og pumpning sker manuelt. Der er ikke risiko for gylleudslip i denne arbejdsgang.

Tømning af gyllebeholderen foregår ved at tanken først omrøres og derefter suges gyllen op i gyllevognen med en traktorpumpe. Der er ikke fast gyllepumpe på gyllebeholderen, hvilket nedsætter risikoen for udslip af gylle. Desuden overvåges pumpningen.

Der er desuden til ansøgningen udarbejdet beredskabsplan indeholdende følgende instrukser:

- Telefonnumre
- Brand- og evakuering
- Overløb af gylle
- Kemikalie- og oliespild
- Stophaner / Hovedafbrydere
- Strømsvigt
- Transport af bekæmpelsesmidler
- Kort over ejendommen (bedriftsoversigt)
- Kort over flugtveje m.v. (beredskabsplan)

4.8.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Der er udarbejdet en beredskabsplan for ejendommen (bilag 5). Det er beskrevet, at medarbejdere på ejendommen skal være grundigt orienteret om beredskabsplanens indhold, og beredskabsplanen er tilgængelig både i forrum og stuehus. Det er vigtigt at beredskabsplanen er nemt tilgængelig, og der opfordres til, at der ophænges instruks med vigtige oplysninger om beredskabet ved installationer, anlæg og lign., hvor der vurderes at være risiko for uheld.

Vilkår:

4.8.2.1	Eksternt personale skal være orienteret om ejendommens miljøgodkendelse og beredskabsplan.
4.8.2.2	Beredskabsplanens instrukser skal følges ved uheld. Tilsynsmyndigheden skal orienteres følgende hverdag, og der skal efter aftale med tilsynsmyndigheden udarbejdes et notat, hvor der redegøres for hændelsesforløbet, og hvilke tiltag der vil blive iværksat for at hindre, at en lignende hændelse sker fremadrettet.
4.8.2.3	Der skal ved gylletankene være opsat instruks vedr. overløb af gylle, således at den er let tilgængelig i tilfælde af uheld. Instruksen skal i tilfælde af fremmedsprogede medarbejdere være oversat til det pågældende sprog.

5 Gødningproduktion - og håndtering

5.1 Gødningstyper og mængder

I forbindelse med godkendelse efter husdyrbrugloven, opgøres harmonitallet for hele bedriften, dvs. alle ejede ejendomme samt forpagtninger og gylleaftaler.

5.1.1 Miljøteknisk redegørelse

I nudriften bliver der på bedriften (omfattende ansøgers 4 ejendomme) produceret 647,27 DE i gylle, hvoraf 358,6 DE udbringes på bedriftens egne og forpagtede jorder. Der er indenfor de foregående 4 år afsat gylle til 4 modtagere. Desuden er der modtaget afgasset biomasse i løbet af de foregående 4 år.

I ansøgt drift bliver der samlet på bedriften produceret 759,34 DE og afsat 342,2. Afsat gylle bliver overført til biogasanlægget på Bjergagervej 4, 8380 Trige, samt til 3 gylleaftaler, som fremgår af nedenstående skema. Der modtages ikke gylle retur fra biogasanlægget.

GØDNINGSTYPE	Kg kvælstof	Kg fosfor	Udnyttelses %	DE
Produceret svinegylle Bals mark 5	32.119,35	7.486,36	75	360,54
Produceret svinegylle Lindå Møllevej 14	17.646,32	4.290,36	75	209,9
Produceret svinegylle Risvang 2	11.253,22	2.304,76	75	133,3
Produceret svinegylle Kaløvej 36	4.693,75	961,32	75	55,6
Afsat svinegylle Biogasanlæg, Bjergagervej 4, 8380 Trige	-17.639,00	-4.111,00	75	-198
Afsat svinegylle Peter Møller, Lindå Møllevej 5, 8541 Skødstrup	-1.614,00	-392,00	75	-19,2
Afsat svinegylle Erik Sørensen, Bals mark 2, 8541 Skødstrup	-9.248,00	-2.248,00	75	-110,00
Afsat svinegylle Poul Andersen, Mosegårdsvangen 36	-1.336,00	-311,00	75	-15,00
I alt til rådighed på arealerne Bals Mark 5	35.875,64	7.980,80		417,14

Tabel 5.1.1

5.2.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Aarhus Kommune har ingen bemærkninger i denne forbindelse. Alle bedriftens arealer godkendes sammen med nærværende ejendom, hvor gødningproduktionen fra ejendommene Lindå Møllevej 14, Risvangsvej 2 og Kaløvej 36 ligeledes indgår.

5.2 Flydende husdyrgødning

5.2.1 Miljøteknisk redegørelse

I den ansøgte produktion produceres 6.421 tons gylle inkl. drikkevandsspild og vaskevand.

I nedenstående tabel gives en oversigt over de forskellige typer husdyrgødning m.v. der produceres, modtages og afsættes i den ansøgte produktion.

Gyllekapacitetsberegningen er foretaget ud fra normtal for husdyrgødning 2009 og er inkl. vandspild, vaskevand og regnvand.

Gødningsproduktion:

Nudrift:

10.400 slagtesvin pr. år x 0,49 ton pr. slagtesvin = 5.096 m³ gylle/år

Udvidelse:

12.600 slagtesvin pr. år x 0,49 ton/slagtesvin X 1,04 (type 1 korrektion) = 6.421 m³ gylle/år

Opbevaringsanlæg	Beholder nr.	Byggeår	Kapacitet (m ³)	Overdækning	Pumpesystem fra beholder til gyllevogn
Gyllebeholder	10		1.500	Flydelag	Ikke fast
Gyllebeholder	11		1.800	Flydelag	Ikke fast
I alt			3.300		

Tabel 5.2.1

Kapaciteten i gyllebeholderne er på i alt 3.300 m³. Der afsættes 3.600 m³ gylle til biogasanlæg, således at der er behov for opbevaring af de resterende 2.821 m³ gylle, hvilket giver en opbevaringskapacitet på ca. 14 måneder. Der udbringes i øvrigt gylle to gange årligt, heraf ca. 3/4 i foråret og 1/4 i efteråret.

Den flydende husdyrgødning opbevares i gylletanke, som er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder, at tankene hvert 10. år bliver kontrolleret for, om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Der er konstant flydelag på gyllen i gyllebeholderne, idet der ikke etableres fast overdækning. Efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest efter 14 dage igen er etableret flydelag på gyllen. Der føres logbog over flydelaget i gyllebeholderne.

5.2.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Husdyrbekendtgørelsens generelle krav om ni måneders opbevaringskapacitet er opfyldt jf. ovenstående.

Samtlige gyllebeholdere er omfattet af 10 års beholderkontrol, hvor beholderens tæthed og styrke kontrolleres.

Aarhus kommune vurderer, at opbevaring og håndtering sker i overensstemmelse med gældende lovgivning og uden risiko for forurening af jord, grundvand og overfladevand.

5.4 Fastgødning inkl. dybstrøelse

5.4.1 Miljøteknisk redegørelse

Der produceres ikke fast gødning eller dybstrøelse på ejendommen Faxmosegård.

5.4.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Aarhus Kommune har ingen bemærkninger i den forbindelse.

5.5 Anden organisk gødning

5.5.1 Miljøteknisk redegørelse

Der udbringes ikke anden organisk gødning på ejendommens udbringningsarealer.

5.5.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Der må ikke udbringes anden organisk gødning på ejendommens udbringningsarealer, da det ikke indgår i godkendelsens beregningsforudsætninger.

6 Forurening og gener fra husdyrbruget

6.1 Ammoniak og natur

6.1.1 Miljøteknisk redegørelse

Fra stald og lager, samt ved udbringning af husdyrgødning, sker der et luftbårent tab af kvælstof i form af ammoniak. En del af den fordampede ammoniak falder ned i kort afstand fra kilden, hvilket kan forringe kvaliteten af skove og naturområder.

Ifølge ansøgningsskemaet øges det samlede ammoniaktab fra stald og lager med ca. 487 kg N/år til i alt ca. 4.542 kg N/år.

6.1.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Naturbeskyttelseslovens § 3 omfatter søer og vandhuller, hvis de er på mindst 100 m², moser, enge, heder, overdrev, strandenge og strand-sumpe, hvis de hver for sig eller i sammenhæng har et areal på mindst 2.500 m². Moser under 2.500 m² er også beskyttede, hvis de ligger ved beskyttede vandløb eller søer. Endvidere er de fleste vandløb også omfattet af beskyttelsen. Den beskyttede natur er omfattet af et generelt forbud mod tilstandsændringer.

I husdyrbruglovens § 7 er specificeret særligt ammoniakfølsomme § 3 naturtyper, som efter godkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 afkaster bufferzoner, således at belastningen med ammoniak til disse naturtyper ikke overskrider fastlagte niveauer. Bufferzone I er inden for 0-300 m fra bedriften, og bufferzone II er inden for 300-1000 m fra naturområder omfattet af lovens § 7.

Der er for Bals Mark 5 ingen naturområder inden for en afstand af 1.000 m fra ejendommen, som er omfattet af husdyrbruglovens § 7. Der ligger heller ikke øvrige skove eller § 3 områder inden for en radius af 1.000 m fra stald og lager. Det nærmeste § 7 areal er beliggende ca. 2,5 km syd for anlægget.

Ammoniak fra stald og lager vurderes på den baggrund ikke at kunne påvirke natur eller skovområder væsentligt.

Rødlistede, fredede eller ammoniakfølsomme arter

Der er ikke registreret rødlistede, fredede eller ammoniakfølsomme smådyr i nærheden af bedriften og det vurderes, at den ansøgte drift ikke er i strid med habitatdirektivforpligtelsen.

Syddjurs Kommune har indsendt hørings svar til Aarhus Kommune, hvoraf det fremgår, at der heller ikke i Syddjurs Kommune er fundet særligt ammoniakfølsomme naturtyper eller arter i nærheden af anlægget.

6.2 Lugt

6.2.1 Miljøteknisk redegørelse

Da dyreholdet udvides fra 259,44 DE til 361,40 DE, vil der være en forøgelse af lugten fra anlægget. Lugtgenekriterierne er beregnet i ansøgningssystemet. Lugtgenekriterierne for så vidt angår byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig er overholdt.

Område	Andre ejendomme med mere end 75 DE(antal)	Beregnings model	Samlet ukorrigeret	Korrigeret geneafstand (ansøgt drift)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnits afstand	Genekriterie overholdt
Eksisterende eller fremtidig byzone	0	Ny	805,37	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	0	Ny	620,56	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	0	Ny	309,72	247,78	232,65	280,09	Genekriterie overholdt. Korrekt geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand.

Tabel 6.2.1: Det samlede resultat af ansøgningssystemets lugtberegninger. Lugtgeneafstanden er beregnet til hhv. byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig.

Figur 6.2.1: Kortudsnit over nærmeste beboelser omkring anlægget.

Miljøvurdering af lugtgenerne bliver beregnet efter to modeller: FMK modellen og den Nye lugtvejledning. I et konkret tilfælde skal anvendes den model, som giver den længste geneafstand. Det er angivet, hvilken model der på den baggrund er anvendt. Såfremt det er den nye model, kan ansøgningssystemets miljøvurdering i forhold til lugtgenerne erstattes af en konkret OML- beregning.

Den ukorrigerede geneafstand, er den geneafstand, som kan beregnes på baggrund af lugtemissionen fra alle staldafsnit.

Den korrigerede geneafstand. er geneafstanden, hvor der er korrigeret for vindretning og kumulation i forhold til en situation, hvor den Nye lugtvejledning anvendes. Den indeholder desuden en korrektion baseret på en bortscreening af staldafsnit, som er placeret længere væk end 1,2 gange geneafstanden.

Den vægtede gennemsnitsafstand er en beskrivelse af den reelle afstand mellem staldafsnittene og omboende. Den vægtede gennemsnitsafstand beregnes kun for de staldafsnit, som ikke er bortscreenet ved at ligge længere væk end 1,2 gange geneafstanden.

Geneafstanden ved nudrift er den korrigerede geneafstand, som kan beregnes på baggrund af den husdyrproduktion, som er angivet under nudrift. Denne geneafstand anvendes i tilfælde, hvor den vægtede gennemsnitsafstand er mellem 50-100 % af geneafstanden. I disse tilfælde skal der foretages ændringer, som giver uændrede eller reducerede lugtgener. Dette betyder i så fald, at geneafstanden ved ansøgt drift ikke må være længere end geneafstanden ved nudrift.

Lugtgener fra gylleudbringning

Der kan forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvor der er udbragt gylle. Omfanget vil afhænge af temperatur, vindforhold og evt. nedbør. Eftersom gylle køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre ammoniak-fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Gyllen udbringes primært med slæbeslanger.

Der bringes som hovedregel ikke gylle ud i weekenden.

6.2.2 Kommunens bemærkninger og vurderinger

Husdyrbruget overholder lugtgeneafstande til enkeltbeboelse, samlet bebyggelse og byzone. Lugtberegningen er foretaget vha. den nye beregningsmodel.

Den nærmeste enkeltbolig uden landbrugspligt er Bals Mark 3, beliggende ca. 200 m sydøst for kanten af staldanlægget. Dog er den vægtede gennemsnitsafstand beregnet til ca. 280 m, da der er regnet fra staldanlæggets lugtcentrum. I forhold til beregning af geneafstanden, er der anvendt den Nye lugtvejledning, hvilket betyder, at der er korrigeret for kumulation og vindretning. Den korrigerede geneafstand for ansøgt drift er ca. 247 m, hvilket er mindre end den vægtede gennemsnitsafstand på 280 m. Det betyder at genekriteriet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er overholdt. Til sammenligning er den korrigerede geneafstand i nudriften beregnet til ca. 233 m.

Nærmeste boligområde, der iflg. husdyrbrugloven defineres som samlet bebyggelse, er Lindå, som ligger ca. 1.137 m syd for ejendommens anlæg. Den beregnede geneafstand er 620 m.

Der er ca. 2.396 m fra kanten af staldanlægget til Mejlby, som er nærmeste byzone. Geneafstanden er beregnet til 805 m, dvs. genekriteriet for byzone er overholdt.

Aarhus Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at udvidelsen kan ske uden væsentlig gene for de omkringboende. Til grund for vurderingen ligger primært, at husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens genekriterier er overholdt.

6.3 Fluer og skadedyr

6.3.1 Miljøteknisk redegørelse

Der holdes rent og ryddeligt i og omkring foderladen for at mindske tiltrækning af skadedyr. Pladsen omkring gyllebeholdere holdes ligeledes ren for at mindske fluegener.

Ejendommens skadedyrsbekæmpelse af rotter og mosegrise sker i henhold til Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinier og foretages af et professionelt firma.

Fluer bekæmpes med rovfluer.

6.3.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Fluer giver ofte anledning til gene hos naboer, selvom disse ligger langt væk. Fluebekæmpelse i staldene sker i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium. Opretholdelse af god hygiejne på ejendommen nedsætter desuden klækningsratioen.

Aarhus Kommune skal kontaktes, hvis der konstateres rotter på ejendommen.

Aarhus Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at udvidelsen kan ske uden gene for de omkringboende.

6.4 Transport

6.4.1 Miljøteknisk redegørelse

Allerede i dag afgasses en del af gyllen på biogasanlæg, hvorfor denne gylle transporteres frem og tilbage med lastbil.

Arbejdskørsel med foder og dyr til og fra ejendommen sker ad Bals Mark.

Nedenstående tabel viser det skønnede antal transporter. Det skal bemærkes at antal og kapacitet pr. læs ikke er bindende.

Transporter	Før udvidelsen (transporter pr. år)	Efter udvidelsen (transporter pr. år)	Tidsrum (Kl.)
Foder (beregnet ud fra nøgletal)	65	87	6-18
Gylle	245	314	Hele døgnet
Gylle til biogas	45	80	5-20
Døde dyr	52	52	6-18
Levering af dyr	66	83	6-18
Afhentning af dyr	72	90	Hele døgnet.
Olie	6	6	
Diverse fragt mænd / renovation	26	26	6-18
I alt	577	738	

Tabel 6.4.1

Udvidelsen af produktionen på ejendommen vil bl.a. medføre at antallet af transporter øges fra ca. 577 til 738 årligt. I forholdt til transport af gylle køres med hhv. 20 ton gyllevogn, 22 ton buffervogn eller 25 ton gyllevogn fra maskinstationen.

Der er valgt de mest hensigtsmæssige transportveje til og fra gården.

Transporten af gylle til udbringning på markerne vil hovedsageligt foregå ad de veje, der er indtegnet på nedenstående kort. Gylleudbringningen på marker foregår indenfor en afstand af max. 7 km fra ejendommen.

De anførte transportveje for gylle til markerne medfører forholdsvis få gener for områdets beboere, idet der kun til enkelte marker køres gennem boligområder.

Der er i naboeringsfasen indkommet spørgsmål om transporten til og fra ejendommen, hvilket medførte følgende svar fra Erik Bredholt:

Al lastbiltransport til og fra Balsmark 5 vil i fremtiden, som nu, foregå ad ejendommens hovedadgangsvej fra Balsmark (vejen øst for ejendommen mellem Balle og Søby.) Transport mellem Lindå Møllevej 14 (vor hovedejendom) og Balsmark 5 foregår, nu og i fremtiden, ad 2 ruter. Den ene rute går ad Lindå Møllevej mod nord, her krydses Kaløvej og der fortsættes mod nord ad Lindå Hede, hvor "bagvejen" til Balsmark 5 benyttes. Denne rute kan kun benyttes til persontransport og transporter med traktor og vogn. Bagvejens størrelse og beskaffenhed gør den uegnet til lastbiltransporter. Vi benytter i øvrigt samme vej til og fra vore arealer i Lindå Hede.

Den anden rute går fra Lindå ad nabovej til Balle, hvor Bals mark benyttes til Bals mark 5's hovedadgangsvej. Disse 2 forskellige ruter anvendes, ud fra et ønske om, at minimere vor påvirkning af trafikken på Kaløvej. Vi har således, som hovedregel, ingen trafik på langs af Kaløvej.

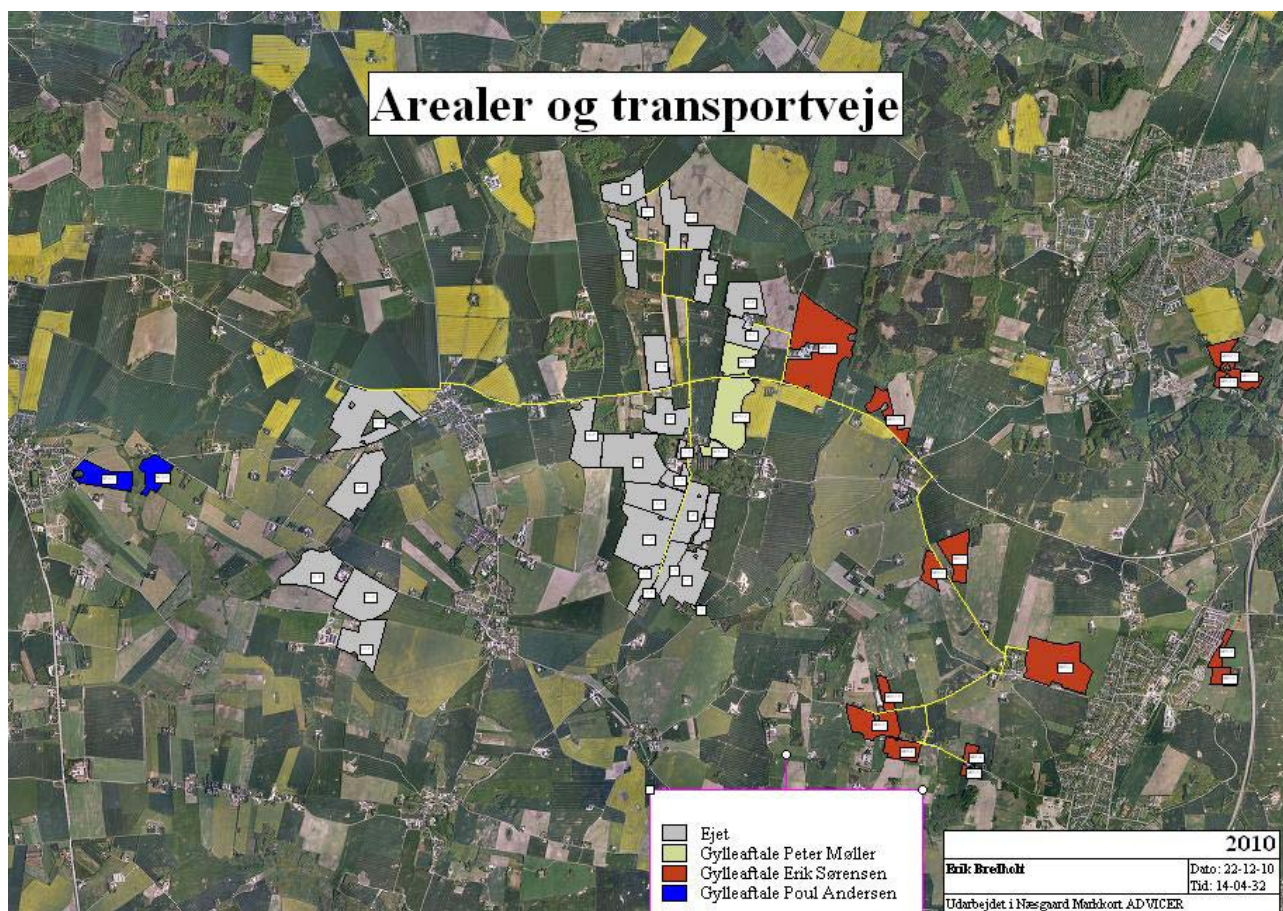

Fig. 6.4.1 Transportveje for gylleudbringning

6.4.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Antallet af transporter stiger som følge af udvidelsen med anslået 161 transporter om året. Aarhus Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at transporten til og fra ejendommen kan ske uden væsentlig gene for de omkringboende.

Det bemærkes i øvrigt, at transport på veje skal ske i overensstemmelse med anden lovgivning herunder færdselsloven.

6.5 Støj fra anlægget og maskiner

6.5.1 Miljøteknisk redegørelse

Ejendommens støjkilder er hovedsageligt kompressor, højtryksrensere, ventilationsanlæg, brug af traktor, læsning af dyr og transporter til/fra ejendommen. Ventilationsanlæg er stationære og kører altid. Alle andre støjkilder er periodiske.

Brugen af traktor vil normalt begrænses til at foregå i dagtimerne, dog må der påregnes sæsonbestemt arbejde der går udover dagtimerne. Transporter til og fra ejendommen samt læsning af dyr foregår ligeledes primært mellem 5-17. Dog skal det nævnes, at det er slagteriet, der bestemmer afhentningstidspunktet, hvilket kan foregå hele døgnet. Støj fra læsning af dyr vil være begrænset, eftersom læsserampen er beliggende inde mellem bygningerne.

Alle stationære støjkilder er placeret inde i bygningerne, hvilket betyder, at der ikke er anlæg, der forårsager støjgener i naboskel.

Der foregår ikke tørring af korn, da kornet opbevares i gastætte siloer. Kornet bliver løbende kørt til ejendommen. Der er ingen naboer, der vil kunne blive generet af støj fra selve ejendommen.

Støj fra transport vil primært komme fra lastbiler i forbindelse med levering af foder samt levering og afhentning af dyr. Herudover vil der være transporter ved udbringning af gylle. Lastbiltransport vil primært foregå af Bals Mark. Denne støj vil normalt foregå i dagtimerne og være en del af almindelig periodisk trafikstøj.

Grænseværdier for virksomhedens samlede støjbidrag Alle generelle krav vedr. støj vil blive overholdt. Sammenholdt med ejendommens placering vurderes det ikke at være nødvendigt med specielle tiltag for at sikre omkringboende mod støjgener.

I det omfang det er muligt, vil alle støjende aktiviteter blive lagt indenfor normal arbejdstid. Dog kan der forekomme mindre afvigelser i forbindelse med afhentning af dyr.

Husdyrbrugets støjbidrag til et maksimalniveau i natteperioden vurderes ikke at overskride 55 dB(A). Markarbejde med traktorer og landbrugsmaskiner er ikke omfattet af ovennævnte støjgrænser. Nedenfor er vist grænseværdier for virksomhedens samlede støjbidrag i omgivelserne som funktion af tidsrum og områdede.

6.5.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

De aktiviteter, som foregår på ejendommen skal overholde de støjgrænser, som er udmeldt af Miljøstyrelsen jf. nedenstående tabel. Brugen af landbrugsredskaber i marken er undtaget.

	Tidsinterval	Grænseværdi	Midlingstid
Hverdage	Kl. 07.00-18.00	55 dB(A)	ref. tid 8 timer
Lørdage	Kl. 07.00-14.00	55 dB(A)	ref. tid 7 timer
Lørdage	Kl. 14.00-18.00	45 dB(A)	ref. tid 4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45 dB(A)	ref. tid 8 timer
Aften	Kl. 18.00-22.00	45 dB(A)	ref. tid 1 time
Nat	Kl. 22.00-07.00	40 dB(A)	ref. tid ½ time

Tabel 6.5.2: Støjgrænser

Vilkår:

- 6.5.2.1 **Støjgrænser:** Husdyrbrugets samlede bidrag til det ækvivalente, korrigerede støjniveau målt i dB(A) målt i ethvert punkt på opholdsarealer ved nabobeboelse må ikke overstige følgende værdierne angivet i tabellen ovenfor.
- 6.5.2.2 **Kontrol af støj:** Tilsynsmyndigheden kan bestemme, at husdyrbruget skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Dokumentationen skal senest 3 måneder efter, at kravet er fremsat, tilsendes tilsynsmyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen.
- 6.5.2.3 **Krav til støjmåling:** Husdyrbrugets støj skal dokumenteres ved måling eller beregning efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, p.t. nr. 6/1984, Måling af ekstern støj og nr. 5/1993, beregning af ekstern støj fra virksomheder. Ved støjmåling skal denne foretages, når husdyrbruget er i fuld drift eller efter anden aftale med tilsynsmyndigheden. Dokumentationen skal udføres af et målefirma, som er akkrediteret af DANAK eller godkendt af Miljøstyrelsen til "Miljømålinger ekstern støj". Støjdokumentationen skal gentages, når tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Hvis støjgrænserne er overholdt, kan der kun kræves én årlig støjbestemmelse. Udgifterne hertil afholdes af husdyrbruget.
- 6.5.2.4 **Definition af overholdelse af støjgrænser:** Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end eller lig med grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A).

6.6 Støv fra anlæg og maskiner

6.6.1 Miljøteknisk redegørelse

I forbindelse med levering af foder kan der opstå støvgener ved aflæsning, hvilket dog er af begrænset karakter, da det foregår i et lukket system. Ved udvidelsen vil foderforbruget stige, men da foderet i sig selv ikke forårsager væsentlige støvgener, vil der derfor ikke ske en forøgelse af eventuelle støvgener ved udvidelsen. Desuden vil den støv, der kommer dels fra staldanlægget og dels fra håndtering af foder hurtigt blive opblandet i luften.

Foderet er i siloer, og fodres ud i lukkede rørsystemer, så det begrænset hvor meget støv, der vil forekomme i forbindelse med fodring.

Da der sker en stigning i antallet af transportere, kan det ikke udelukkes, at der kan forekomme mere transportstøv lige omkring ejendommen.

Støvgener fra høst vil ikke ændres, da dyrkningen af marker ikke ændres i forbindelse med denne ansøgning.

6.6.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Aarhus Kommune vurderer på baggrund af det fremsendte samt oplysninger om anlæg på husdyrbruget, at der ikke vil være aktiviteter på ejendommen, som vil medføre særlige støvgener. Til grund for vurderingen ligger primært, at foderhåndteringen sker i lukkede systemer.

6.7 Lys

6.7.1 Miljøteknisk redegørelse

Staldene er etableret med mange staldvinduer, så der er en del dagslys. Arbejdslys skal manuelt aktiveres og er som regel tændt ca. 8 timer om dagen.

Udendørs etableres der lys ved foderlade, forrum samt ved udleveringen. Lyset vil ikke være generende for naboer eller trafikanter og vil kun være tændt efter behov. Lyset ved forrummet vil være styret af sensorer.

6.7.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Kommunen vurderer, at der ikke er væsentlige lysgener som følge af ejendommens daglige drift.

7 Påvirkning fra arealerne

I dette kapitel beskrives og vurderes driften af markerne og den eventuelle påvirkning fra tab af kvælstof og fosfor til Randers Fjord via Grund Fjord, Aarhus Bugt/Kalø vig og grundvandet.

7.1 Udbragt husdyrgødning

I dette afsnit vurderes overholdelsen af beskyttelsesniveauet fastsat i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug, bilag 3.

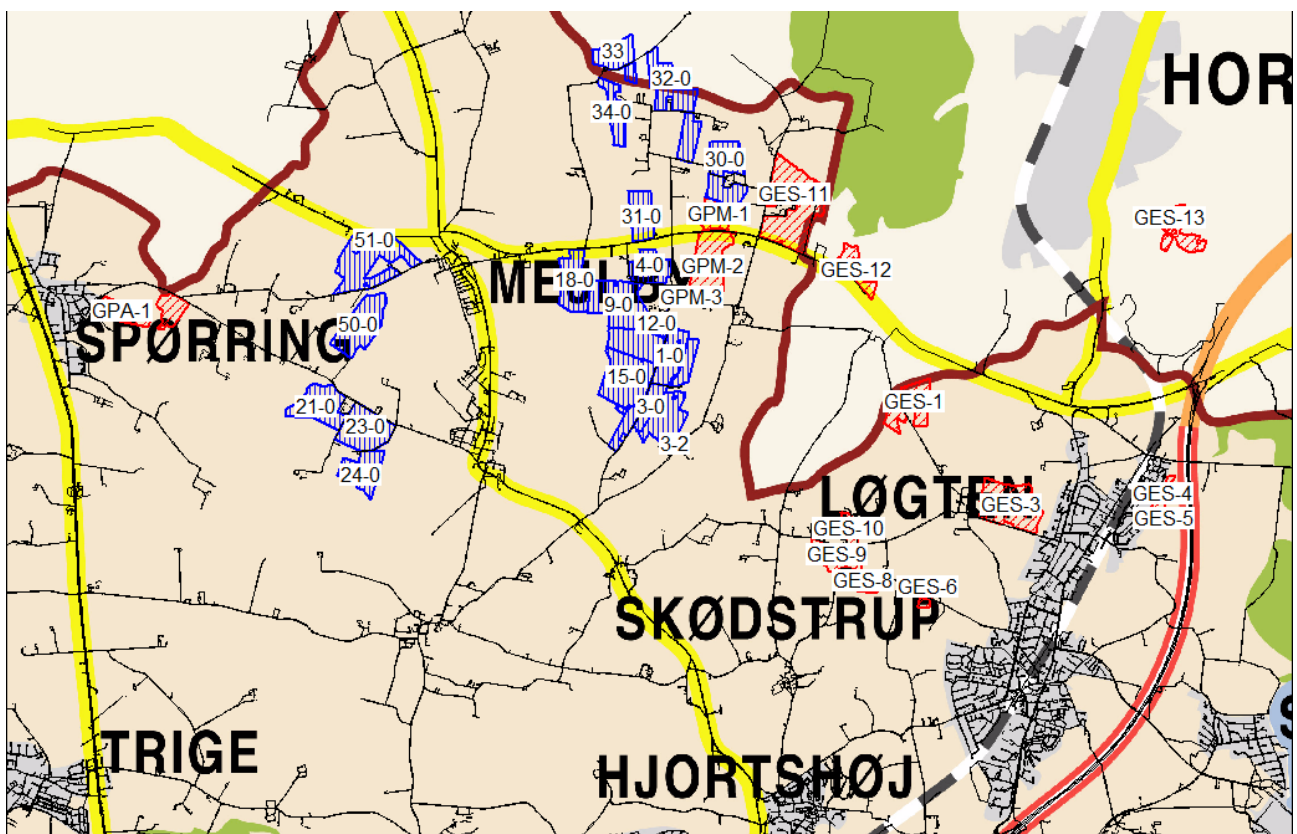
7.1.1 Miljøteknisk redegørelse

Der udbringes husdyrgødning svarende til i alt 417,14 DE på 298,64 ha, hvilket giver 1,4 DE/ha.

Gødningen har et samlet næringsstofindhold på 35.876 kg N og 7.980 kg P.

Udnyttelsesgraden er sat til 75 %.

Udbringningsarealerne fremgår af nedenstående kortudsnit. Kortudsnit med udbringningsarealer fremgår desuden af bilag 3.1- 3.3.

Figur 7.1.1: Kortudsnittet viser med blå skravering udbringningsarealer (ejet og forpagtet) og med rød skravering aftalearealer.

Følgende skema angiver de ejede og forpagtede arealer, som indgår som husdyrbrugets udbringningsarealer og de oplysninger som ligger til grund for vurdering af påvirkning fra arealerne:

Navn	ha	Drænet	Jb.Type	Vandet	Sæd- skifte	Ref. Sæd- skifte	N-kl. 0(ha)	N-kl. 1 (ha)	N-kl. 2 (ha)	N-kl. 3 (ha)	G.vand (ha)	P-kl. 0(ha)	P-kl. 1 (ha)	P-kl. 2(ha)	P-kl. 3(ha)
33	9,20	Ja	JB4	Nej	S4	S4	9,20	0,00	0,00	0,00	7,07	9,09	0,00	0,11	0,00
1-0	12,04	Ja	JB4	Nej	S4	S4	12,04	0,00	0,00	0,00	0,00	12,04	0,00	0,00	0,00
2-0	5,39	Ja	JB4	Nej	S4	S4	5,39	0,00	0,00	0,00	0,00	5,39	0,00	0,00	0,00
3-0	6,17	Ja	JB4	Nej	S4	S4	6,17	0,00	0,00	0,00	0,00	6,17	0,00	0,00	0,00
3-1	15,00	Ja	JB4	Nej	S4	S4	15,00	0,00	0,00	0,00	0,11	15,00	0,00	0,00	0,00
3-2	0,48	Ja	JB4	Nej	S4	S4	0,48	0,00	0,00	0,00	0,48	0,48	0,00	0,00	0,00
4-0	10,89	Ja	JB4	Nej	S4	S4	10,89	0,00	0,00	0,00	0,00	10,47	0,00	0,42	0,00
9-0	22,21	Ja	JB4	Nej	S4	S4	22,21	0,00	0,00	0,00	0,01	22,20	0,00	0,01	0,00
12-0	4,11	Ja	JB4	Nej	S4	S4	4,11	0,00	0,00	0,00	0,00	4,11	0,00	0,00	0,00
13-0	1,31	Ja	JB4	Nej	S4	S4	1,31	0,00	0,00	0,00	0,00	1,31	0,00	0,00	0,00
14-0	13,78	Ja	JB4	Nej	S4	S4	13,78	0,00	0,00	0,00	0,00	13,78	0,00	0,00	0,00
15-0	22,44	Ja	JB4	Nej	S4	S4	22,44	0,00	0,00	0,00	0,00	22,44	0,00	0,00	0,00
17-0	5,49	Ja	JB6	Nej	S2	S2	5,49	0,00	0,00	0,00	0,00	5,20	0,00	0,00	0,29
17-1	0,58	Ja	JB4	Nej	S4	S4	0,58	0,00	0,00	0,00	0,00	0,58	0,00	0,00	0,00
18-0	14,01	Ja	JB4	Nej	S4	S4	14,01	0,00	0,00	0,00	0,00	13,91	0,00	0,10	0,00
21-0	16,18	Ja	JB6	Nej	S2	S2	16,18	0,00	0,00	0,00	0,00	7,59	0,00	8,59	0,00
23-0	17,62	Ja	JB6	Nej	S2	S2	17,62	0,00	0,00	0,00	2,23	0,00	0,00	0,00	17,62
24-0	12,45	Ja	JB4	Nej	S4	S4	12,45	0,00	0,00	0,00	12,34	12,06	0,00	0,39	0,00
30-0	10,49	Ja	JB4	Nej	S4	S4	10,49	0,00	0,00	0,00	0,81	10,49	0,00	0,00	0,00
30-2	7,44	Ja	JB4	Nej	S4	S4	7,44	0,00	0,00	0,00	4,24	7,44	0,00	0,00	0,00
31-0	10,74	Ja	JB4	Nej	S4	S4	10,74	0,00	0,00	0,00	0,00	10,74	0,00	0,00	0,00
32-0	15,25	Ja	JB4	Nej	S4	S4	15,25	0,00	0,00	0,00	12,08	15,25	0,00	0,00	0,00
33-1	1,79	Ja	JB4	Nej	S4	S4	1,79	0,00	0,00	0,00	1,79	1,79	0,00	0,00	0,00
34-0	9,22	Ja	JB4	Nej	S4	S4	9,22	0,00	0,00	0,00	2,66	9,11	0,00	0,11	0,00
50-0	18,62	Ja	JB4	Nej	S4	S4	18,62	0,00	0,00	0,00	0,00	18,22	0,00	0,41	0,00
30-1	8,18	Ja	JB4	Nej	S4	S4	8,18	0,00	0,00	0,00	0,00	8,10	0,00	0,07	0,00
51-0	27,55	Ja	JB4	Nej	S4	S4	27,55	0,00	0,00	0,00	0,00	27,55	0,00	0,00	0,00
Total	298,64						298,64	0,00	0,00	0,00	43,81	270,51	0,00	10,22	17,91

Tablet 7.1.1: kopi fra ansøgningsskema 33157, version 4 . Tabellen er en kopi fra ansøgningen, og angiver jordbundsforhold, dræningsforhold, sædskifte og referencesædskifte, samt N og P klasser,

Som det fremgår af ovenstående tabel, er det samlede udbringningsareal 298,64 ha. Jordtypen varierer mellem Jb 4 og Jb 6, som er henholdsvis lerblandet sandjord og sandblandet lerjord. Alle jorderne er drænet.

Der er anvendt referencesædskifte svarende til et S4 sædskifte på de fleste af markerne. På arealerne 17-0, 21-0 og 23-0 anvendes sædskiftet S2. Da de anvendte sædskifter svarer til referencesædskifterne på de enkelte marker, skal der ikke stilles særlige vilkår vedrørende sædskifte.

Der ligger 270,51 ha i P klasse 0 eller 1, 10,22 ha i P klasse 2 og 17,81 ha i P klasse 3.

Kravene for P klasserne svarer til følgende niveauer af fosforoverskud:

Pt < 4,0 eller udrænet eller ikke afvander til Natura 2000 eller afvander til Natura 2000, der ikke er overbelastet med fosfor	270,51 ha	8,2 kg P/ha/år	9,9 kg P/ha/år
Pt 4,0 - 6,0 og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 ha	8,2 kg P/ha/år	9,9 kg P/ha/år
Lavbundslande og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	10,22 ha	8,2 kg P/ha/år	2,0 kg P/ha/år
Pt > 6,0 og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	17,91 ha	8,2 kg P/ha/år	0,0 kg P/ha/år

Tabel 7.1.1

Der ligger ingen arealer i nitratklasse (overfladevand), jf. statens nitratklassekort.

Der ligger en del arealer indenfor nitratfølsomt indvindingsområde (grundvand), svarende til 43,81 ha.

En del af arealerne ligger i Syddjurs Kommune, som er blevet hørt i forbindelse med sagen.

Derudover indgår der i ansøgningen 163,59 ha aftalearealer, som er screenet i forhold til sårbarhed overfor udbringning af husdyrgødning.

7.7.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Nitrat

Der er i it ansøgningssystemet beregnet et dyretryk på 1,4 DE/ha/år. Harmonikravet er på 1,4 DE/ha/år, idet ingen af markerne ligger i nitratklasse. Det betyder, at der regnes med et højt nitrat reduktionspotentiale fra rodzonen til sårbare Natura 2000 vandområder.

På aftalearealerne stilles heller ikke særlige krav til udbringning af husdyrgødning, udover de generelle krav.

Fosfor

Markerne ligger i et opland til Natura 2000 områder overbelastet med fosfor, og der skal derfor tages hensyn til risikoen for fosforudvaskning fra de enkelte arealer. Det skal ske i henhold til beskyttelsesniveauet for fosforoverskud fastsat i godkendelsesbekendtgørelsens bilag 3.

Det tilladte fosforoverskud beregnes og kontrolleres dog som et gennemsnit på bedriftsniveau.

Der tilføres gennemsnitligt 26,7 kg P/ha/år og fraføres 19,0 kg P/ha/år. Dette medfører et P overskud på 7,7 kg P/ha/år. Fosforoverskuddet i den beregnede nudrift er 8,2 kg P/ha/år, hvilket betyder at der sker en nedgang i fosforoverskuddet på 0,5 kg P/ha/år i ansøgt drift i forhold til nudriftscenariet.

Der er i it ansøgningssystemet beregnet et tilladt fosforoverskud på 9 kg P/ha/år, hvilket er et gennemsnit af det maksimale tilladte overskud beregnet på bedriftsniveau. Kravet for fosfor er derfor overholdt, idet fosforoverskuddet er 1,3 kg P/ha/år mindre end det maksimalt tilladelige.

Der er indsendt fosforanalyser for alle marker i forbindelse med ansøgningen. Hovedparten af arealerne har fosfortal Pt < 4 (fosforklasse 0), mens enkelte har fosfortal Pt 4-6 (fosforklasse 1). Fosfortallene er dokumenteret ved jordanalyser for både ejet og forpagtet areal samt gylleaftalearealer.

Fosforprøverne for aftalearealerne GPA 1 og 2 (i alt 15,7 ha) vurderes dog ikke at være fyldestgørende, idet de er forældede. Det er beregnet, at såfremt arealerne i "worst case" skulle placeres i P klasse 3, ville det samlede tilladelige fosforoverskud være ca. 8,5 kg P/ha/år. Det betyder at fosforkriteriet stadig ville være overholdt, idet det beregnede overskud er på 7,7 kg P/ha. Kommunen accepterer derfor at der ikke foreligger gældende fosforprøver for arealerne.

Ud fra beregningerne af det samlede fosforoverskud og det tilladelige fosforoverskud, lever ansøgningen op til kriterierne for fosforoverskud i godkendelsesbekendtgørelsens bilag 3.

Alle beregninger er foretaget i Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem.

Opgørelse af udbringningsarealet

Beregningerne for udvaskning beror på, at der er det angivne udbringningsareal til rådighed. Under sagsbehandlingen er der i mellemtiden blevet indført 10 m randzoner, der følger af Randzonenloven⁵, som træder i kraft d. 1. sept. 2012. Oprettelsen af randzonerne kræver i nogle tilfælde afklaring af tvivlsspørgsmål, hvorfor ansøger er blevet givet en periode til at indberette de nye afgrænsninger af udbringningsarealet samt arealer til erstatning for randzonerne eller nye aftaler om gylleaftsætning.

7.1.2.1	På bedriften må der maksimalt for hvert planår udbringes svinegylle svarende til gennemsnitlig: <ul style="list-style-type: none"> - 1,4 DE pr. ha - 120,12 kg total N pr. ha - 26,72 kg P pr. ha
---------	--

7.1.2.2 Udbringningsarealernes størrelse skal rettes til efter de lovbestemte dyrkningsfrie randzoner langs vandløb og søer, der følger af randzonenloven⁶. Der skal indenfor 1 år efter ikrafttræden af denne godkendelse fremsendes en redegørelse for, hvordan vilkår 7.1.2.3 overholdes efter ikrafttrædelse af randzonenloven. Redegørelsen skal vedlægges et revideret kort, der viser udspredningsarealernes nye afgrænsninger efter randzonenlovens ikrafttræden.

---

⁶ Lov nr. 591 af 14. juni 2011 om randzoner (træder i kraft den 1. september 2012)

7.2 Kvælstof og fosfor til fjord & hav

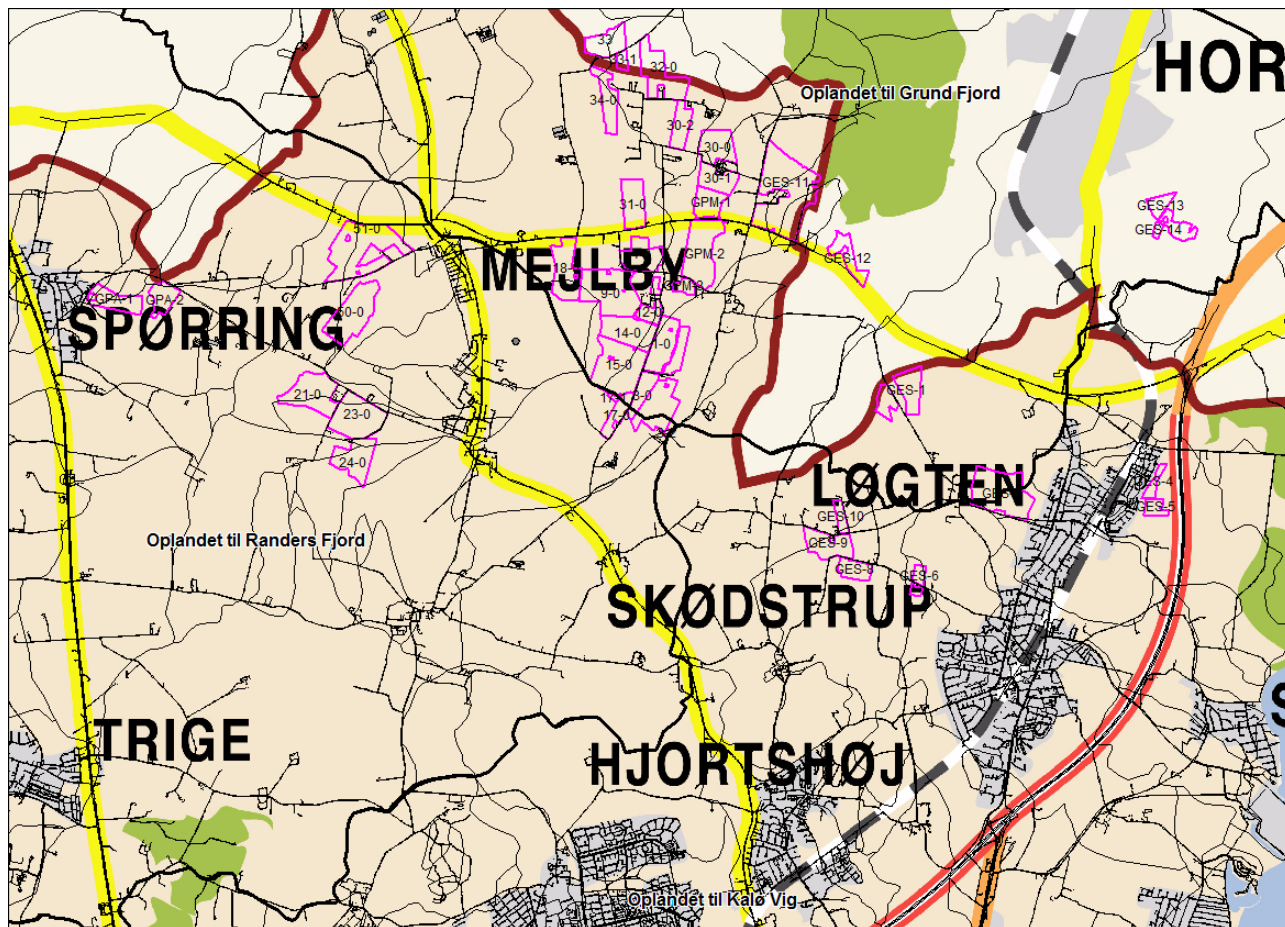
7.2.1 Miljøteknisk redegørelse

Der udbringes husdyrgødning med et samlet næringsstofindhold på 35.875 kg N og 7.980 kg P.

Projektet overholder husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveauer anført i bekendtgørelsens bilag 3. Alle beregninger er foretaget i Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem.

7.2.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

De ansøgte udbringningsarealer afvander til hhv. Randers Fjord, Grund Fjord og Kalø vig, som deraf modtager de udvaskede næringsstoffer fra arealerne.

Figur 7.2.2: Oversigt over udbringningsarealerne. Den sorte streg angiver grænsen mellem oplandene

Randers Fjord er en del af et større Natura 2000-område, og er udpeget som:

- EF-habitatområde nr. 14, Aalborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord
- EF-fuglebeskyttelsesområde nr.15, Aalborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord og
- Ramsarområde nr. 11, Dele af Randers og Mariager fjorde med tilgrænsende havområde.

Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag fremgår af Vandplan 2010-2015 for Hovedvandopland Randers Fjord, som kan ses på Naturstyrelsens hjemmeside (www.naturstyrelsen.dk).

Randers Fjord er inddelt i tre vandområder med forskellig typologi: Randers Fjord fra Randers til Mellerup, Grund Fjord og Randers Yderfjord.

Vandområdet fra Randers til Mellerup har et vanddækket areal på 6,2 km². Fra Randers Havn til Uggelhuse er Randers Fjord meget smal og udgøres kun af selve sejlrenden, med undtagelse af Tjærby Bredning, som ligger umiddelbart øst for Randers. Fra Uggelhuse til Mellerup er fjorden bredere, op til ca. 750 m.

Vandområdet Randers Yderfjord strækker sig fra Mellerup og ca. 1 km øst for Udbyhøj. Det vanddækkede areal udgør 18,2 km². Selve sejlrenden er også her meget smal, og uden for sejlrenden er fjorden meget lavvandet. Randers Fjord er i yderfjorden mellem 300 og 1600 meter bred.

Grund Fjord ligger øst for Uggelhuse, som en bifjord til selve Randers Fjord. Vandområdet dækker et areal på 1,9 km². Grund Fjord er generelt meget lavvandet, specielt i den inderste del af fjorden. Middeldybden er kun 0,6 m, men i den yderste del af Grund Fjord er der dog vanddybder op til 1,8 m.

Kystvandene i Randers Fjords hovedvandopland har gennem årene været væsentlig belastet med næringsstofferne kvælstof og fosfor fra land. Det har generelt betydet opblomstringer af planteplankton og især masseforekomster af hurtigvoksende makroalger i fjorden og en tilbagegang i udbredelsen af ålegræs. Samtidig har fjorden i flere år været ramt af iltsvind.

Den hidtil gennemførte vandmiljøindsats har reduceret udledningen af næringsstoffer fra land, hvilket gennem 1990'erne og fremefter har medført faldende koncentrationer af kvælstof og fosfor i kystvandene (Vandplan 2010-2015, Randers Fjord, Hovedvandopland 1.5, Miljøministeriet).

Tilstandsvurderingen for kystvandene i Hovedvandopland Randers Fjord viser, at tilstanden i Randers Yderfjord er dårlig. Tilstanden i de øvrige to vandområder kan ikke klassificeres, men det vurderes af Naturstyrelsen, at forholdene ikke understøtter målopfyldelse (Vandplan 2010-2015, Randers Fjord, Hovedvandopland 1.5, Miljøministeriet).

Det fremgår af Vandplan 2010-2015 at afgørelser efter husdyrbrugloven, herunder både tilladelser og godkendelser til etablering, udvidelser og ændringer af husdyrbrug og revurdering af godkendelser, må ikke være til hinder for, at vandplanens miljømål opfyldes, jf. husdyrgodkendelseslovgivningens krav vedr. nitrat til overfladevande og grundvand samt fosforoverskuddet.

Ifølge Vandplan 2010-2015 for Hovedvandopland Randers Fjord, er nettotilførslen til fjorden hhv. 99,69 tons fosfor og 3.456,8 tons kvælstof. Belastningen af Grund Fjord ligger i størrelsesordenen 418 tons N/år (iflg. Vandplan Hovedvandopland 1.5 Randers Fjord, 2005-2009).

Habitatvurdering – Natura 2000 vandområder

Før der træffes afgørelse om godkendelse efter husdyrbruglovens § 12, skal der efter habitatbekendtgørelsens § 7 stk. 1, jf. § 8 stk. 6, foretages en vurdering af, om det ansøgte projekt i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan skade det internationale naturbeskyttelsesområde væsentligt.

I bekræftende fald skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering.

Nedenstående vurdering er foretaget i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug, som er tilgængelig på Miljøstyrelsens hjemmeside på www.mst.dk.

Hensyn der skal inddrages ved vurdering af den kumulative effekt

Jf. Miljøklagenævnets afgørelse MKN 130-00166 skal der ved vurdering af, om udvaskning af kvælstof fra et projekts udbringningsarealer vil skade et Natura 2000-område tages udgangspunkt i de retningslinjer, der findes i Miljøstyrelsens digitale vejledning om godkendelse af husdyrbrug samt fortegnelsen over oplysninger fra det Centrale Husdyrregister (CHR) om antallet af husdyr (husdyrtrykket) indenfor kystoplandet.

Det er et kriterium jf. vejledningen, at dyretrykket ikke har været stigende i det aktuelle opland siden 1. januar 2007. Der foretages en vurdering af, om den samlede nitratudvaskning til det aktuelle vandområde bliver nedbragt i takt med, at der gives tilladelser og godkendelser. Det vurderes endvidere, om der er andre forhold, der har bevirket, at nitratudvaskningen til det aktuelle vandområde er øget.

I de tilfælde, hvor den samlede nitratudvaskning til det aktuelle vandområde er faldende eller ikke har været stigende (fordi andre forhold end husdyrproduktionen har medført en øget nitratudvaskning til det aktuelle

vandområde), vil det ansøgte ikke i *kumulation* med andre projekter og planer have en væsentlig virkning eller skadevirkning på det aktuelle vandområde.

Dyretrykket er faldende i både oplandet til Grund Fjord og Randers Fjord, fra Randers til Mellerup jf. "Udviklingen i dyrehold for vandoplande" offentliggjort på Statsforvaltningens hjemmeside, som vises nedenfor:

	Grund Fjord	Randers Fjord
2007	24.177	142.813
2008	23.467	142.144
2009	23.647	138.754
2010	23.852	138.700
2011	23.652	135.317

Tablet 7.2.2: Udviklingen i dyrehold i vandoplandene

Det vurderes på baggrund af ovenstående, at den samlede nitratudvaskning til hhv. Grund Fjord og Randers Fjord er faldende eller ikke har været stigende.

Aarhus Kommune vurderer, at det ansøgte projekt i kumulation med andre projekter og planer ikke har en væsentlig virkning eller skadevirkning på det aktuelle vandområde.

Hensyn der skal inddrages ved projektets påvirkning i sig selv

Et yderligere kriterium er, at kvælstofudvaskningen fra det ansøgte projekt ikke må udgøre 5 % eller mere af den samlede kvælstofudvaskning til det aktuelle område, dog 1 % eller mere af den samlede kvælstofudvaskning, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er meget lidt eutrofieret. Er ovenstående ikke opfyldt, skal sagen vurderes, i henhold til NMK 133-00068.

Miljøstyrelsens WIKI vejledning er anvendt til beregning og vurdering af projektets påvirkning af Randers Fjord:

Kvælstof

Der foretages en vurdering af, om det ansøgte i sig selv vil have en væsentlig virkning eller skadevirkning. Til brug for denne vurdering foretages en beregning af nitratudvaskningen fra det ansøgte, der stammer fra husdyrgødningen.

Den del af kvælstofudvaskningen som hidrører fra husdyrgødning er beregnet som differencen mellem udvaskningen i det ansøgte projekt og et scenarie, hvor der ikke anvendes husdyrgødning, jf. Miljøstyrelsens "Vejledende notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande ved vurderinger efter husdyrgodkendelsesloven" (16. Juni, 2010). Beregningen foretages i FarmN.

Den ansøgte drift *inklusiv* husdyrgødning giver et kvælstofoverskud på 53,9 kg N/ha/år. Kvælstofudvaskningen som følge af det ansøgte projekt *eksklusiv* anvendt husdyrgødning er her beregnet til 50,4 kg N/ha.

Den nitratudvaskning, der stammer alene fra husdyrgødningen og som forlader rodzonen, findes som differencen mellem disse to scenarier, som er 3,5 kg N/ha/år.

Aarhus Kommune har til beregningen anvendt et detaljeret reduktionspotentialekort, som er udarbejdet af Niras i 2008.

Med de anvendte værdier for reduktionspotentialer i oplandet til vandområderne Randers Fjord og Grund Fjord, er der beregnet følgende udvaskning af kvælstof fra de samlede ejede og forpagtede arealer:

- Bidrager med 1.508 kg N til Randers Fjord, svarende til 0,44 ‰ af den samlede udvaskning af kvælstof til Randers Fjord.
- Andelen af dette kvælstof, der passerer Grund Fjord er ca. 951 kg N/år, svarende til ca. 0,2 % af den samlede kvælstofbidrag til Grund Fjord.

Aarhus Kommune vurderer, at da husdyrtrykket er faldende inden for oplandet, og da projektets bidrag til både Randers Fjord og delområdet Grund Fjord er mindre end 1 %, vil projektet, hverken i sig selv eller i kumulation med andre projekter påvirke Randers Fjord væsentligt.

Fosfor

Det kan ikke kvantificeres, hvor stor en del af fosforoverskuddet der reelt vil tilføres en recipient. Derfor skal vurderingen af, om der er grundlag for en skærpelse af beskyttelsesniveauet baseres på en vurdering af "worst case" situationen.

Risikoen for tilførsel af fosfor til vandmiljøet er bestemt af fosforpuljen i jorden, jordtype og dræningsforhold. Beskyttelsesniveauerne i husdyrbrugloven er fastlagt på baggrund af dette. Beskyttelsen af vandområderne mod fosfor er rettet mod oplande til Natura 2000-områder, der er overbelastet med fosfor.

Den potentielle udvaskning af fosfor til Randers Fjord ved et overskud på 7,7 kg P/ha/år fremgår af figur 7.2.3:

Ansøgt areal	298,64 ha
Overskud per hektar	7,7 kg P/ha/år
% forøgelse i godkendelsesperioden på 8 år i forhold til puljen i øverste 25 cm	$7,7 \text{ kg P} * 8 = 61,6 \text{ kg P/ha}$, $61,6 / (2.000 / 100) = 3,08 \%$
Worst case udvaskning	1 kg P/ha
Worst case påvirkning fra husdyrbruget	$298,64 \text{ ha} * 1 \text{ kg P/ha} * 3,08 \% = 9,2 \text{ kg P}$
Samlede belastning jf. Vandplan 2010-2015	99,69 tons P
Husdyrbrugets andel af den samlede belastning	$0,0092 \text{ tons P} / (99,69 \text{ tons P} / 1000) = 0,09 \%$

Tablet 7.2.3: Standardtal fra Miljøstyrelsens wiki-vejledning: I landbrugsjorden er i gennemsnit ophobet 2.000 kg P/ha i de øverste 25 cm. Det maksimale tab for et sammenhængende landbrugsareal vurderes af Miljøstyrelsen, at være 1 kg P/ha på nuværende tidspunkt.

Af Miljøstyrelsens vejledning fremgår, at en påvirkning af fosfor ikke kan måles med de nuværende biologiske målemetoder, hvis påvirkningen er på under 5 % af den samlede påvirkning. Ingen af udbringningsarealerne vurderes at medføre risiko for overfladeafstrømning af fosfor til følsomme vandløb eller søer.

Aarhus Kommune vurderer, at der ikke skal stilles skærpede krav til udledningen af fosfor til Randers Fjord, da husdyrbrugets andel af den samlede påvirkning er 0,09 %.

Aarhus Kommune vurderer, at projektets virkemidler er tilstrækkelige til at opfylde habitatbekendtgørelsens krav om ikke at indebære forringelser eller medføre skade eller forstyrrelser for områdets udpejning.

Samlet vurdering

Aarhus Kommune vurderer, at projektet hverken i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil påvirke Randers Fjord eller Grund fjord væsentligt. Vurderingen er baseret på ovenstående.

7.3 Udbringning og natur herunder påvirkning af Bilag IV- arter

Natur omkring udbringningsarealerne

Flere af udbringningsarealerne grænser op til, eller indeholder vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Vandhuller større end 100 m² og som indeholder et naturligt plante- og dyreliv er beskyttet mod tilstandsændringer i henhold til bestemmelser i naturbeskyttelseslovens § 3. De beskyttede naturarealer fremgår af vedlagte kortbilag 3.1, 3.2 og 3.3. Arealerne 34-0, GPA1, GPA2 og GES8 grænser direkte op til beskyttede naturarealer. Det skal gøres opmærksom på, at der ikke må foretages tilstandsændringer af de beskyttede naturarealer, herunder at de ikke må gødskes.

På EF-habitatdirektivets bilag IV er der opført en række plante- og dyrearter, der er strengt beskyttede i hele EU. Arterne kaldes i daglig tale for "bilag IV-arter". Den strenge beskyttelse omfatter arterne og deres levesteder, både inden for og uden for Natura 2000-områderne. Arterne er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 29a, i henhold til hvilken yngle- eller rasteområder for bilag IV arter ikke må beskadiges eller ødelægges.

I Aarhus Kommune yngler padder som: Stor Vandsalamander, Løvfør og Spidssnudet frø, som er omfattet af EF-habitatdirektivets bilag IV.

I den nordlige del af Aarhus Kommune er forekomst af bilag IV arten Stor Vandsalamander udbredt i en række vandhuller. Natur og Miljø har besigtiget vandhuller i området omkring ejendommen i juli 2011 med henblik på at registrere vandhullernes naturværdi, herunder undersøge vandhullerne for forekomst af stor vandsalamander.

Der blev ved undersøgelsen ikke registreret bilag IV arter eller fundet en naturkvalitet der kræver tiltag, udover hvad den generelle lovgivning indebærer.

Vandløb og søer

Markerne grænser på flere strækninger op til vandløb beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, se kortbilagene 3.1, 3.2 og 3.3. Det betyder, at der ikke må foretages ændringer i vandløbenes tilstand. Vandløb er generelt følsomme overfor direkte afstrømning af husdyrgødning. Begge vandløb har en generel målsætning der betyder, at vandløbene skal indeholde et alsidigt plante- og dyreliv.

Da markerne kun skråner svagt mod vandløbene, vurderes der ikke at være en væsentlig risiko for overfladisk afstrømning af husdyrgødning til vandløbene. Det forudsættes, at vandløbslovens § 69 om 2 m dyrkningsfrie bræmmer til vandløbene overholdes.

Derudover træder den nye Lov om randzoner i kraft d. 1. september 2012. Den indebærer etablering af 10 m dyrkningsfrie randzoner til alle vandløb og søer > 100 m², med det formål at begrænse udvaskning af kvælstof til vandmiljøet.

Som anført i vilkår 7.1.2.3, er det et vilkår for denne godkendelse, at der indenfor 1 år fra godkendelsens ikrafttræden indsendes et revideret kort hvoraf de nye afgrænsninger af udbringningsarealerne fremgår, som følge af randzonestlovens ikrafttræden.

Diger

Nogle af markerne er omgivet af sten- og jorddiger. Sten- og jorddiger er beskyttede i henhold til museumslovens § 29a. Dette betyder, at der ikke må ske tilstandsændringer, der medfører at digerne beskadiges, som f.eks. dige-gennembrud.

Af kortmaterialet bilag 3.1, 3.2 og 3.3, fremgår det langs hvilke marker, der ligger beskyttede diger.

Du kan finde oplysning om beskyttede sten- og jorddiger på Danmarks Miljøportal på www.miljoportal.dk.

Samlet vurdering

Aarhus Kommune vurderer samlet, at projektet ikke medfører væsentlig påvirkning af beskyttet natur, levesteder for bilag IV arter, samt at der ikke er registreret beskyttede fortidsminder på udbringningsarealerne.

7.4 Kvælstof til grundvand

7.4.1 Miljøteknisk redegørelse

Den gennemsnitlige nitratudvaskning for den ansøgte udvidelse er beregnet til 73,3 mg nitrat/l. Reference-sædskiftet (nudrift) er beregnet til 73,7 mg nitrat/l.

Projektet har arealer i Område med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD), hvor der skal udarbejdes indsatsplan for sikring af drikkevandsinteresserne i området.

7.4.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Udbringningsarealerne 33, 33-1, 32-0, 34-0, 30-2, 30-0, 30-1, 31-0, 4-0, 9-0, 12-0, 13-0, 1-0, 2-0, 3-2, 17-0, 50-0, 21-0, 23-0, 24-0 er alle beliggende i område med særlige drikkevandsinteresser. Der er på nuværende tidspunkt ikke udarbejdet en indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i området. Indsatsplanen forventes vedtaget i 2014 og vil på det tidspunkt sætte målsætning for udvaskning af nitrat til grundvandet og rammer for miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v. På nuværende tidspunkt vurderes det alene om udvaskningen giver anledning til yderligere påvirkning af grundvandets tilstand i forhold til nitrat.

Markerne 33, 33-1, 32-0, 34-0, 30-2, 30-0 ligger i nitratfølsomme områder og påvirker samme grundvandsmagasin. Mark 3-0, 3-1 og 3-2 ligger i nitratfølsomme områder og påvirker samme grundvandsmagasin. Mark 23-0 og 24-0 ligger i nitratfølsomme områder og påvirker samme grundvandsmagasin. Da den gennemsnitlige nitratudvaskning fra arealerne i henhold til beregninger fra ansøgningssystemet falder fra 73,7 mg nitrat/l i nudrift til 73,3 mg nitrat/l i ansøgt drift vurderes projektet ikke at give anledning til en yderligere påvirkning af nitrat til grundvandsressourcen i området.

Udvaskningen i det ansøgte projekt er over 50 mg nitrat/l, som er kvalitetskravene for grundvand. Hvorvidt den samlede udvaskning i hele området er kritisk i forhold til kvalitetskravet vurderes i forbindelse med indsatsplanlægningen. Foreløbig vurderes, at det ansøgte projekt i sig selv ikke giver anledning til en yderligere påvirkning af grundvandets tilstand i forhold til nitrat i området, hvor udbringningsarealerne er placeret.

Aftaleareal GES 3 grænser op til en boring der anvendes til almen vandforsyning. Det gøres opmærksom på, at der iflg. miljøbeskyttelseslovens § 21b skal overholdes en 25 m bræmme, hvor der er forbud mod dyrkning, gødsning og anvendelse af pesticider. Dette gælder alle boringer til almene vandforsyningsanlæg.

7.5 Udbringningsarealer i anden kommune

7.5.1 Miljøteknisk redegørelse

En del af udbringningsarealerne ligger i Syddjurs Kommune. Syddjurs Kommune er derfor blevet hørt i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 21. Høringssvaret fremgår i sin fulde længde af bilag 4. Udbringningsarealerne i Syddjurs kommune fremgår af nedenstående kortudsnit:

Figur 7.5.1: Udspretningsarealer beliggende i Syddjurs Kommune.

Syddjurs Kommune har draget følgende konklusioner mht. udbringning af husdyrgødning på de ansøgte arealer:

Bilag IV arter og rødlistearter

Der er ikke tidligere registreret arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV i nærheden af udbringningsarealerne i Syddjurs Kommune. Ligeledes vurderes det, at der ikke findes potentielle levesteder for Bilag IV arter i nærheden af udbringningsarealerne. Syddjurs Kommune vurderer, at der på baggrund af den eksisterende viden om arternes udbredelse må antages, at projektet ikke væsentligt vil forringe tilstand og levevilkår for andre arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Vurderingen bygger på en kombination af udbringningens størrelse, viden om arternes levevis og kommunens viden om forekomst af arterne. Det vurderes endvidere, at brug af udbringningsarealerne ikke vil berøre yngle- og rasteområder for bilag IV-arter. Der er ingen rødlistede, fredede eller ammoniakfølsomme smådyr i forbindelse med udbringningsarealerne.

Udbringningsarealer ifht. kommuneplansretningslinier.

Ifølge Kommuneplan 2009 er udbringningsareal nr. GES-15 beliggende inden for et muligt naturområde. Se bilag 4. Af retningslinierne fremgår det, at i de mulige naturområder skal levesteder for vilde planter og dyr bevares og om muligt forbedres. Dyrkede arealer udpeget som mulige naturområder skal så vidt muligt udgå af landbrugsmæssig omdrift, f.eks. ved at arealerne overgår til vedvarende græs. Det bemærkes dog, at udpegningen ikke er et krav til ejerne. Hensigten er at opfordre til, at der benyttes EU-støtteordninger til at lade driften ekstensivere.

Samlet konklusion vedr. fosfor

Udbringningsarealerne i Syddjurs Kommune er beliggende i flere forskellige vandløbsoplande, men alle arealer afvander til Grund Fjord via udløbet fra Alling Å. Grund Fjord er i åben vandforbindelse med Randers Fjord, som er et sårbart Natura 2000-område (nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord). Arealet i oplandet til Grund Fjord er derfor kategoriseret som beliggende i opland til et meget sårbart Natura 2000-område.

Beskyttelsesniveauet for fosforoverskuddet til overfladevande hviler på forudsætningen, at husdyrtrykket i oplandet er konstant eller faldende, hvilket, som allerede nævnt, er gældende i oplandet til Grund Fjord. Forudsætningen for beskyttelsesniveauet for fosforoverskuddet er dermed overholdt.

Det vurderes, at der ikke er behov for at stille skærpede vilkår i forhold til husdyrgodkendelseslovens fastlagte beskyttelsesniveau i forhold til hverken Mørke Mosesø eller Grund Fjord, idet det er Syddjurs Kommunes vurdering, at der ikke vil ske en væsentlig miljøpåvirkning af recipienterne. Ligeledes vurderes det, under hensyntagen til habitatbekendtgørelsens § 7 samt forsigtighedsprincippet, at det uden rimelig tvivl kan udelukkes, at der med det ansøgte projekt vil kunne ske en væsentlig påvirkning af Natura 2000-området med fosfor.

Da husdyrtrykket i oplandet til fjorden ikke er stigende, vurderes forudsætningerne for beskyttelsesniveauet i bilag 3 at være opfyldt. Da udbringningsarealerne ligger uden for nitratklasser, mener Syddjurs Kommune ikke, der skal stilles vilkår til arealerne mht. nitrat.

Samlet konklusion vedr. nitrat til grundvand

Arealerne ligger indenfor OSD-område, der endnu ikke er blevet kortlagt, men foreliggende data antyder, at grundvandet er rimeligt godt beskyttet. Der er således ikke hjemmel til at kræve yderligere indsats i forhold til grundvandsbeskyttelse.

Fredninger, diger, fortidsminder

Der er ingen fredninger eller fortidsminder på de angivne udbringningsarealer, mens der ved flere af arealerne (GES-12, GES-14, 32-0 og 33) ligger diger, som er beskyttet efter § 29a i Museumsloven (Lovbek. Nr. 1505 af 14.12. 2006). Beskyttede diger, må ikke ændres uden tilladelse. Det vurderes, at det ikke er nødvendigt at stille yderligere vilkår i forbindelse hermed.

Andre bemærkninger og opmærksomhedspunkter

Det oplyses i ansøgningsmaterialet at der ikke køres gennem tættere bebyggede områder, hvorfor det vurderes, at transporten af husdyrgødning til arealerne ikke vil give anledning til væsentlig øgede gener for de omkringboende.

Konklusion – udbringningsarealerne

Det er kommunens samlede vurdering at udspredding af husdyrgødning på markarealerne er foreneligt med habitatdirektivforpligtelsen og beskyttelsen af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

7.5.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Aarhus Kommune finder på baggrund af Syddjurs Kommunes høringssvar ikke grund til at skærpe husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveauer. Høringssvaret fra Syddjurs Kommune er vedlagt i sin fulde længde som bilag 4.

8 Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle gener fra stalde og husdyrgødningsopbevaringsanlæg mm.

Teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

Redegørelsen omfatter:

Management

1. Beskrivelse af hvilke ledelses- og kontrolrutiner der anvendes for at styre husdyrbrugets miljøforhold, herunder de anvendte teknologier

Anvendelse af bedste tilgængelige teknik inden for områderne:

2. Foder
3. Staldindretning
4. Forbrug af vand og energi
5. Opbevaring/behandling

Anvendelsen af BAT på anlægget

Vurderingen af hvorvidt husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af BAT er foretaget i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) offentliggjort i 2010.

Det er Miljøstyrelsens klare opfattelse, at kommunalbestyrelsen har sikret sig, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af BAT, såfremt kommunalbestyrelsen foretager sig følgende:

- Anvender de vejledende emissionsgrænseværdier for ammoniak og fosfor og i vurderingen i godkendelsen begrundet, hvorfor de af ansøger valgte teknikker og teknologier lever op til, hvad der er opnåeligt ved anvendelse af BAT
- Fastsætter vilkår til de teknikker og teknologier, som ansøger har valgt
- Anvender de vejledende retningslinjer om nitrat og ammoniak i forbindelse med udbringning godkendelsen, samt begrundet, hvorfor det vurderes, at den generelle regulering er BAT for så vidt angår disse parametre
- Vurderer og fastsætter vilkår om vand, energi og management.

8.1 Ansøgers BAT-redegørelse

Ammoniak

For at reducere ammoniakfordampningen fra anlægget etableres der delvis spaltegulv i den nye stald, samt der etableres luftrensning i den nye stald (BAT). Den samlede meremission fra staldanlægget er herefter ca. 487 kg N/år.

Der foretages ikke nogen ændringer i de eksisterende slagtesvinestalde, men stald 1 og 2 er med delvis spaltegulv og stald 3, 4 og den nye stald er med drænet gulv, hvilket har en lav ammoniakfordampning set i forhold til fuldspaltegulv.

Der er ikke valgt gylleforsuring, da der ikke ønskes unødvendige kemikalier på ejendommen og gyllen leveres til biogasanlæg. Biogasanlæg er ikke interesseret i forsuret gylle, da det ødelægger mikroorganismene. Der etableres ikke gyllekøling, da der anvendes luftrensere til reduktion af ammoniakfordampningen fra staldanlægget. Derudover vil der ikke være behov for al den varme i slagtesvinestaldene.

Vand

Vandbesparelser opnås ved brug af bideventiler til drikkevandsforsyning.

Vandforbruget ved rengøring af stalde minimeres ved efter hvert hold, at iblødsætte staldene og derefter vaskes med koldt vand i højtryksrensere. Dette er den mest vandbesparende metode.

For at minimere unødigt spild tjekkes ventiler og vandrør jævnligt for utætheder. Der vil være en visuel kontrol daglig, samt ved holdskifte, hvilket er muligt da alle rør er synlige. Eventuelle lækager repareres så vidt muligt med det samme.

Vandforbruget registres.

Energi

Der anvendes sensorstyret belysning udendørs, ved forrummet, således at der er tale om behovs-styring. Indendørs staldbelysning er så vidt muligt lavenergibelysning og er tændt 1-2 timer 2 gange dagligt. Lyset er slukket om natten. Staldbelysningen rengøres efter hvert hold, så nytteværdien af belysningen er optimal ift. energiforbruget.

Der er etableret temperaturstyret undertryksventilation som altid kun kører, med det minimale behov og dermed holdes energiforbruget lavt. I den nye stald etableres frekvensstyring, hvilket mindsker energiforbruget. Ventilatorer og rør rengøres ved holdskift, dette sikre at der ikke bruges unødigt meget energi pga. modstand fra støv og skidt.

Management

- Den jævnlige rengøring og visuelle kontrol sikrer, at der ikke opstår resourcespild. Rengøring i og omkring bygningerne og siloer foretages jævnligt, med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold.
- Der bruges mindst mulig vand til overbrusning. Overbrusning bruges som køling af grisene de varmeste måneder af året (nedsætter ammoniakfordampning og energiforbrug til ventilation). Overbrusning bruges ligeledes til adfærdregulering ved indsættelse i stier samt ved opræk til tilsmudsning i en sti (nedsætter ammoniakfordampning).
- Der foretages daglige tjek og vedligeholdelse af anlægget.
- Ventilations-/strømsvigtssalarmer afprøves minimum månedligt.
- Døde grise bortskaffes 1 gang ugentligt eller efter behov.
- Affald placeres i minicontainer, der tømmes efter behov. Der er fast aftale med et renovationsfirma. Der er for beboelsen aftale om offentlig renovation.
- Medarbejderne orienteres om miljøkravene til bedriften og er ligeledes orienteret om indholdet i beredskabsplanen, der ajourføres årligt eller når vigtige telefonnumre ændres.
- Eventuelle medarbejdere holdes løbende ajour med nye krav og regler.
- Alle svin tilses minimum 1 gang dagligt.

Foder

Foder, tilvækst, medicinering, dyr ind og dyr ud af ejendommen planlægges, styres og registreres løbende.

Fodringen planlægges i samarbejde med en foderkonsulent, så der kun bruges nøjagtig den mængde foder og de mineraler dyrene har brug for. Således sker der ikke en overforsyning med foder, som vil ende i gyllen som uudnyttede næringsstoffer. Der føres mængdeopgørelse af medicinforbrug i samarbejde med en dyrlæge. Ved modtagelse af foder gemmes indlægsedler.

Opbevaring af husdyrgødning

Gyllebeholdere er stabile beholdere, lavet af typegodkendt beton, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Beholdernes bund og vægge er tætte og beskyttet imod tæring. Der er ingen ventiler i gyllebeholderen. Gyllen røres kun lige før tømning af beholderen. Gyllen suges op, hvorfor der ikke er mulighed for overløb. Der foretages lovpligtigt eftersyn og vedligeholdelse.

Udbringning af husdyrgødning

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, så det sikres, at mængden af gødning er tilpasset afgrø-

dens forventede behov. I planen tages der hensyn til job nr., sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelse.

Ansøger vil søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering af sædskifte og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest muligt og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Der kan forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvor der er udbragt gylle. Omfanget vil afhænge af temperatur, vindforhold og evt. nedbør. Eftersom gylle køres ud på vel-etablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre ammoniakfordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Gyllen udbringes primært med slæbeslanger.

Der bringes som hovedregel ikke gylle ud i weekenden, sker det undtagelsesvis vil naboer blive oplyst

8.2 Kommunens vurdering af anvendelse af BAT:

8.2.1 Vurdering af ammoniakemissionen fra anlægget

Staldindretningen har stor betydning for fordampningen af ammoniak til omgivelserne. I ansøgningen fremgår følgende bemærkninger vedrørende staldindretningen:

- Der foretages ikke nogen ændringer i de eksisterende slagtesvinestalde, men stald 1 og 2 er med delvis spaltegulv og stald 3, 4 og den nye stald er med drænet gulv, hvilket har en lav ammoniak-fordampning set i forhold til fuldspaltegulv.
- Den nye stald etableres med luftrenser, der skal have en effekt på 65 %.
- Der etableres overbrusning i alle nye staldafsnit, dette sænker temperaturen og styrer gødeadfærden, hvilket formindsker ammoniakfordampningen.

Kommunen har beregnet BAT-niveau for så vidt angår ammoniak, i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

For den nuværende produktion i de eksisterende stalde er grænseværdien beregnet som normtal for den pågældende staldtype. Forøgelsen af produktionen i de eksisterende stalde er beregnet efter vejledningens beregningsmetode for nyanlæg, hvor BAT niveauet er fastsat i forhold til økonomisk proportionalitet, således at omkostningsniveauet ikke må overstige ca. 100 kr. pr. reduceret N og ca. 8 kr. pr. produceret slagtesvin.

Der er beregnet en grænseværdi for både Etape 1 og Etape 2 af udvidelsen:

Etape 1:

Slagtesvin 263,1 DE i eksisterende stalde:	3.914 kg N/år
Slagtesvin, 81,5 DE forøget produktion i ekst. stalde	827 kg N/år

<u>Samlet BAT emissionsniveau vedr. ammoniak:</u>	<u>4.741 kg N/år</u>
<u>Beregnet ammoniakudledning i Etape 1:</u>	<u>5.307 kg N/år</u>

Etape 2:

Slagtesvin, 263,1 DE i eksisterende stalde:	3.914 kg N/år
Slagtesvin, 53,8 DE forøget produktion i ekst. stalde	250 kg N/år
Slagtesvin, 92,9 DE i ny stald	1.004 kg N/år

<u>Samlet BAT emissionsniveau vedr. ammoniak:</u>	<u>4.587 kg N/år</u>
<u>Beregnet ammoniakudledning i Etape 2:</u>	<u>4.541 kg N/år</u>

Det ses af ovenstående, at ammoniakudledningen for Etape 1 mangler at reducere 566 kg N/år for at opnå det vejledende BAT niveau, mens udledningen i Etape 2 overholder BAT niveauet med ca. 46 kg N/år. Aarhus kommune har spurgt Miljøstyrelsens husdyrhelpdesk vedr. problematikken og fået svar d. 4. juli 2012.

Miljøstyrelsen finder, at en udledning der ikke lever op til BAT kravet kan accepteres i en mellempriode i det tilfælde hvor udvidelsen foregår i to etaper. Miljøstyrelsen påpeger, at det skal sikres med vilkår, at såfremt Etape 2 ikke gennemføres, skal der ved ophør af fristen for gennemførelse af Etape 2, udarbejdes et tillæg,

hvori vilkårene justeres, så BAT kravet imødekommes for alle udvidelser eller ændringer iflg. den oprindelige godkendelse.

Kommunen stiller i denne godkendelse vilkår om, at såfremt Etape 2 ikke påbegyndes inden 4 år fra godkendelsesdato og afsluttes inden 5 år fra godkendelsesdato, skal der senest ved fristens udløb udarbejdes et tillæg til denne godkendelse, hvori det sikres at de gennemførte udvidelser/ændringer lever op til BAT kravet for nye staldanlæg. Dvs., såfremt Etape 2 ikke gennemføres, men Etape 1 gennemføres helt eller delvis, vil der skulle ske en reduktion af ammoniakudledningen, således at den kommer ned på BAT niveau. Se vilkår 2.2.3 i denne godkendelse.

8.2.2 Vurdering af gødningens indhold af fosfor

Kommunens BAT-niveau for så vidt angår fosfor er fastsat i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Kommunen anvender Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier (udgivet maj 2011) ved vurderingen af gødningens indhold af fosfor. Fosforindholdet i den mængde husdyrgødning der produceres på anlægget må maksimalt være 20,5 kg P/DE ab lager.

Samlet tilladelige emissionsgrænse begrundet i BAT:

Kategori af dyr	Antal dyreenheder (DE)	*1 Emissionsgrænseværdi (kg P/DE ab lager)	*2 Emissionsgrænse (kg P/år)
Slagtesvin	361,4	20,5	7.408

Tablet 8.2.2:

*1 Emissionsgrænseværdi i henhold til Miljøstyrelsens vejledende BAT- standardvilkår vedr. fosfor.

* 2 Emissionsgrænsen = Antal DE x Emissionsgrænseværdi pr. dyr.

Fosforindholdet ab lager for den ansøgte produktion ligger iflg. ansøgningen på 7.486 kg fosfor/år, hvilket er 78 kg over den beregnede grænseværdi. Aarhus Kommune betragter overskridelsen som værende under bagatelgrænsen.

Gener fra husdyrbruget

Øvrige gener fra husdyrbruget (lugt, støj, støv, lys og lignende) udgør hovedsageligt et problem i miljømæssig henseende, såfremt et husdyrbrugs anlæg ligger i nærheden af naboer, der kan blive påvirket.

I relation til BAT vurderes det, at der ikke bør fastsættes branchespecifikke grænseværdier for disse parametre, som dermed skulle gælde for alle husdyrbrug inden for samme branche.

Sådanne gener skal reguleres med udgangspunkt i de lokale forhold, der er gældende for det pågældende husdyrbrug, med hjemmel i husdyrbruglovens § 27, stk. 1, nr. 1 og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11, stk. 1, nr. 3 og 11 – og for så vidt angår lugt, husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, punkt B (beskyttelsesniveauet for lugt).

8.2.3 Vurdering af Management

Aarhus Kommune vurderer, at BAT mht. management og egenkontrol er daglige tilsyn, samt løbende service og vedligeholdelse, journal over el-, vand-, og foderforbrug, samt gødningsregnskab.

Uddannelsesplaner for medarbejdere, beredskabsplan, foderplaner og affaldshåndtering vurderes ligeledes i forbindelse med kommunens vurdering af bedriftens efterlevelse af BAT mht. management og egenkontrol.

Aarhus Kommune vurderer, at husdyrbruget overholder lovens krav om BAT indenfor management. Kommunen har ved vurderingen primært lagt vægt på at:

- Der er daglig tilsyn med dyr og tekniske installationer.
- Rengøring i og omkring bygninger og siloer foretages jævnligt.
- Ejendommen drives i overensstemmelse med godt landmandskab.
- Der udarbejdes en beredskabsplan for ejendommen, hvis indhold medarbejderne er fortrolige med.
- At der er en plan for uddannelse af ejendommens personale.
- Af der hvert år laves en foderplan i samarbejde med en konsulent.

8.2.4 Vurdering af vand- og energiforbrug

Aarhus Kommune vurderer, at BAT mht. vand- og energiforbrug er at arbejde på at optimere energieffektiviteten på anlægget. Det vil sige at sikre, at særligt energiforbrugende installationer – for eksempel ventilationsanlæg - løbende kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt. Endvidere kan det betragtes som BAT at registrere vand- og energiforbruget løbende med henblik på at identificere defekter, samt vælge udstyr med fokus på vand- og energibesparende egenskaber.

Aarhus Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at ejendommen lever op til kravet om anvendelse af BAT med hensyn til vand- og energiforbrug.

Der er tidligere i godkendelsen stillet vilkår om egenkontrol af vand- og energiforbruget.

8.2.5 Vurdering af opbevaring af husdyrgødning

Aarhus Kommune vurderer, at BAT for så vidt angår opbevaring og behandling af husdyrgødning er opbevaring af husdyrgødning i stabile, tætte beholdere, som er tilmeldt 10 års beholderkontrol.

Aarhus Kommune vurderer, at husdyrbruget lever op til lovens krav om BAT med hensyn til opbevaring og behandling af husdyrgødning. Ved vurderingen er der lagt særlig vægt på følgende:

- Gyllen opbevares i en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske, samt kemiske påvirkninger.
- Beholderen tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse.
- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle.
- Tankene er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tanken hvert 10 år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

8.2.6 Vurdering af udbringning

Aarhus Kommune vurderer, at BAT for så vidt angår udbringning af husdyrgødning er overholdelse af gældende lovgivning på området herunder Husdyrgødningsbekendtgørelsen og Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Aarhus Kommune vurderer, at husdyrbruget lever op til lovens krav om BAT for så vidt angår udbringning af husdyrgødning. Ved vurderingen er der lagt særligt vægt på at gældende lovgivning på området vurderes overholdt.

8.2.7 Samlet vurdering

Aarhus Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at husdyrbruget samlet set ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen vil anvende den bedste tilgængelige teknik, set i forhold til, hvad der er praktisk og økonomisk muligt i branchen og i forhold til den miljøgevinst, der kan dokumenteres opnået ved brug af den pågældende teknik.

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

9 Alternative løsninger og 0-alternativet

I dette kapitel vurderes alternative løsninger evt. alternative metoder og teknologier, som ansøger har undersøgt, men fravalgt, beskrives. Der er kun krav om alternative vurderinger i forhold til ansøgninger efter § 12 stk. 2.

0-alternativet kræves af EU, og er ansøgers beskrivelse af, hvordan bedriften kan udvikles, hvis den ansøgte produktion ikke gennemføres (vil normalt være nudriften).

9.1 Alternative løsninger

9.1.1 Miljøteknisk redegørelse

Der vurderes ikke at være andre lige så hensigtsmæssige placeringer af den nye stald. En forlængelse/udbygning af de eksisterende stalde vil være u hensigtsmæssig, da man dermed får en meget lang bygning, som virker uharmonisk i landskabet. Det er vurderet, at den valgte placering er optimal, da hele staldanlægget hermed ligger samlet.

9.1.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Ansøgninger efter § 12 stk. 2 skal præsentere en oversigt over de væsentligste alternativer, som ansøger har undersøgt, og oplysninger om de vigtigste grunde til valg af disse alternativer, under hensyn til virkningerne på miljøet. Aarhus Kommune har ingen bemærkninger.

9.2 0-alternativ

Såfremt det planlagte projekt ikke gennemføres, vil den nuværende produktion fortsætte.

0-alternativet vil betyde en fastholdelse af det nuværende dyrehold og en fortsat udbringning af den nuværende mængde husdyrgødning fra denne ejendom. Derudover ammoniakemissionen fra staldanlægget være den samme som nuværende. Der vil som følge heraf ikke blive foretaget investeringer eller forbedringer i forhold til miljøet. Dette vil betyde en væsentlig værdiforringelse af ejendommen ved at vælge 0-alternativ.

Er det ikke muligt at udvide til etape 2, vil etape 1 fortsætte indtil staldanlægget er nedslidt.

9.2.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Aarhus Kommune bemærker, at såfremt der ikke var søgt om en ny miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven, ville den eksisterende miljøgodkendelse stå overfor en revurdering, hvor BAT i den eksisterende drift skal inddrages.

Desuden skal bemærkes, at i tilfælde af at Etape 2 opgives, skal der ansøges om tillæg til denne godkendelse, for at sikre at udvidelsen i Etape 1 lever op til BAT krav mht. ammoniak.

10 Husdyrbrugets ophør

10.1.1 Miljøteknisk redegørelse

I forbindelse med et eventuelt ophør af husdyrproduktionen vil stalde, gyllekanaler, siloer og lade blive tømt og rengjort. Desuden vil ejendommens bygninger blive vedligeholdt eller evt. vil driftsbygningerne blive fjernet, således at ejendommen ikke forfalder. Endvidere vil gyllebeholdere blive fjernet, når de ikke længere anvendes til jordbrugsmæssige formål, medmindre andet aftales med kommunen.

10.1.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Aarhus Kommune skal sikre at der ved ophør af driften af husdyrbruget, foretages de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare, og at stedet bringes tilbage i tilfredsstillende tilstand.

Stalde og opbevaringsanlæg til husdyrgødning skal rengøres ved husdyrbrugets ophør for at udgå forureningsfare.

Vilkår:

10.1.2.1 Stalde og opbevaringsanlæg til husdyrgødning skal rengøres ved husdyrbrugets ophør.

11 Egenkontrol og dokumentation

I dette kapitel beskrives og vurderes hvordan ansøger agter at gennemføre egenkontrol og management. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere at vilkår i miljøgodkendelsen er overholdt.

Det skal bemærkes, at kommunen har adgang til CHR-registeret, til registeret med gødningsregnskaber og til støtteansøgninger vedr. enkeltbetaling m.v.

11.1.1 Miljøteknisk redegørelse

Staldene kontrolleres dagligt og der udføres små reparationer med det samme eller tilkaldes service.

Den daglige drift af ejendommen drives efter princippet 'godt landmandskab og ansvarlig driftsledelse', således at anlægget giver mindst mulig miljøbelastning og færrest gener for omgivelserne. Markdriften søges tilrettelagt således udvaskningen af næringsstoffer minimeres og overfladisk afstrømning undgås.

Personalet på ejendommen bliver løbende efteruddannet, og der er flere fagkonsulenter knyttet til ejendommen, som med faste intervaller gennemgår bedriften, herunder optimering af fodersammensætningen. Yderligere er der fast dyrelægeaftale.

Der tages i videst mulig omfang hensyn til naboer i forbindelse med udspredding af gylle.

Ansatte har modtaget instruktion og vejledning om lovgivning vedrørende beskyttelse af svin. Ansatte bliver desuden efteruddannet efter behov

Der er tilknyttet en række fagkonsulenter, der med faste intervaller gennemgår bedriften

For at kunne dokumentere at miljøgodkendelsen og lovgivningen overholdes er følgende til rådighed på kommunens forlangende:

Opgørelse over foderforbrug

Ajourført beredskabsplan

Registrering af årligt forbrug af el.

Dokumentation for bortskaffelse af affald

Logbog til kontrol af flydelaget på gyllebeholdere

Gyllebeholderne er tilmeldt 10 års kontrol

Årligt udarbejdes "husdyrindberetning"

Registrering af elforbrug, foderforbrug, forbrug dieselolie samt vandforbrug

11.1.2 Kommunens bemærkninger og vurdering

Aarhus Kommune vurderer, at egenkontrol er en af de bedste måder at undgå unødigt ressourceforbrug.

Der er tidligere i godkendelsen stillet vilkår til egenkontrol.

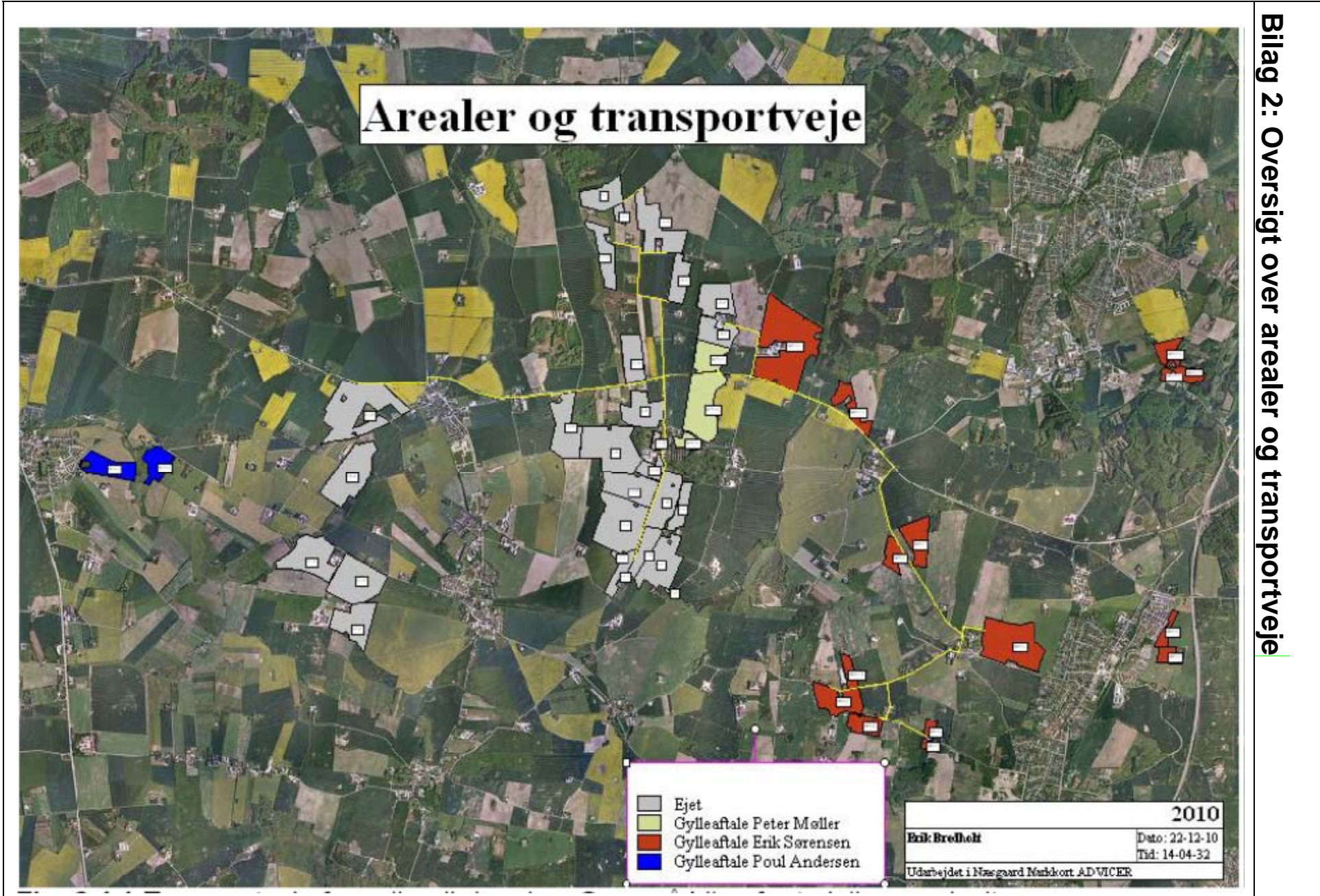
Bilag 1 A – situationsplan Etape 1

Bilag 1 B- Situationsplan nybyggeri Etape 2

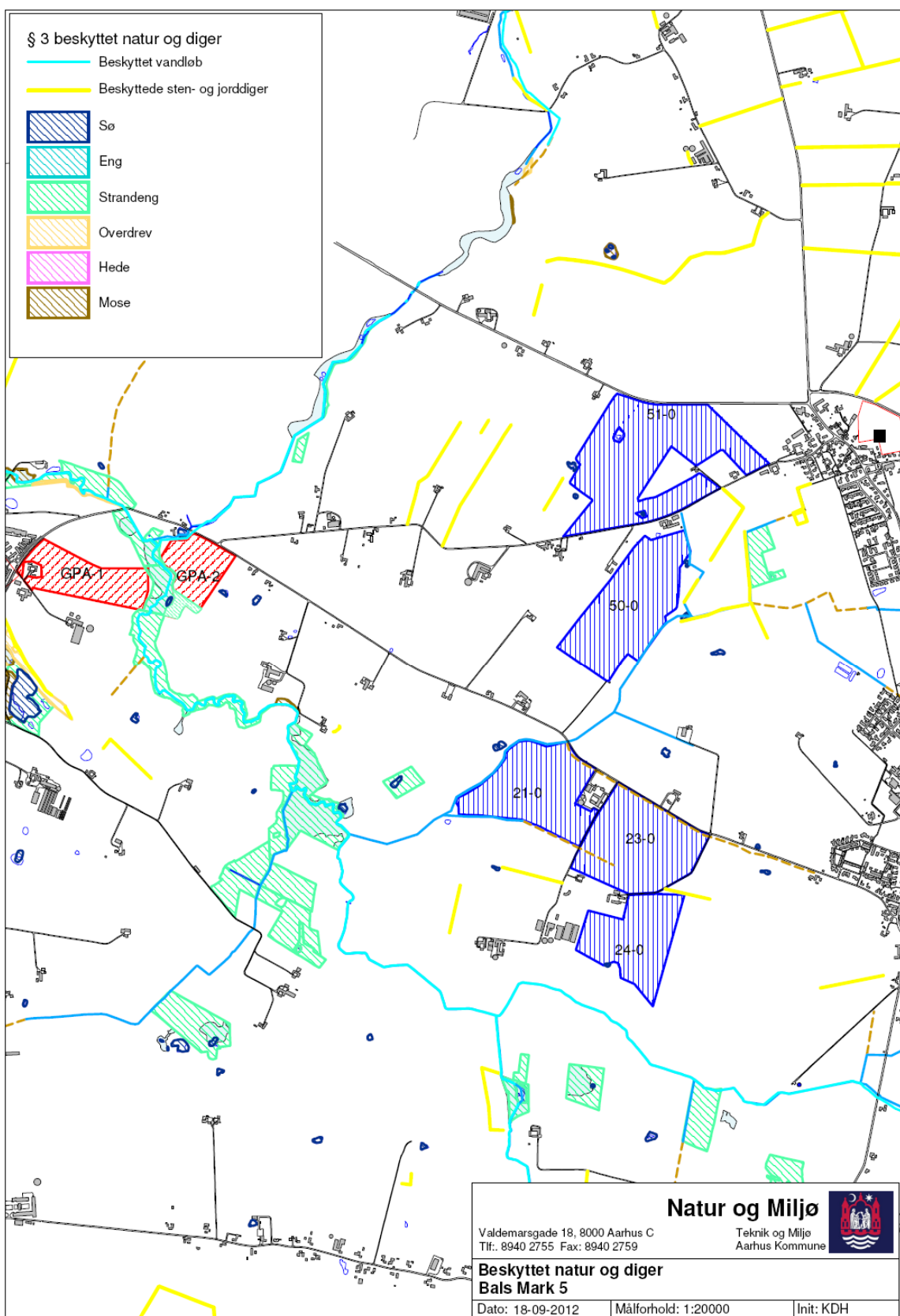

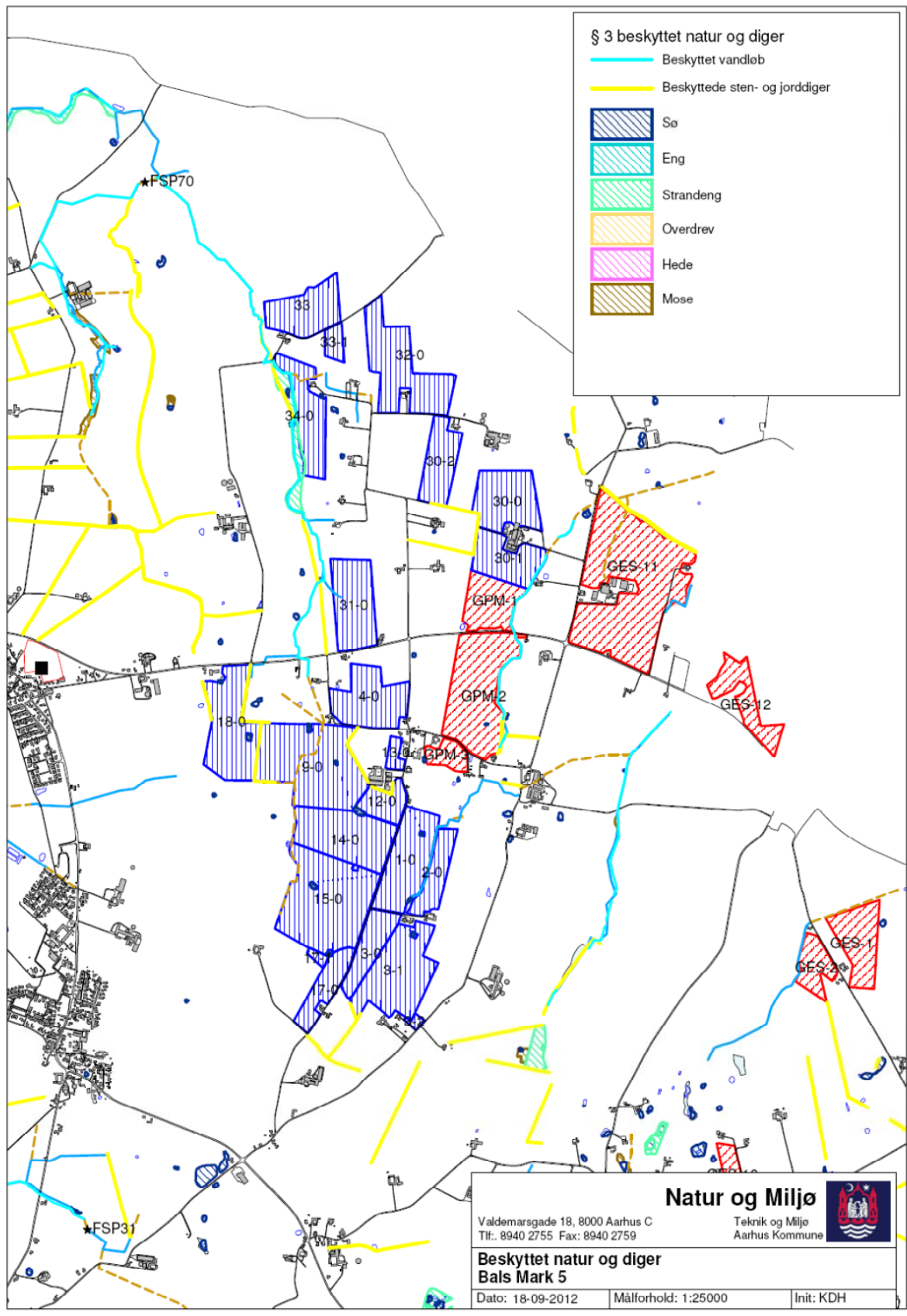

Bilag 3.1

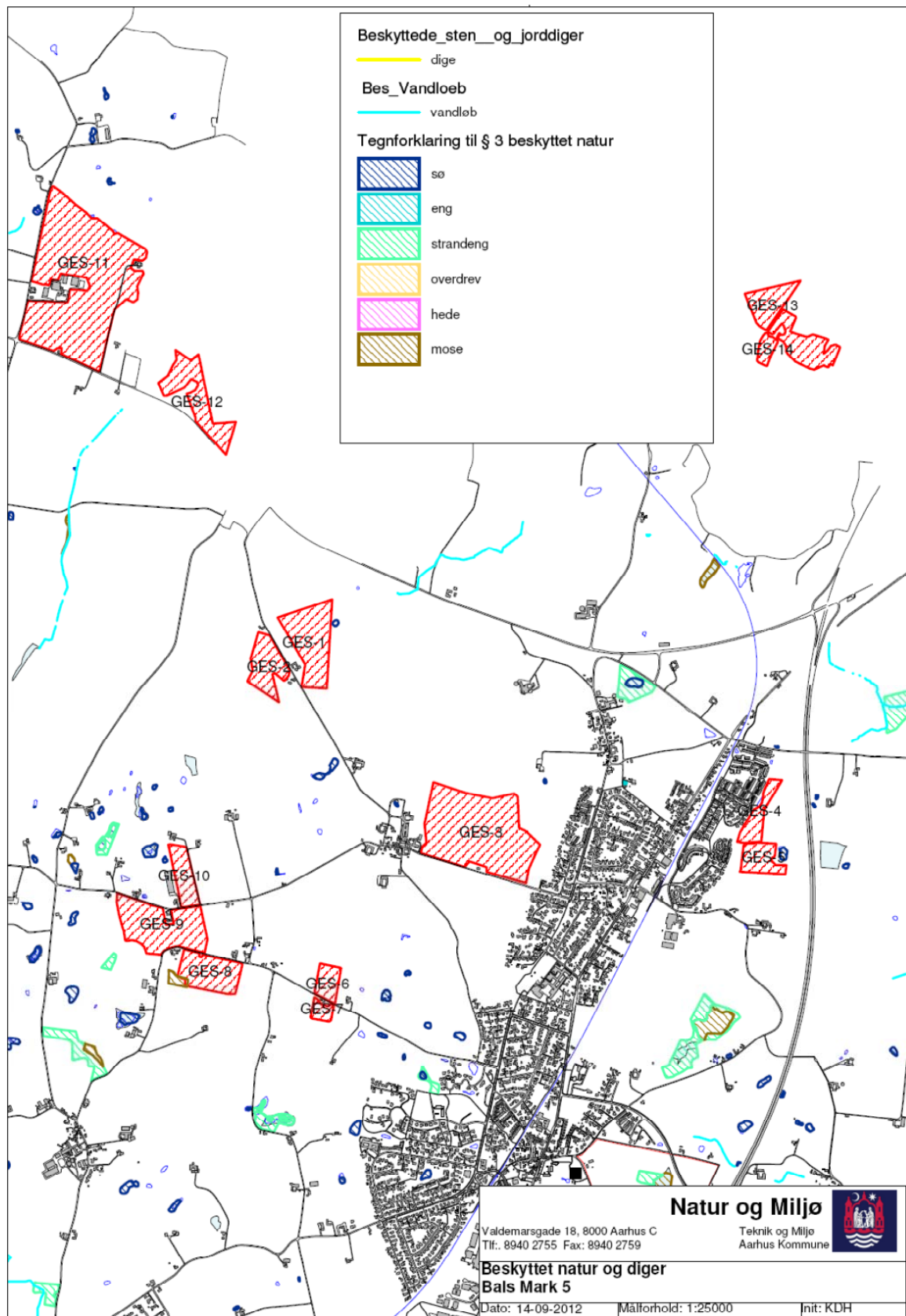
(arealer med blå skravering: ejet areal, rød skravering: aftaleareal)

Bilag 3.2

Bilag 3.3

Bilag 4 – Udtalelse fra i Syddjurs Kommune

Udtalelse vedrørende udbringning m.v. af husdyrgødning på arealer i Syddjurs Kommune

Fremsendt per mail

06.08.2012

Sagsnr.: 11/8533

Sagsbehandler:

Trine W. Jensen

Tlf.: 87 53 54 10

natur.miljoe@syddjurs.dk

Høringssvar vedr. arealer i Syddjurs Kommune i forbindelse med § 12-miljøgodkendelse af ejendommen Bals Mark 5, 8541 Hjortshøj.

Århus Kommune har modtaget en ansøgning om godkendelse af en udvidelse af svineproduktionen på Bals Mark 5, 8541 Hjortshøj. Denne ansøgning omfatter udspretningsarealer som er beliggende i Syddjurs Kommune.

Århus Kommune har ved e-mail den 14.03.2011 anmodet Syddjurs Kommune om at vurdere de arealer, der er beliggende i Syddjurs Kommune og eventuelt udarbejde vilkår i henhold til § 21, stk. 1 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den 4. juli 2012 fremsendes ny version af ansøgningen, hvortil Århus Kommune anmoder om ny stillingtagen til udvaskning til overfladevand.

De aktuelle arealer er beliggende på tre forskellige lokaliteter i Syddjurs. De ejede arealer, der i ansøgningen (skema nr. 21078) er benævnt mark 33, 33-1 og 32-0 er beliggende umiddelbart syd for skovarealet Estrupbirke, mens aftalearealet GES-12 ligger umiddelbart syd for Sophie-Amaliegård Skov, og aftalearealerne GES-13, GES-14 og GES-15 ligger sydøst for Hornslet lige nord for Skrald Skov. Arealernes beliggenhed fremgår af Kort 1 herunder. Det samlede areal af udspretningsarealerne i Syddjurs Kommune er angivet til 43,23 ha, og det ansøgte dyretryk er på 1,4 DE/ha.

Det er i forbindelse med høringen undersøgt, om der er miljømæssige problemer i forhold til naturområder, grundvand, overfladevand og fredninger / beskyttelseslinier mm. Vurderingen er baseret på 2. version af ansøgningskema 33157 dateret 22.06.2012.

Natur og miljø

Hovedgaden 77
8410 Rønde

Kort 1: Beliggenhed af udbringningsarealer i Syddjurs Kommune.

Anlæggets påvirkning af natur

Bedriften beliggende indenfor § 7

Bedriften er ikke beliggende indenfor bufferzoner til § 7 beskyttet natur.

Ammoniak fra anlægget ifht. § 3 beskyttet natur

Naturbeskyttelseslovens § 3 omfatter søer og vandhuller, hvis de er på mindst 100 m², moser, enge, heder, overdrev, strandenge og strand-sumpe, hvis de hver for sig eller i sammenhæng har et areal på mindst 2.500 m². Moser under 2500 m² er også beskyttede, hvis de ligger ved beskyttede vandløb eller søer. Endvidere er de fleste vandløb også omfattet af beskyttelsen.

Den beskyttede natur er omfattet af et generelt forbud mod tilstandsændringer. På Bilag 1 fremgår det, hvilke dele af ejendommen, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Er det efter en konkret vurdering kommunens opfattelse, at der sker tilstandsændringer i beskyttet natur som følge af produktionen på Bals Mark 5 skal kommunen stille yderligere vilkår efter husdyrlovens (Lov nr. 1486 af 01/12 2009) § 29, stk. 2.

Syddjurs Kommune har derfor foretaget en konkret vurdering af påvirkningen fra produktionen på Bals Mark 5 til nærtliggende følsomme naturområder i Syddjurs Kommune.

Kommunen har i forbindelse med ansøgningens behandling foretaget en luftfototolkning af naturforekomsterne i nærheden af Bals Mark 5. Formålet med besigtigelsen var at vurdere naturarealernes tilstand og værdi som regionalt og lokalt naturområde i kommunens netværk af natur, samt eventuelle forekomster af fredede, rød- eller gullistede plante- eller dyrearter.

Projektet vil medføre en beregnet totalemission fra stald og lager på ca. 5065 kg N/år, hvilket svarer til et fald i meremissionen på ca. 80 kg N/år. Kommunen har lavet en worst case beregning af kvælstofdepositionen i det nærmeste naturareal i Syddjurs Kommune, der ligger i nærheden af Bals Mark 5. Konkret er der foretaget en beregning i et naturpunkt (en eng beliggende 1240 m fra staldanlæg). Naturarealernes beliggenhed kan ses af Bilag 1, og beregningen kan ses i skemaet herunder.

Punkt nr.	Naturtype	Totaldeposition (kg N/ha/år)	Merbelastning (kg N/ha/år)	Tålegrænse (kg N/ha/år)
1	Eng	0,3 kg	0	15-25 kg

Naturtypens (engens) tålegrænse er ifølge 'Manual vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter som følge af luftbåret kvælstof ved udvidelser og etablering af større husdyrbrug, 2003' (Ammoniakmanualen) og opdateringer heraf (harmoniserede tålegrænser 15. dec. 2005) 15-25 kg N/ha/år. Baggrundsbelastningen i Syddjurs Kommune er på baggrund af nyeste tal fra DMU 13 kg N/ha/år (*Beregningsresultater fra DEHM-modellen – www.dmu.dk*). Syddjurs Kommune vurderer, at husdyrbrugets ammoniakemission ikke vil medføre væsentlige påvirkninger på det konkrete naturareal (worst case) eller på andre naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det er samtidig kommunens vurdering, at der ikke er særlige forhold, som nødvendiggør en skærpelse af de generelle beskyttelsesniveauer, som findes for natur.

Natura 2000-vurderinger i relation til bedriften.

Før der træffes afgørelse om tilladelse eller godkendelse efter husdyrlovens §§ 10, 11, 12 eller 16, skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, jf. bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen) § 7, stk. 1, jf. § 8, stk. 6, nr. 2. Ved EF-domstolens dom af 7. september 2004 i sag C-127/02 (Waddenzee-dommen) er der fastlagt principper for habitatvurderinger. I dommen fastslås således, at gennemførelse af en nærmere konsekvensvurdering af et projekts miljøpåvirkning af et EF-habitatområde er betinget af, at der foreligger sandsynlighed eller risiko for, at projektet vil påvirke habitatområdet væsentligt (præmis 43), at en konsekvensvurdering skal gennemføres, hvis det ikke på baggrund af objektive kriterier kan udelukkes, at projektet i sig selv eller i sammenhæng med andre planer eller projekter kan påvirke

habitatområdet væsentligt (præmis 45), og at et projekt anses for at kunne påvirke et habitatområde væsentligt, når projektet risikerer at skade områdets bevaringsmålsætning (præmis 49).

Ifølge dommens præmis 61 indebærer en konsekvensvurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, at alle de aspekter af et projekt, som i sig selv eller i sammenhæng med andre planer eller projekter kan påvirke bevaringsmålsætningen, skal identificeres før projektets godkendelse under hensyn til bedste videnskabelige viden på området, og der kan kun meddeles godkendelse af et projekt, hvis miljømyndigheden ud fra konklusionen på konsekvensvurderingen har opnået vished for, at projektet ikke har skadelige virkninger på habitatområdets integritet. En sådan vished er opnået, når det ud fra et videnskabeligt synspunkt uden rimelig tvivl kan fastslås, at der ikke er sådanne virkninger.

Habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, er udmøntet i §§ 7 og 8 i bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen).

Der er ca. 12 km fra bedriften til nærmeste Natura 2000-område i Syddjurs Kommune nr. 230 "Kaløskovene og Kaløvig". Se Bilag 2. I udpegningsgrundlaget for Natura 2000 -område nr. 230 indgår en lang række naturtyper og arter, som fremgår af Bilag 3. Flere af disse er følsomme overfor kvælstofbelastning. En ammoniakdeposition, som overskrider naturtypens tålegrense, vil forhindre opfyldelse af målsætningen om at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for naturtypen. For arterne på udpegningsgrundlaget gælder det, at deres bevaringsstatus kan trues af, at deres levesteder forringes ved en høj ammoniakdeposition.

Syddjurs kommune vurderer, at emission, i den aktuelle størrelsesorden, ikke vil have nogen målbar effekt på bevaringsstatus for de ovenfor nævnte naturtyper eller arter. Vurderingen bygger på en kombination af emissionens størrelse, viden om kriterier for gunstig bevaringsstatus, tilgængelig litteratur om trusler i Natura 2000-område nr. 230 og ikke mindst afstanden fra driftsbygninger til Natura 2000-område nr. 230.

Syddjurs Kommune finder derved, at der med godkendelse af produktionen på Bals Mark 5 er skabt vished for, at udvidelsen af produktionen ikke har skadelig virkning på de berørte habitatområders integritet, ligesom det er godtgjort, at der er taget de nødvendige hensyn til de gældende forpligtigelser til at fastholde eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for de beskyttede arter og naturtyper, i det berørte internationale naturbeskyttelsesområde nr. 230 "Kaløskovene og Kaløvig".

Det kan således uden rimelig tvivl fastslås, at en udvidelse og godkendelse af virksomhedens samlede produktion ikke vil påvirke opretholdelsen af en gunstig bevaringsstatus for de beskyttede arter og naturtyper negativt i de berørte internationale naturbeskyttelsesområder.

Staldanlægget i relation til Bilag IV-arter

Der er ikke registreret kvælstoffølsomme arter i Syddjurs Kommune omfattet af habitatdirektivets bilag IV i nærheden af bedriften. Yderligere vurderes det, at der ikke er potentielle levesteder for kvælstoffølsomme bilag IV arter i nærheden af staldanlægget i Syddjurs Kommune (afstanden fra staldanlæg til kommunegrænsen er godt 600 m).

Syddjurs Kommune vurderer derfor, at der på baggrund af den eksisterende viden om arternes udbredelse må antages, at projektet ikke væsentligt vil forringe tilstand og levevilkår for andre arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Vurderingen bygger på en kombination af emissionens størrelse, viden om kriterier for gunstig bevaringsstatus for dyrearter på habitatdirektivets bilag IV, og kommunens viden om forekomst af arterne.

Rødlistede, fredede eller ammoniakfølsomme arter

Der er ingen rødlistede, fredede eller ammoniakfølsomme smådyr i nærheden af bedriften.

Ammoniak fra anlægget ifht. kommuneplansretningslinier.

Ifølge Kommuneplan 2009 er staldanlægget ikke beliggende i nærheden af kvælstoffølsomme naturområder i Syddjurs Kommune.

Konklusion – anlægget

Det er kommunens samlede vurdering at den ansøgte drift er foreneligt med habitatdirektivforpligtelsen og beskyttelsen af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Udbringningsarealer

Godkendelse af samtlige arealer

Godkendelsen omfatter samtlige arealer, som drives under samme CVR. nr. 98995854. Da der ikke er fremsendt et bruttoarealkort til kommunehøringen i Syddjurs Kommune, har Syddjurs Kommune ikke forholdt sig til godkendelsen af samtlige arealer, hvorfor godkendelseskommunen forventes at vurdere på dette.

Udbringningsareal overlapper med § 3

Projektet omfatter ikke udbringning af husdyrgødning på arealer registreret som beskyttet natur.

Udbringningsarealet grænser op til beskyttet natur

Der er ikke udbringningsarealer, der er beliggende umiddelbart op til - eller skråner ned mod - beskyttet natur. Se Bilag 1 for de beskyttede naturtyper.

Kvælstoffølsomme naturtyper nedstrøms udbringningsarealer

Der findes ikke kvælstoffølsomme terrestriske naturtyper nedstrøms udbringningsarealerne.

Udbringningsarealer i relation til Natura 2000-områder

Udbringningsarealerne på Bals Mark 5, ligger min. 7,5 km fra det nærmeste Natura 2000-område. Dette område er udpeget som habitatområde nr. 230 Kaløskovene og Kaløvig. Habitatområdets beliggenhed i forhold til udbringningsarealerne ses af Bilag 2.

Beskyttelsen af habitatområder er baseret på en række arter og naturtyper. Listen over disse arter og naturtyper kaldes områdernes udpegningsgrundlag. Udpegningsgrundlagene for habitatområdet kan ses i bilag 3.

Der er ikke udbringningsarealer indenfor Natura 2000-området. Arealernes afstand til nærmeste Natura 2000-område er min. 7,5 km. Det vurderes derfor, at der ikke er negative påvirkninger på arter eller naturtyper, som er en del af udpegningsgrundlaget fra udbringningsarealerne.

Udbringningsarealer i relation til Bilag IV-arter

Der kan ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a), eller ødelægge de planterarter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b) i alle livsstadier, jf. habitatbekendtgørelsens §§ 8 og 11, stk. 1. Vurderingen skal fremgå af de afgørelser, der bliver truffet efter husdyrbruglovens § 10, 11 eller § 12, jf. habitatbekendtgørelsens § 11, stk. 3, jf. stk. 1. En fortegnelse over de i Danmark naturligt hjemmehørende arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV fremgår af habitatbekendtgørelsens bilag 11.

På habitatdirektivets bilag IV er nævnt en lang række arter, som kræver en særlig beskyttelsesindsats. Listen omfatter både planter og dyr. Beskyttelsen vedrører også arternes yngle- og rasteområder.

Ifølge bekendtgørelse nr. 408 af 01/05 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter skal kommunen, før der træffes afgørelse i medfør af bl.a. husdyrlovens §§ 10, 11 og 12, foretage en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke en bilag IV-art væsentligt. Kun når en konkret vurdering med sikkerhed kan fastslå, at der ikke vil være væsentlige negative konsekvenser for bilag IV-arten og/eller dens yngle- og rasteområder kan projektet gennemføres.

Der er ikke tidligere registreret arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV i nærheden af udbringningsarealerne i Syddjurs Kommune. Ligeledes vurderes det, at der ikke findes potentielle levesteder for Bilag IV arter i nærheden af udbringningsarealerne.

Syddjurs Kommune vurderer, at der på baggrund af den eksisterende viden om arternes udbredelse må antages, at projektet ikke væsentligt vil forringe tilstand og levevilkår for andre arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Vurderingen bygger på en kombination af udbringningens størrelse, viden om arternes levevis og kommunens viden om fore-

komst af arterne. Det vurderes endvidere, at brug af udbringningsarealer ikke vil berøre yngle- og rasteområder for bilag IV-arter.

Rødlistede, fredede eller ammoniakfølsomme arter

Der er ingen rødlistede, fredede eller ammoniakfølsomme smådyr i forbindelse med udbringningsarealerne.

Udbringningsarealer ifht. kommuneplansretningslinier.

Ifølge Kommuneplan 2009 er udbringningsareal nr. GES-15 beliggende inden for et muligt naturområde. Se Bilag 4. Af retningslinierne fremgår det, at i de mulige naturområder skal levesteder for vilde planter og dyr bevares og om muligt forbedres. Dyrkede arealer udpeget som mulige naturområder skal så vidt muligt udgå af landbrugsmæssig omdrift, f.eks. ved at arealerne overgår til vedvarende græs. Det bemærkes dog, at udpegningen ikke er et krav til ejerne. Hensigten er at opfordre til, at der benyttes EU-støtteordninger til at lade driften ekstensivere.

Konklusion – udbringningsarealerne

Det er kommunens samlede vurdering af udspredning af husdyrgødning på markarealerne, er foreneligt med habitatdirektivforpligtelsen og beskyttelsen af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Nitratudvaskning til grundvand

De hydrogeologiske forhold i det ansøgte projektområde er blevet vurderet, og for de ejede arealer der ligger i Syddjurs Kommune, er der meget stor afstand til nærmeste almene vandværk. Arealerne ligger indenfor OSD-område, der endnu ikke er blevet kortlagt, men foreliggende data antyder, at grundvandet er rimeligt godt beskyttet. Der er således ikke hjemmel til at kræve yderligere indsats i forhold til grundvandsbeskyttelse.

For aftalejordene, især mark GES 12, der ligger indenfor indvindingsoplandet til Hornslet vandværk, gælder det samme, nemlig at grundvandet synes at være rimeligt godt beskyttet mod forurening. Der er således ikke hjemmel til at kræve yderligere indsats i forhold til grundvandsbeskyttelsen, hvorfor det vurderes at det ikke er påkrævet med en §16 godkendelse af aftalearealerne alene ud fra dette argument. Det kan i øvrigt oplyses, at der er planer om at rejse skov i området, hvorfor disse arealer på sigt formentlig vil udgå af landbrugsmæssig omdrift.

Nitratudvaskning til overfladevand

Arealernes afvandingsforhold

Udbringningsarealerne i Syddjurs Kommune er beliggende i flere forskellige vandløbsoplande, men alle arealer afvander til Grund Fjord via udløbet fra Alling Å. Arealerne 33, 33-1 og 32-0 når Alling Å via Skader Å, GES-12 via Rosenholm Å og Skørring Å og GES-13, GES-14 og GES-15 via Akselhøj Bæk, Hornslet Bæk og Skørring Å. Overfladevand

fra de tre sidstnævnte arealer passerer Mørke Mosesø. Alle vandløb er omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3.

Mark 33 ligger umiddelbart ud til Skader Å, og GES-12 umiddelbart op ad Rosenholm Å. De benævnte udbringningsarealer har ikke en terrænhældning $>6^\circ$, så det vurderes, at der ikke er risiko for overfladisk afstrømning af udbragt husdyrgødning til vandløbene under kraftige regnskyl, såfremt der opretholdes den lovpligtige dyrkningsfrie bræmme på 2 m, jf. Vandløbslovens § 69. De øvrige udbringningsarealer ligger ikke vandløbsnært.

Grund Fjord er i åben vandforbindelse med Randers Fjord, som er et sårbart Natura 2000-område (nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord). Arealerne i oplandet til Grund Fjord er derfor kategoriseret som beliggende i opland til et meget sårbart Natura 2000-område. Udpegningsgrundlaget for Randers Fjord fremgår af Bilag 5.

Nitratudvaskning til vandløb (herunder vandløb omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3)

Det vurderes, at en øget nitratudvaskning ikke vil få betydning for vandløbsmiljøet, idet der vil ske en videre transport til slutrecipienten.

Nitratudvaskning til ferske recipienter (herunder søer omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3)

Markerne GES-13, GES-14 og GES-15 afvander til slutrecipienten via Mørke Mosesø. Mørke Mosesø er en kalkrig, fersk og lavvandet sø, som er overbelastet med fosfor, og indplaceret i tilstandsklassen "dårlig" (kilde: Vandplan for Randers Fjord).

Mørke Mosesø er primært belastet med fosfor og altså ikke nitrat, og arealerne, der afvander til søen er små, og ligger i forholdsvis stor afstand derfra (> 3 km). Sammenholdt med at jordens reduktionspotentiale er højt (76-100% af det kvælstof der udvaskes til rodzonen tilbageholdes, og når dermed ikke frem til recipienten) vurderes det, at søen ikke vil blive påvirket negativt af nitratudvaskningen fra de tre arealer.

Vurdering af udvaskningen fra de ansøgte arealer i forhold til habitatforpligtelsen

Fuglebeskyttelsesdirektivet fra 1979 og Habitatdirektivet fra 1992 indeholder fælles EU-regler for naturbeskyttelse. Direktiverne pålægger bl.a. medlemslandene at udpege og beskytte levesteder og rasteområder for fugle og at beskytte truede naturtyper og plante- og dyrearter, henholdsvis fuglebeskyttelses- og habitatområder (samlet betegnet som internationale naturbeskyttelsesområder eller Natura 2000-områder). Direktiverne fastsætter et overordnet mål for at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for naturtyper, dyre- og plantearter. Danmark er forpligtet til at sikre, at der ikke sker en forringelse af status i de udpegede områder og til at iværksætte, hvad der er nødvendigt for at opnå de fastsatte mål. Tilladelser til aktiviteter i eller udenfor internationale naturbeskyttelsesområder må ikke kunne forringe områdets naturtyper og levestederne for arterne eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for.

Af Habitatbekendtgørelsen (bek. nr. 408 af 01/05 2007) fremgår det, at der skal foretages en vurdering af om et projekt som det ansøgte, i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Ved kommunens vurdering af, om et Natura 2000-område vil kunne påvirkes væsentligt, indgår en vurdering af, om det uden rimelig tvivl kan udelukkes, at der på baggrund af projektet vil ske skade på arter eller naturtyper, som er en del af udpegningsgrundlaget for det pågældende Natura 2000-område.

Miljøstyrelsen har fastsat afskæringskriterier for, hvornår udvaskning af nitrat ikke kan medføre en skadesvirkning på overfladevande, herunder habitatområder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter¹. Følgende punkter skal være opfyldt for, at der kan meddeles godkendelse til et husdyrbrug:

Kumulationskriteriet:

- Antallet af dyreenheder i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, må ikke have været stigende siden 1. januar 2007. I vurderingen, af om dette er opfyldt, skal indtages viden om andre kilder til nitratudvaskning, der kan have givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007. En eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland.

Kumulationskriteriet betyder, at i oplande til Natura 2000-områder hvor antallet af dyreenheder er stigende, vil alle ansøgninger som udgangspunkt få afslag, indtil antallet af dyreenheder igen er faldende.

Kriterier vedr. nitratudvaskning fra det enkeltstående projekt:

- Såfremt udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin må nitratudvaskningen den ansøgte husdyrproduktion maksimalt udgøre 1% af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland. Det er Syddjurs Kommunes vurdering, at Grund Fjord/Randers Fjord er at betragte som et lukket bassin. Husdyrgødningen udgør som en tommelfingerregel cirka 1/6 af den samlede gødning som tildeles opdyrkede arealer, og det er alene husdyrgødningens andel der tages i betragtning ved beregning af de 1%.

Kriteriet betyder, at der som udgangspunkt gives afslag til ansøgninger, hvor nitratudvaskningen fra projektet er over 1 % af udvaskningen fra det pågældende opland, fordi en udvaskning af denne størrelse i sig selv vil have en væsentlig virkning eller skadesvirkning på Natura 2000-området.

Kammeradvokaten har vurderet, at overholdelse af Miljøstyrelsens vejledende afskæringskriterier som beskrevet herover er tilstrækkelig i forhold til kravene i habitatdirekti-

---

¹ "Vejledende notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande ved vurdering af ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven", Miljøstyrelsens J.nr. MST-1240-00281, samt "Supplement til den digitale husdyrvejledning om kommunernes opgørelse af husdyrtryk", Miljøstyrelsens J.nr. MST-1240-00263.

vet². Det vil sige, at der per definition ikke vil ske skadesvirkning af et habitatområde, når begge afskæringskriterier overholdes.

Vurdering af om det ansøgte projekt overholder kumulationskriteriet

Ifølge et af Miljøstyrelsen udarbejdet oversigtskort over udviklingen i antallet af dyreenheder på oplandsniveau siden 1. januar 2007 (<http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm>), er antallet af dyreenheder i Grund Fjord faldet i perioden fra 2007 til 2011, men tendensen er usikker. Syddjurs Kommune mener, at udviklingen i værste fald er stagnerende, hvorfor kumulationskriteriet vurderes overholdt. Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning i det aktuelle opland, der har medført en øget nitratudvaskning. Syddjurs Kommune vurderer derfor, at det ansøgte projekt ikke i kumulation med andre projekter og husdyrbrug vil påvirke Grund Fjord væsentligt med hensyn til nitratudvaskning.

Vurdering af om det ansøgte projekt overholder afskæringskriteriet for enkeltstående projekter

Udvaskningen til rodzonen fra udbringningsarealerne er i FarmN beregnet til 54 kgN/ha/år. Fra de 43,23 ha svarer dette til en samlet udvaskning på (54 kgN/ha/år x 43,23 ha=) 2334,4 KgN/år, som dog reduceres af jorden med gennemsnitligt 88% (median 76-100%), inden det når recipienten. Dette svarer til, at 12% heraf, eller ca. 280,1 kgN, udvaskes årligt til recipienten (se beregninger i Tabel 1).

Tabel 1.

Hovedvandopland 1.5 Randers Fjord, delområde "Grund Fjord"	
Bals Mark 5 – skemanummer 21078	
Samlet areal i oplandet til "Grund Fjord" (http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm)	39.436 ha
Nuværende påvirkning fra land til Grund Fjord (2005-2009): (Vandplan Hovedopland 1.5 Randers Fjord – Tabel 2.4.8. s. 194)	10,6 kgN/ha/år x 39.436 ha = 418.021 kgN/år
Arealernes reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen)	(76-100%) middel 88 %
Udspredningsarealets størrelse	43,23 ha
Udvaskning fra rodzonen jf. IT-ansøgningssystemet	54 kgN/ha/år
Samlet påvirkning på "Grund Fjord": ((1-0,88) x 54 kgN/ha/år x 43,23 ha)	280,1 kgN/år
Ansøgt kvælstofbidrag af det samlede kvælstofbidrag til "Grund Fjord" (omregnet til %): ((280,1 kgN/år/418.021 kgN) x 100)**	0,07 %

Udvaskning fra den ansøgte drift på arealet estimeres til at bidrage til den samlede årlige udvaskning til Grund Fjord med 0,07 % (se beregning i Tabel 1), hvilket er mindre end afskæringskriteriet på 1 % af udvaskningen. Den husdyrgødningsbetingede del heraf vil være endnu mindre, hvorfor det vurderes, at det ansøgte ikke vil medføre en væsentlig negativ effekt på tilstanden i "Grund Fjord".

² Notat fra Kammeradvokaten vedr. "Vurdering af kvælstofudvaskning ved miljøgodkendelser til husdyrbrug". J.nr.: 40-2287 SFS/JKA

Der er ikke beregnet separat udvaskningsbidrag fra de ejede arealer og aftalearealerne, da de ejede arealer og aftalearealerne tilsammen overholder afskæringskriterierne, hvorfor det kan konkluderes, at afskæringskriteriet også overholdes for de ejede arealer og aftalearealerne hver for sig.

Husdyrgodkendelseslovens fastlagte beskyttelsesniveau for nitrat

Beskyttelsen af vandområder mod nitratbelastning fra overfladevand, er fokuseret omkring oplande, der afvander til nitratsårbare Natura 2000-områder. Afhængigt af recipientens sårbarhed for udvaskning af nitrat og oplandets evne til at tilbageholde nitrat (jordens reduktionspotentiale), indplaceres landbrugsarealer i nitratklasserne 0-III, hvor III er det mest sårbare. For landbrugsarealer i nitratklasse I-III stilles krav om et lavere husdyrtryk per hektar, end de generelle harmoniregler giver mulighed for. Således kan arealer i nitratklasse 0 modtage husdyrgødning med fuldt harmonitryk (f.eks. 1,4 dyreenheder pr. ha for svin), medens arealer i klasse I kan modtage 85 %, klasse II 65 % og klasse III 50 % af fuldt harmonitryk. For arealer i nitratklasse vil der blive stillet vilkår til et reduceret harmonitryk i henhold til beskyttelsesniveauet. Ansøger kan dog vælge at anvende forskellige virkemidler til at reducere nitratudvaskningen, således at arealerne alligevel kan modtage fuldt harmonitryk. Der vil i sådanne tilfælde blive stillet vilkår til anvendelse af de valgte virkemidler.

Såfremt det fastlagte beskyttelsesniveau (nitratklasserne) ikke er tilstrækkeligt til at sikre, at husdyrbruget kan drives på en måde der yder tilstrækkelig beskyttelse af overfladevand, kan kommunen i særlige tilfælde vælge at indplacere et givet areal i nitratklasse eller flytte arealet over i en anden nitratklasse. Ved særlige tilfælde forstås en virkning på miljøet, som ikke er i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse om udpeging og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, eller en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Er dette tilfældet, vil der blive stillet vilkår (såkaldt skærpede vilkår i henhold til godkendelsesbekendtgørelsens bilag 4) til et reduceret harmonitryk svarende til det tilladte i den nitratklasse som arealet er blevet indplaceret i. Også her vil ansøger kunne vælge at anvende forskellige virkemidler (som der stilles vilkår til) for at reducere nitratudvaskningen således, at arealerne alligevel kan modtage fuldt harmonitryk.

Beskyttelsesniveauet for nitrat til overfladevande hviler endvidere på den vigtige forudsætning, at husdyrtrykket i et givet opland ikke øges, men enten er konstant eller faldende. Som beskrevet tidligere er antallet af dyreenheder i Grund Fjord faldet i perioden fra 2007 til 2011, men tendensen er usikker. Syddjurs Kommune mener, at antallet af dyreenheder i værste fald er stagnerende, og dermed er forudsætningen for beskyttelsesniveauet for nitrat overholdt.

Vurdering af behov for at stille vilkår i forhold til det fastlagte beskyttelsesniveau

Da husdyrtrykket i oplandet til fjorden ikke er stigende, vurderes forudsætningerne for beskyttelsesniveauet i bilag 3 at være opfyldt. Da udbringningsarealerne ligger uden for nitratklasser, mener Syddjurs Kommune ikke, der skal stilles vilkår til arealerne mht. nitrat.

På arealer i oplande til Natura-2000 områder, som IKKE ligger i fosforklasse, er lovens fastlagte beskyttelsesniveau, at fosforoverskuddet ikke må være større end harmonireglerne giver mulighed for, på det pågældende husdyrbrug.

Vurderer kommunen, at der på arealer (i eller udenfor fosforklasse) skal stilles vilkår, der rækker ud over det fastlagte beskyttelsesniveau, kan kommunen i særlige tilfælde vælge at stille skærpede vilkår. Ved særlige tilfælde forstås en virkning på miljøet, som ikke er i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, eller en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Skærpede vilkår stilles ved at indplacere et areal i fosforklasse, eller, hvis arealet allerede ligger i fosforklasse, at rykke til en anden fosforklasse. Ansøger får i så fald mulighed for at tilpasse sin ansøgning med virkemidler udover dem, som ansøgningen eventuelt indeholder i forvejen, således at projektet kan leve op til skærpelsen. Der vil i sådanne tilfælde blive stillet vilkår til anvendelsen af de valgte virkemidler.

Vurdering af fosforudvaskning til vandløb (herunder vandløb omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3)

I vandløb har mængden af fosfor ikke nogen større betydning for miljøtilstanden, da dårlig miljøtilstand i vandløb skyldes andre forhold end fosfortilførsel. Vandløbenes betydning mht. fosforbelastning er først og fremmest transporten til søer eller marine vandområder, der vil kunne blive påvirket af fosfortilførslen. Det vurderes derfor, at en øget fosforudvaskning ikke vil få betydning for vandløbsmiljøet i de tidligere nævnte vandløb, idet der vil ske en videre transport til slutrecipienten.

Vurdering af fosforudvaskning til søer (herunder søer omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3)

Vandplanerne er udarbejdet efter bestemmelserne i miljømålsloven, som lovmæssigt implementerer EU's vandrammedirektiv (direktiv nr. 2000/60/EF af 23. oktober 2000) i Danmark. Miljømålsloven fastsætter bindende rammer for myndighedsudøvelsen af øvrig lovgivning, jf. miljømålslovens § 3 stk. 2: "Statslige myndigheder, regionsråd og kommunalbestyrelser er ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen bundet af vandplanen og den kommunale handleplan og skal herunder sikre gennemførelsen af indsatsprogrammet og den kommunale handleplan."

Ved meddelelse af tilladelser og godkendelser samt andre aktiviteter, der påvirker vandets tilstand i Hovedvandopland Randers Fjord, kan kommunen som udgangspunkt først meddele tilladelse til øget påvirkning af vandmiljøet i et opland hvor miljømål ikke er opfyldt, når det er godtgjort, at miljømålet uanset tilladelsen kan nås ved hjælp af andre tiltag.

Som beskrevet under afsnittet om "Nitratudvaskning til overfladevand" afvander en del af markerne (GES-13, GES-14 og GES-15) til Mørke Mosesø (nord). Af "Vandplan – Hovedvandopland 1.5. Randers Fjord" fremgår, at Mørke Mosesø er en kalkrig, fersk og lavvandet sø, der er overbelastet med fosfor, og som følge heraf er indplaceret i til-

standsklassen "dårlig". Der ansøges om en fosfortilførsel til arealerne på 26,7 kgP/ha/år og en fosforfråførsel på 19,0 kgP/ha/år. Netto tilføres arealerne således et fosforoverskud på 7,7 kgP/ha/år.

Vandplanen angiver, at der forekommer intern belastning i søen, som kan hindre målopfyldelse i 2015 samt, at den eksterne fosforbelastning til søen skal reduceres. Da der ikke er punktkilder i oplandet, skal der ske en indsats overfor ekstern afstrømning fra landbruget på 89 kg P/år i første planperiode. Det årlige fosforbidrag til Mørke Mose nord er 259 kgP (s. 186), hvoraf ca. 77% stammer fra landbrug, dvs. knap 200 kgP/år. De generelle virkemidler (randzoner, efterafgrøder mv. effektueret gennem anden lovgivning), forventes at reducere bidraget fra landbrugsarealer med ca. 12 % årligt, dvs. i størrelsesordenen $(0,12 \cdot 200 \text{ kgP}) = 24 \text{ kgP}$. Der er som virkemiddel yderligere planlagt etablering af en ådal på 3,4 ha til fosforfjernelse i oplandet til søen, og denne forventes at fjerne $(20 \text{ kg/ha} \cdot 3,4) = 68 \text{ kgP/år}$. I alt fjernes dermed ca. $(24+68) = 92 \text{ kgP/år}$ med vandplanens virkemidler.

Århus Kommune har modtaget fosfortal fra udbringningsarealerne i oplandet til mosen. Ved et fosfortal på over Pt 4, er jorden mættet med fosfor, hvorved risikoen, for at der sker en fosforudvaskning, stiger. Århus Kommune oplyser at for de pågældende udbringningsarealer er fosfortallet under Pt 4, hvilket indikerer at et evt. overskud af fosfor vil oplagres i jorden.

Syddjurs Kommune finder det jf. ovenstående godtgjort, at miljømålet kan nås ved hjælp af de planlagte tiltag uanset tilladelse til udbringning af et fosforoverskud på de ansøgte udbringningsarealer.

Et hjørne af arealet GES-15 (ca. 2,5%) ligger i fosforklasse II, men Syddjurs Kommune mener ikke der på denne baggrund er belæg for at anmode om en § 16.

Vurdering af fosforudvaskning til marine recipienter

Slutrecipienten for alle udbringningsarealerne er Grund Fjord, der er i åben vandforbindelse med Randers Fjord, som er et sårbart Natura 2000-område, der er overbelastet med fosfor. Beskyttelsen af vandområder mod fosforbelastning fra overfladevand, administreres som nævnt via fosforklasserne. Idet dyretrykket i oplandet, som tidligere beskrevet, i værste fald er stagnerende, er forudsætningen for beskyttelsesniveauet i bilag 3 overholdt.

Hovedparten af arealerne er ikke i fosforklasse. Dog er cirka 1100 m^2 på udbringningsareal 33 (1,2 % af arealet) og ca. 1300 m^2 på arealet GES-15 (2,5% af arealet) beliggende i fosforklasse II. Arealerne er lavbund som ikke er okkerklassificerede. I fosforklasse II må fosforoverskuddet ikke øges, men da der er tale om meget små arealendele, vurderer Syddjurs Kommune, at det ikke er proportionelt at stille vilkår til fosforoverskuddet på de pågældende marker. Ligeledes er cirka 600 m^2 af mark GES-12 beliggende i fosforklasse. Der er her tale om et lavbundsareal i okkerklasse IV, dvs. hvor der ikke er risiko for okkerudledning fra arealet. Det vurderes jf. ovenstående, at det ikke er nødvendigt at

stille vilkår til arealet, og at der ikke på denne baggrund skal indsendes en ansøgning om arealgodkendelse efter Husdyrlovens § 16.

Som beskrevet tidligere, ansøges der om et fosforoverskud på 7,7 kgP/ha/år, og vurderingen af, om der er grundlag for skærpelse af beskyttelsesniveauet, baseres på en "worst case" situation, som anført i Wiki-vejledningen. I værst tænkelige tilfælde forventes en udvaskning på 1 kgP/ha/år, hvilket fra de 43 ha udbringningsareal i oplandet svarer til en udledning til recipienten på 43 kgP/år (1 kgP/ha/år x 43 ha). Ifølge "Vandplan for hovedvandopland 1.5 Randers Fjord, s. 108", udvaskes årligt 102.340 kgP/år Randers Fjord (den arealspecifikke (kg/ha oplandsareal) afstrømning af N varierer meget fra vandområde til vandområde, og der laves således en beregning af påvirkningen på hele Randers Fjord og ikke til Grund Fjord alene). De 43 KgP/år fra de ansøgte udbringningsarealer svarer til $((43 \text{ KgP/ha/år} / 102.340 \text{ KgP/år}) \times 100 \% =) 0.04 \%$ af den årlige udvaskning til recipienten.

Det er antaget i forhold til nitratpåvirkningen af vandområder, at en nitratpåvirkning ikke kan måles i et lukket vandområde med de nuværende biologiske målemetoder, såfremt påvirkningen er på under 1 % af den samlede påvirkning. Hvis det antages, at grænsen er i en lignende størrelsesorden for fosfor, viser ovenstående beregning, at det ansøgte ikke vil medføre en væsentlig negativ effekt på tilstanden i Randers Fjord.

Syddjurs Kommune finder derfor ikke, at det er nødvendigt at stille skærpede vilkår til fosfortilførelsen fra udbringningsarealerne i Syddjurs Kommune.

Samlet konklusion vedr. fosforudvaskning fra de ansøgte arealer

Beskyttelsesniveauet for fosforoverskuddet til overfladevande hviler på forudsætningen, at husdyrtrykket i oplandet er konstant eller faldende, hvilket, som allerede nævnt, er gældende i oplandet til Grund Fjord. Forudsætningen for beskyttelsesniveauet for fosforoverskuddet er dermed overholdt.

Det vurderes, at der ikke er behov for at stille skærpede vilkår i forhold til husdyrgodkendelseslovens fastlagte beskyttelsesniveau i forhold til hverken Mørke Mosesø eller Grund Fjord idet, det er Syddjurs Kommunes vurdering, at der ikke vil ske en væsentlig miljøpåvirkning af recipienterne. Ligeledes vurderes det, under hensyntagen til habitatbekendtgørelsens § 7 samt forsigtighedsprincippet, at det uden rimelig tvivl kan udelukkes, at der med det ansøgte projekt vil kunne ske en væsentlig påvirkning af Natura 2000-området med fosfor.

Fredninger, diger, fortidsminder

Der er ingen fredninger eller fortidsminder på de angivne udbringningsarealer, mens der ved flere af arealerne (GES-12, GES-14, 32-0 og 33) ligger diger, som er beskyttet efter § 29a i Museumsloven (Lovbek. Nr. 1505 af 14.12. 2006). Beskyttede diger, må ikke ændres uden tilladelse. Det vurderes, at det ikke er nødvendigt at stille yderligere vilkår i forbindelse hermed.

Andre bemærkninger og opmærksomhedspunkter

Det oplyses i ansøgningsmaterialet at der ikke køres gennem tættere bebyggede områder, hvorfor det vurderes, at transporten af husdyrgødning til arealerne ikke vil give anledning til væsentlig øgede gener for de omkringboende.

Der er vedlagt en oversigt over ejere af udspretningsarealer i Bilag 6. Der gøres endvidere opmærksom på, at da arealet GES-12 er beliggende i oplandet til Hornslet Vandværk (v/ formand Jørgen Rasmussen, Gartnervænget 8, 8543 Hornslet), kan de være høringsberettigede.

Venlig hilsen

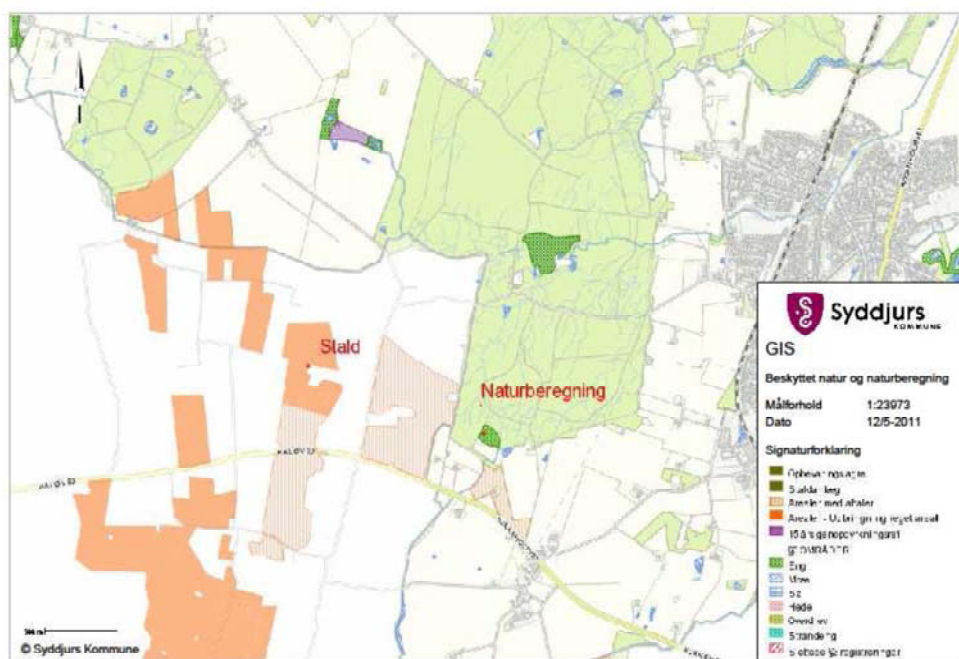
Trine W. Jensen

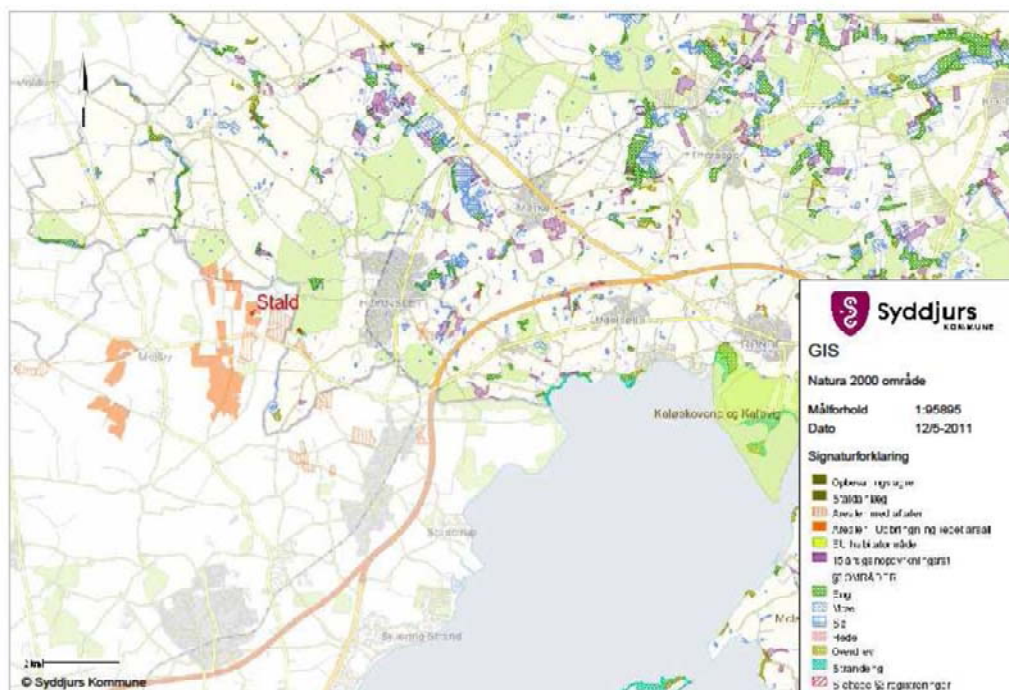
Hanne Henriksen

Vedlagt: 6 bilag

BILAG 1: Naturarealer omkring punktkilden beskyttet af § 3, og hvor der er foretaget beregning

BILAG 2: Oversigtskort over nærmeste Natura 2000-områder

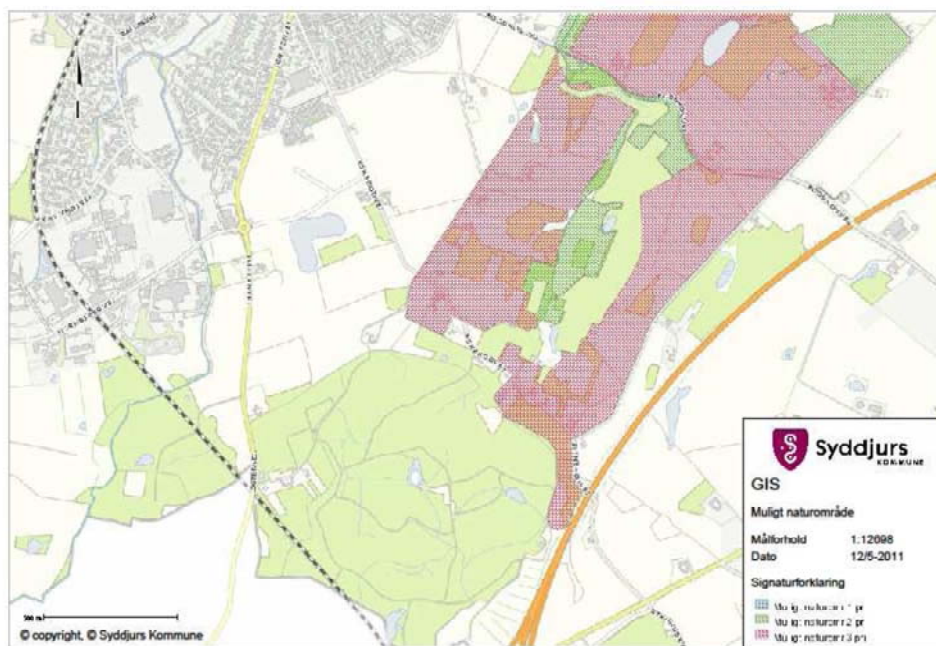

BILAG 3: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-områder

Habitatområde 230: "Kaløskovene og Kaløvig"

- 1016** Sump vindelsnegl (*Vertigo moulinsiana*)
- 1166** Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*)
- 1110** Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- 1140** Mudder- og sandflader blottet ved ebbe
- 1150** * Kystlaguner og strandsøer
- 1160** Større lavvandede bugter og vige
- 1170** Rev
- 1210** Enårig vegetation på stenede strandvolde
- 1220** Flerårig vegetation på stenede strande
- 1310** Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand
- 1330** Strandenge
- 3150** Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- 6210** Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)
- 6230** * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
- 7220** * Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
- 7230** Riggær
- 9110** Bøgeskove på morbund uden kristtorn
- 9130** Bøgeskove på muldbund
- 9150** Bøgeskove på kalkbund
- 9160** Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund
- 91E0** * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

BILAG 4: Muligt naturområde

BILAG 5: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område Nr. 14 "Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord"

- 1095 Havlampret (*Petromyzon marinus*)
- 1099 Flodlampret (*Lampetra fluviatilis*)
- 1103 Stavsild (*Alosa fallax*)
- 1355 Odder (*Lutra lutra*)
- 1365 Spættet sæl (*Phoca vitulina*)
- 1903 Mygblomst (*Liparis loeselii*)
- 1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- 1130 Flodmundinger
- 1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe
- 1150 * Kystlaguner og strandsøer
- 1160 Større lavvandede bugter og vige
- 1210 Enårig vegetation på stenede strandvolde
- 1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand
- 1330 Strandenge
- 2110 Forstrand og begyndende klitdannelser
- 2120 Hvide klitter og vandremiler
- 2130 * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)
- 2140 * Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede)
- 2170 Kystklitter med gråris
- 2180 Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter
- 2190 Fugtige klitlavninger
- 2250 * Kystklitter med enebær
- 3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
- 3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- 3160 Brunvandede søer og vandhuller
- 3260 Vandløb med vandplanter
- 4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)
- 5130 Enekrat på heder, overdrev eller skrænter
- 6120 * Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation på kalkholdigt sand
- 6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)
- 6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
- 6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
- 7230 Riggær
- 9110 Bøgeskove på morbund uden kristtorn
- 9130 Bøgeskove på muldbund
- 9160 Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund
- 9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund
- 91D0 * Skovbevoksede tørvemoser
- 91E0 * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

BILAG 6 : OVERSIGT OVER EJERFORHOLD FOR AREA- LERNE I SYDDJURS

Ejede arealer

Mark Nr.	Matrikel Nr.	Arealets adresse	Ejer /adresse
33	3e, Estrup Gde., Søby	Bals Mark 5	Erik Michael Bredholt, Lindå Møllevvej 14, 8541 Skødstrup
33-1	3e, Estrup Gde., Søby	Bals Mark 5	do
32-0	2h, Estrup Gde., Søby	Bals Mark 5	do

Aftalearealer

Mark Nr.	Matrikel Nr.	Arealets adresse	Ejer /adresse
GES 12	16, Krajbjerg By, Hornslet 19a, Krajbjerg By, Hornslet 19f, Krajbjerg By, Hornslet	Kirkeholtvej 60, 8543 Hornslet	Rasmus Overgaard Hovgesen, Kirkeholtvej 60, 8543 Hornslet
GES 13	1o, Hornslet By, Hornslet	Eskerodvej 70	Ove Knudsen Bomholt, Eske- rodvej 70, 8543 Hornslet
GES 14	19, Hornslet By, Hornslet	Eskerodvej 70	Ove Knudsen Bomholt, Eske- rodvej 70, 8543 Hornslet
GES 15	17a, Hornslet By, Hornslet 18a, Hornslet By, Hornslet	Eskerodvej 71	Lars Erik Kristensen og Anne- Marie Bomholt Kristensen, Eskerodvej 71, 8543 Hornslet
	19, Hornslet By, Hornslet	Eskerodvej 70	Ove Knudsen Bomholt, Eske- rodvej 70, 8543 Hornslet

Bilag 5:

Beredskabsplan for

Faxmosegård,

Bals Mark 5,

8543 Hornslet

Udarbejdet af: Nina Gamby, Gråkjær Miljøcenter, 16. December 2010

Indholdsfortegnelse:

Telefonnumre

Brand- og evakuering

Overløb af gylle

Kemikalie- og oliespild

Stophaner / Hovedafbrydere

Strømsvigt

Transport af bekæmpelsesmidler

Kort over ejendommen (bedriftsoversigt)

Kort over flugtveje m.v. (beredskabsplan)

Denne beredskabsplan er udarbejdet som en del af ejendommens miljøgodkendelse med det formål at stoppe og begrænse evt. uheld med konsekvenser for det omgivne miljø.

Planens indhold skal være kendt af gårdens ansatte m.fl. og udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand og lignende.

Beredskabsplanen revideres/kontrolleres mindst 1 gang om året og skal være let tilgængelig og synlig.

Beredskabsplanen findes i mappe i forrummet.

Kopi af beredskabsplanen findes i mappe på kontoret i stuehuset.

Kort materiale

Bagerst er der et oversigtskort over ejendommen m.m. med angivelse af:

- stophaner
- Kemikalielager

- Dieseltanke og olietanke
- Slukningsmateriale
- strømafbrøder mv.
- Flugtveje

Husk:

Ved store uheld ring 1-1-2, ved mindre uheld ring altid til miljøvagten.

Er man i tvivl ring 1-1-2

Efter brand m.m. tag kontakt til Aarhus Kommune med hensyn til genopbygning af stald mm.

Telefonnumre

Miljøvagten kontaktes på telefon 86 76 76 76 dag eller nat.

Falck kontaktes på telefon 70 10 20 30 dag eller nat.

Brandvæsen kontaktes på telefon 112 dag og nat.

Lægevagt kontaktes på telefon 86 99 16 55 dag eller nat.

Tandlægevagt kontaktes på telefon dag eller nat.

Landbocenteret kontaktes på telefon 87 28 22 00 dag.

Dyrlæge kontaktes på telefon 40 27 25 99 dag eller nat.

Foderstofforretning kontaktes på telefon 76 20 79 88 dag.

Elektriker kontaktes på telefon 86 99 52 78 dag eller nat.

Smeden/VVS kontaktes på telefon 40 88 66 32 dag eller nat.

Ventilationsfirma kontaktes på telefon 96 60 54 00 dag eller nat.

EI-selskab kontaktes på telefon 87 39 04 04 dag eller nat.

Århus kommune kontaktes på telefon 89 40 20 00 dag og nat

Brand og evakueringsinstruks

Ved brand der ikke kan slukkes ved egen hjælp.

Tilkald brandvæsenet – RING 112 – oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
- Hvad der er sket og at det er en gårdbrand
- Er der tilskadekomne – hvor mange –
- Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget

Kontakt ejeren Erik Bredholt på tlf. 40 81 82 39

Iværksæt rednings- og slukningsarbejde hvis det er muligt og forsvarligt, herunder fjernelse og evakuering af dyr, olie, trykflasker, gødning og kemikalier.

Placering af slukningsmateriale er angivet på oversigtskortet.

Hvis det ikke er muligt at slukke branden – forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer.

Modtag brandvæsnet og udlever denne mappe sammen med kortmateriale.

Oplys endvidere:

- Evt. tilskadekomne eller dyr der ikke er kommet i sikkerhed.
- Hvor det brænder
- Brandens omfang
- Hvor der adgangsveje

På ejendommen findes følgende materiale, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

- Brandslukker

Brandslukningsudstyr er placeret i samarbejde med Falck og er omfattet af et Falck abonnement.

Overløb af gylle instruks

Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletank – RING 112

Oplys:

- Navn, adresse og telefonnummer der ringes fra
- Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud
- Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring.

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.

Kontakt ejeren Erik Bredholt på tlf. 40 81 82 39

Kontakt miljøvagten på tlf. 86 76 76 76

Sikre opdæmning for at undgå at gylle løber til vandløbet. Om nødvendigt opdæmmes ekstra med jord eller halmballer.

Modtag brandvæsnet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.

På ejendommen findes der følgende materiale, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

- Jord
- Gravemaskine

Stophaner / hovedafbrydere

Vand:

Hovedstopphanen sidder i målebrønd.

Stopphanen for stalde sidder i slagtesvinestalden.

Se også tegning bagerst.

Elektricitet:

Hovedafbryderen sidder i slagtesvinestalden.

Der bruges automatsikringer

Strømsvigt instruks

Vurder om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.

Tjek alle stalde og se om nødoplukket er åben.

Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning).

Kontroller af der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper og lignende.

Ved strømsvigt på over ca. 2 timer, ring til energi-selskab og forhør om varigheden af udfaldet.

Falck – Tlf. 70 10 20 30

Kort over ejendommen med flugtveje og slukningsudstyr

Natur og Miljø
Grøndalsvej 1
Postboks4049
DK-8260 Viby J
Tel. +45 8940 2755